

GRUXX

5 ■ 2000

Papit juoksee

A
PAPIT
I
T

»Ette kai te sentään
ole oikeita pappeja?»

VASTAAVA TOIMITTAJA

Jukka Huttunen
(09) 150 2466.
jukka.huttunen@pappisliitto.fi

TOIMITUSKUNTA

Jukka Huttunen, past. (pj.)
Leena Huovinen, korkeakoulupastori
Sirpa Lampinen, kanttori
Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
Heikki Mäntylä, kirkkoherra
Sannamari Rusi, diakonissa
Meri Tirroniemi, diakoni
Risto Valtasaari, kanttori
Seppo Wuolio, seurakuntapastori

TOIMITUS

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6, 00520
Helsinki, (09) 150 2453
Fax (09) 148 5875
Sähköposti:
tuula.anttonen@pappisliitto.fi
Postisiirotili
800016-67632

ULKOASU

Timo Saarinen
timo.saarinen@pelagus.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Diakoniatyöntekijöiden liitto:
Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487.

seija.ruotsalainen@dtl.inet.fi

Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653.
heli.meinola@pappisliitto.fi

Kanttori-urkuriliitto:
Hely Munck (09) 150 2446
kanttori.urkuriliitto@kolumbus.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	9 900 mk
	1/1	5 500 mk
	1/2	2 900 mk
	1/4	1 600 mk
	1/8	900 mk

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Kinkerisyksy

*J*o otsikko kertoo, ettei kirjoittaja tunne kinkeri-perinnettä. En niin, koskaan en muista olleeni edes mukana.

Jotenkin katekismuksesta tulee minulle kinkeri-sana mieleen. Ja kun tarkemmin ajattelen, aika hyvän ja myönteisen tuntuksena. Vaikken ole kinkereillä siis ollutkaan.

Katekismus on kirkon syksyn suuryritys. Kirja on kohta valmis ja kyllä se rahalla ja vaivalla saadaan kansan käsiinkin. Mutta miten sen kulmat voisivat kansan käsissä kulua hiirenkorville, siinä iso kysymys. Cruxin lukijakunta mietiskelee kysymystä seurakunnissa.

Siksi tämä lehtikin käsittelee katekismuksen asioita. Mukana on ihan tavallisten seurakuntalaisten kommentteja, mutta myös vinkkejä ja ideoita tai ainakin polkuja lähteille. Katekismuksen keskeinen valmistelija piispa Eero Huovinen pohdiskelee haastattelussaan katekismushanketta. Tommi Lehtonen koettaa innostaa ja virittää myös.

Siis ikään kuin syksyiset kinkerit.

Papiston päville koontuu 500 pappia tai sellaiseksi opiskelevaa. Se on jo nyt varmaa. Kokoon-tumisen tarve on, mukava tavata Tampereella.

Jukka Huttunen

Uskomisen oikeus ja vapaus

Uskonnonvapauslain uudistaminen on kääntymässä loppusuoralle. Komitean välimietintö valmistui viime syysinä, siitä pyydetty lausunnot on kirjattu ja nyt on aika lyödä lukkoon lopulliset linjaukset. Erillistä hautauslakia valmisteleva työryhmä jatkaa vielä ensi kesään asti.

Kyseessä on suuren luokan uudistus, joka heijastaa sitä yhteiskunnallista ja poliittista ilmapiiriä, jonka keskellä kirkko toimii. Tätä myöten kyse on myös kirkon työntekijän kannalta merkittävästä asiasta.

Pitkässä linjassa kyse on siitä, että valtio haluaa olla yhä enemmän neutraali suhteessa uskontoihin ja kirkkoihin. Maamme uskontoilasto ei ole enää ollenkaan sama kuin voimassa olevaa uskonnonvapauslakia säädettäessä kahdeksan vuosikymmentä sitten. Oma kädenvääntönsä joudutaan käymään jo siitä, pitääkö uskonolla olla oma »vapauslakinsa» vai pitäisikö puhua vain katsomuksen vapaudesta, mikä on jo säädetty perustuslaissa. Näyttää siltä, että komitean enemmistö onnistuu linjaamaan uudistuksen niin, että erillinen laki uskonnonvapaudesta tulee säilymään. Näin uskonnoille tunnustetaan oma erillinen roolinsa ja asemansa katsomusten sekamelskassa.

Puolueiden antamat lausunnot noudattelevat hyvin perinteisiä linjauksia. Keskusta ja kokoo-

mus ovat paljon nykytilanteen säilyttämisen kannalla. Vasemmistoliitto ja vihreät haluaisivat monissa kysymyksissä paljon radikaalimpia uudistuksia kuin mitä komitea esittää. Suurin puolue pitää ilmeisesti uskontoa edelleen siinä määrin yksityisasiana, että se ei ole vaivautunut lausumaan mitään.

Kirkon kannalta merkittävimmät kysymykset liittyvät kirkosta eroamiseen ja kirkkoon liittymiseen, uskonnonopetukseen ja hautaustoimeen.

Monet lausunnonantajat — muutkin kuin kirkolliset — puoltavat nykykäytännön jatkamista kirkosta erottaessa ja siihen liittyttäessä. Eroamisen olisi edelleen tapahduttava henkilökohtaisesti ja lapsi olisi vasta 15-vuotiaana kypsä tekemään omia ratkaisujaan. On kuitenkin mahdollista, että alaikäraja muutetaan 14 vuoteen ja että eroamisen voi tehdä myös kirjeitse tai sähköisen viestin välityksellä.

Uskonnonopetuksen kohdalla kysytään mm. sitä, voisiko kirkkoon kuuluva oppilas osallistua niin halutessaan elämäkatsomustiedon opetukseen. Joidenkin mielestä uskonnonopetukseen osallistuminen on uskonnon harjoittamista, johon kehtaan ei saisi pakottaa. Toisten mukaan taas tiedon saaminen omasta uskonnosta kuuluu ihmisen perusoikeuksiin. Uudessa moniarvoisessa kulttuuritalanteessa tämän näkökohdan painoarvo kasvaa. Vahvan identiteetin luomiseen tarvitaan tietoa omasta perinteestä, samoin uskonnonopetukseen sisältyvää eettistä tarkastelutapaa. Kysymyksenasettelut eivät ole uusia. Päinvastoin näyttää siltä, että maassamme saattaa käynnistyä jälleen kerran eräänlainen kulttuuritaistelu koulujen uskonnonopetuksesta ja sen sisällöstä.

Hautaustoimesta on tarkoitus säätää erillinen laki ja poistaa hautausta koskevat säädökset uskonnonvapauslaista. Tätä vastaan ei liene huomautettavaa, mutta eri asia on, millaisen sisällön uusi hautauslaki sitten saa.

Hautausmaita ei ilmeisesti olla siirtämässä kunnille, vaan kirkolliset hautausmaat säilyvät edelleen yleisinä hautausmaina ja seurakunnat hoitavat niitä vuosisataisella asiantuntemuksella. Mutta keskustelun kuluessa nousevat takuuvarmasti esille seurakuntien maksupolitiikka, uskonnottoimen oikeus omiin hautausmenoihinsa ja uskonnottomat muistomerkit kristillisen symbolien keskellä. Tuhkauksen yleistyessä joudutaan kysymään myös sitä, pitääkö vainajan tuhkan käsitteystä säätää jotain vai annetaanko omaisille täysi vapaus.

Kaikissa uskonnonvapauteen liittyvissä kysymyksissä on paljon pelissä. Jälleen kysytään sitä, miten edustajiemme onnistuu junaila kirkon kannalta siedettävät ratkaisut. Ei ole mitään syytä tuudittautua siihen, että yhteiskunnassamme olisi vallalla jokin uskonnollisesti myönteinen ilmapiiri tai että kirkon asema säilyisi itsestään.

Avustajia tiedottamiseen

Diakoniatyöntekijöiden Liitto ja Diakonia-lehti järjestävät **torstaina 9.11.**

2000 Helsingissä koulutuspäivän diakonian tiedottamisesta kiinnostuneille. Päivä on tarkoitettu diakoniatyöntekijöille. Jos olet halukas antamaan työpanostasi kirjoittamiseen ja yleensä tiedottamiseen, ota yhteys lisätietojen saamiseksi liiton järjestösihteeri Raija Pyykköön, puh. 09-1502 286 tai 040-7650 477.

Pappisliiton vuoden 2001 opintomatkat

Vuoden 2001 opintomatkakohteiksi ja -teemoiksi on suunniteltu seuraavaa:

1. »Valtiokirkko -problematiikka ja kirkollinen elämä Norjassa»

Opintomatka Norjaan, 17/2001. Matkanjohtajina TT Hannu Juntunen ja liiton apulaistoiminnanjohtaja.

2. »Pyhiinvaellusperinne, roomalais-katolinen hartaus- ja rukouselämä, oman spiritualiteetin hoitaminen»

Opintomatka Espanjaan, Santiago de Compostela, viikko 21/2001. Matkanjohtajina dos. Heikki Kotila ja Esko Jossas.

3. »Tutustuminen kirkolliseen tilanteeseen Liettuassa»

Opintomatka Liettuaan, syyskuu 2001. Matkanjohtajina liiton apulaistoiminnanjohtaja, asiantuntija-johtaja avoinna.

Ilmoittautuminen Pappisliiton toimistoon, puh. 09-150 2653/Meinola tai sähköpostilla heli.meinola@pappisliitto.fi.

Pappisliiton sähköpostiosoitteet muuttuneet

Pappisliiton sähköpostiosoitteet ovat muuttuneet seuraavaan muotoon:

— liiton yleinen osoite on suomen.kirkon@pappisliitto.fi

— toimihenkilöiden osoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@pappisliitto.fi

Hannu Ronimuksesta Pappisliiton uusi apulaistoiminnanjohtaja

Pappisliiton hallitus valitsi liiton määräaikaiseksi apulaistoiminnanjohtajaksi pastori Hannu Ronimuksen (s.1958). Hannun toimikausi on kolmivuotinen ja alkaa vuoden 2001 alusta, jolloin Jukka Huttunen palaa Espoon seurakuntayhtymän palvelukseen.

Liiton töihin Hannu tulee Meilahden seurakunnan kappalaisen virasta. Hannulla on varsin monipuolinen pappisura takanaan: hän on toiminut kotimaisten seurakuntavirkojensa lisäksi turistipappina Espanjassa sekä sotilaspappina kotimaassa että suomalaisten rauhan-

Hannu on ollut mukana Pappisliiton tehtävissä koulutustoimikunnassa, mm. sen puheenjohtajana. Lisäksi Hannu on ollut aktiivinen alaosastotoiminnassa, AKAVAn luottamusmiehenä ja liiton erilaisissa työryhmissä.

Hannu Ronimus

Hannun perheeseen kuuluvat vaimo Karita ja tytär Pauliina. Hannu asuu perheineen Espoossa.

Apulaistoiminnanjohtajan tehtäviin kuuluvat mm. liiton tiedotustoiminta, etenkin Crux-lehden toimittaminen, alaosastotoiminta ja opiskelijatoiminta ja vuoden 2002 Papiston päivien valmistelu.

Pappien pingiksen voitto Turkuun

Papitittelivätkin jo kymmenen kerran pingimestaruudesta Luvia Open -turnauksessa 20.8. Paikalla oli parisenkymmentä pappia, joista kisaan osallistui yli kymmenen, etäisin Saksasta.

Yleisen sarja kiertopalkinnon, Elsa-kannun, voitti kotiinsa turkulainen seurakuntapastori **Kari Kanala**, toiseksi tuli Keski-Porin kirkkoherra **Kari Erkkola** ja kolmanneksi seurakuntapastori **Anssi Miettinen** Turusta.

Sarjassa tapahtui sukupolven vaihdos, koska edellisillä keroilla palkinnon on voittanut

aina kirkkoherra yhtä kertaa lukuun ottamatta.

Naispappien valtikka siirtyi Porin keskusrekisterin johtajalle pastori **Kaisa Huhtalalle** pitkään sarjaa hallinneelta Länsi-Porin seurakuntapastorilta **Reija Nordströmilä**.

Aivan kaikille avoimen tulitikkuaistin neppauskisan voitti **Salla Seppälä**, jonka jälkeen tulivat **Lauri Turtola** ja **Elina Erkkola**.

Luvia Open-turnausta on tarkoitus jatkaa tulevina vuosina. Ensi syksyn kisa pidetään 17.8., jos Herra suo.

Vuoden kanttori 2000

Kanttori-urkuriiliiton puheenjohtajalla oli ilo joentaa riemuvoiton Vuoden kanttori-palkinto Kauhavalla pidetyn liittokokouksen yhteydessä Vihdin kanttorille, musiikin maisteri, director cantus, director musicus **Martti Kilpeläiselle**. Kilpeläinen on tehnyt pitkän ja monipuolisen uran seurakunnan kanttorina, musiikkikasvattajana ja kuoron- sekä orkesterinjohtajana ja -kouluttajana. Hän on nuoruudestaan saakka työskennellyt erityisesti puhallinorkestereiden kanssa opettaen soittajia ja sovittaen musiikkia kulloinkin olemassa ollelle kokoonpanolle ja kulloiseenkin tarpeeseen.

Vihdin seurakunnan musiikkielämälle on tunnusomaista harvinaisen laajapohjainen toiminta. On vaikea kuvitella Vihdin seurakuntaa ilman Vihdin Kapellia, josta Kilpeläinen otti vastuun kaksikymmentä vuotta sitten. Kapelli sai alkunsa nokkahuiluyhtyeestä ja puhallinorkesterista ja siitä on muokkaantunut Kilpeläisen sinikkään ja pitkäjänteisen työn tuloksena täysmittainen sinfoniaor-

kesteri. Kun tähän lisätään kirkkokuoro, Kapellikuoro ja joukko lähiseutujen ja -seurakuntien yhteistoimintakuoroja, -orkestereita ja solisteja, on Kilpeläisellä käytössään monipuolinen esittäjästä niin vaatimattomien kuin suurtenkin musiikkiteosten esittämiseen. Näistä mainittakoon orkesterin ja kuoron useita kertoja esittämät Fauren, Verdin, Cherubinin ja Franz von Suppen Requiemit.

Kanttorintyötään luonnehties-
sa hän lainaa kirkkoherra Leino Hassisen sanoja tämän siunatessa hänet Vihdin kanttorin virkaan: »Kanttori on sitä varten, että seurakunta veisaisi. Sinun tehtäväsi Martti, on auttaa Herraan uskovia ilmaisemaan ylistyksensä, huokaamaan ahdistuksensa ja kehottamaan toisiansa...» Se on ollut ja on edelleen kanttorintyön lähtökohta. Samaan ajatukseen pohjaten Kapellikin on tiedostanut asemansa seurakunnan orkesterina. Sen nuotistossa on mm. pari sataa Martin tekemää virsisovitusta, joita soitetaan jumalanpalveluksissa ja yhteisissä kokoontumisissa nimenomaan virrenveisuun tukena.

*Martti Kilpeläinen palkinnoin
vyötettynä.*

Tunnustukseksi laajasta ja monipuolisesta musiikkityöstä luovutettiin Martti Kilpeläiselle urkurakentamo Virtasen lahjoittama koristeurkupilli ja Meritapankin stipendi. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan kanttori-urkuriyhdistys vyötti Martin upealla kauhavalaisella helavyöllä.

Uusia kortteja

Taiteilija Sinikka Hautamäki on suunnitellut Diakoniatyöntekijöiden Liitolle akvarellikortit »Rukous» ja »Perhosen keveää». Kortit ovat kaksiosaisia ja sisältävät kirje-

kuoret. Kortit maksavat 7 mk/kpl tai 50 mk/10 kpl (postikulut lisätään). Tilauksia otetaan vastaan liiton toimistossa p. 09-1502 487 tai diakoniatyontek.liitto@dtl.inet.fi.

Helsingissä helähtää Jubilemus 2000

Jubilemus 2000 — Pohjoismainen kirkkomusiikkisymposium on jo ovella. Helsinkiin on tulossa 14.–17.9. liki 800 kirkkomusiikin ystävää ja asiantuntijaa, joista yli puolet Suomen ulkopuolelta. Osanottajia tulee peräti 11 eri maasta. Suomen seurakunnista kattavin osanottajaryhmä tulee Vantaan Rekolasta.

Ennen kuin tiivistähtinen symposium varsinaisesti alkaa, matkustaa 400 osanottajaa Tallinnaan Viron kirkkomusiikkiläisvieraaksi.

Symposiumin juhlalliset avajaiset ovat Helsingin tuomiokirkossa perjantai- ja lauantai-iltoina 15.9. Siellä Eero-piispa siunaa symposiumin ja suomalaiset solistit ja kuorot laulavat ja soittavat symposiumin avatuksi pohjoismaisen sävelin.

Jubilemus 2000-symposiumin keskus on Senaatintori. Päätapahtumat ovat Tuomiokirkossa ja kokouskanslia Valkoisessa salissa. Suurin osa seminaaripaikoistakin on Senaatintorin ympäristössä.

Seminaarit ovat tupaten täynnä. Mielenkiintoista on se, että aiheet ovat kiinnostaneet osanottajia samansuuntaisesti kaikissa Pohjoismaissa. Eniten osanottajia on ilmoittautunut seminaariin »Suomalainen lapsikuoroilmiö». Seuraavaksi eniten yleisöä keräävät seminaarit »Kirkkomusiikki — kenelle?» ja »Entä jos laulu lakkaa». Kaksi viimeistä seminaaria käsittelevät kirkkomusiikin kohtalonkysymyksiä. Keskustelu näiden asioiden ympärillä tuskin päättyy tähän symposiumiin; saadaanhan uutta pontta pohdinnoille, kun asioista puhutaan monen maan edustajan kesken.

Useimmat symposiumin tapahtumista ovat yleisölle avoimia. Konserttien lisäksi kiinnostavia ovat varmasti monet messut. Lauantai-iltoina 16.9. on Tuomiokirkon kryptassa esim.

Heikki Laitisen suunnittelema Laudes suomalaisin runosävelmin. Sunnuntainen yhteispohjoismainen juhlamessu Tuomiokirkossa on symposiumin suurin voimainponnistus. Messua on suunniteltu yhdessä ja erikseen kaikissa Pohjoismaissa. Paikalla on kuorot ja uutta liturgista musiikkia kaikista Pohjoismaista. Koska kaikki eivät varmasti mahdu paikalle mukaan, messu myös radioidaan, ja on kuultavissa

YLEn ykköseltä seuraavana sunnuntaina 24.9.

Vaikka et olisi ilmoittautunut Jubilemus 2000 -symposiumiin, olet tervetullut yleisölle avoimiin tilaisuuksiin. Niistä löydät tiedot esim. pääkaupunkiseudun Riemuvuosilehdestä. Lisätietoja saat myös osoitteesta www.kolumbus.fi/skul/j2000/ ja projektisihteeri Sirkku-Liisa Niemeltä (puh. 040-574 5652).

Pohjoismainen kirkkomusiikkisymposium 14.–17.9. Helsingissä Yleisölle avoimet tilaisuudet

TORSTAI 14.9.

14.9. klo 12.00 *Viikkomessu*, Tuomiokirkko
Olli Hallikainen, liturgia
Olli Pyylampi, urut
Lauluryhmä, johtaa Hanna Vaaramo
14.9. klo 21.00 *Urkukonsertti*,
Kallion kirkko
Kalevi Kiviniemi
Ohjelma 40,–/20,–

PERJANTAI 15.9.

15.9. klo 13.00 *Norjalainen konsertti*,
Vanha kirkko
Ohjelma 20,–
15.9. klo 14.30 *Ruotsalainen konsertti*,
Tuomiokirkko
Ohjelma 20,–
15.9. klo 21.30 *Pohjolan urkuromantiikka*,
Kallion kirkko
Urkurit kaikista Pohjoismaista: Björn Steinar Sölbergsson, Markku Hietaharju, Hanne Kuhlmann, Halgeir Schiager ja Mattias Wager. Säveltäjänimet Pål Isólfsson, Väinö Raitio, Rued Langgaard, Leif Solberg ja Otto Olsson.
Ohjelma 40,–/20,–
15.9. klo 21.30 *Einojuhani Rautavaara: Vigilia*, Uspenskin katedraali
Radion kamarikuoro ja solistit, johtaa Timo Nuoranne
Liput 120,–

Loppuunmyyty

LAUANTAI 16.9.

16.9. klo 8.30 *Aamurukous suomalaisin runosävelmin*, Tuomiokirkon krypta
Heikki Laitinen & Iki-Turso
Vapaa pääsy
16.9. klo 8.30 *Laudes ruotsiksi*,
Vanha kirkko
Vapaa pääsy

16.9. klo 12.00 *Tanskalainen konsertti*,
Tuomiokirkko
Ohjelma 20,–
16.9. klo 15.00 *Islantilainen konsertti*,
Vanha kirkko
Ohjelma 20,–
16.9. klo 16.30 *Heikki Sarmanto: New Hope Jazz Mass*, Tempeli-aukion kirkko
Heikki Sarmanto Ensemble, Maija Hapuoja ja Klemettiopiston kamari-kuoro, joht. Matti Hyökki
Liput 80,–/50,–
16.9. klo 18.00 *Uutta pohjoismaista urkumusiikkia*, Tuomiokirkko
Urkurit kaikista Pohjoismaista: Björn Steinar Sölbergsson, Hanne Kuhlmann, Halgeir Schiager, Ville Urponen ja Mattias Wager. Säveltäjänimet: Jonas Tömmasson, Osmo Honkanen, Jyrki Linjama, Jesper Madsen, Kjell Mørk Karlsen ja Anders Nilsson.
Ohjelma 40,–/20,–
16.9. klo 19.30 *Radion sinfoniaorkesterin konsertti*, Johanneksen kirkko
Uuno Klami: Psalmus; Olivier Messiaen: L'Ascension
RSO, Tove Åman, Juha Kotilainen ja Akateeminen laulu, johtaa Tuomas Ollila
Liput 100,–/50,–

SUNNUNTAI 17.9.

17.9. klo 10.00 *Laudes*,
Tuomiokirkon krypta
Scola cantorum
Vapaa pääsy
17.9. klo 12.00 *Yhteispohjoismainen juhlamessu*, Tuomiokirkko
Messun johtaa piispa Eero Huovinen
Urkuri Harri Viitanen
musiikinjohtaja Seppo Murto
Kuorot kaikista Pohjoismaista
Messussa runsaasti uutta musiikkia.

SKUL:n liittokokous 5.–6. kesäkuuta 2000 Kauhavalla

Kauhavalla pidetyssä varsinaisessa liittokokouksessa oli läsnä kolmisenkymmentä liiton jäsentä. Kokouksen aluksi liiton puheenjohtaja Marjukka Andersson julkisti Vuoden kanttorin 2000. Liiton hallitus oli kokouksessaan 25.4.2000 valinnut Vuoden kanttoriksi MuM Martti Kilpeläisen Vihdistä. Kilpeläiselle luovutettiin Urkurakentamo Veikko Virtasen lahjoittama Principal-palkinto, Leonia Pankin rahalahja sekä paikallisen Iisakki Järvenpään puukotehtaan lahjoittama komea helavyö.

Liiton puheenjohtajana vuonna 2001 jatkaa Marjukka Andersson. Uudeksi hallituksen jäseneksi Maija Vuorisen tilalle kaudeksi 2001–2004 valittiin hiippakuntakanttori Sirkka Rouhiainen Ant-

tolasta. Maija Vuorinen valittiin hallituksen varajäseneksi vuodeksi 2001 yhdessä Anja Hyryläisen ja Mikael Helene-lundin (KMF) kanssa. Tilintarkastajiksi vuodeksi 2001 valittiin KHT Asko Vuorenalusta (KHT Markku Alhon tilalle) ja pääkirjanpitäjä Sirkka Pauni. Selim Eskelinin säätiön hallituksen jäseneksi kaudeksi 2001–2003 valittiin Kirsi Lemponen (Kyösti Kososen tilalle) ja hänen varajäsenekseen Mika Mäntyranta (Pentti Kuulan tilalle). Säätiön stipendilautakunnassa jatkavat Marjukka Andersson ja Maija Vuorinen.

Liittokokoukselle tehdyistä aloitteista tärkeimmät koskivat vanhamuotoisen tutkinnon suorittaneiden B-kanttoreiden palkkahinnoittelun korjaamista ja kanttorinvirkojen määrää suh-

teessa toisaalta seurakunnan kokoon ja toisaalta pappien lukumäärään. Seuraavalla neuvottelukierroksella päätettiin jälleen kerran esittää vaatimus H 31- ja H 32-palkkaluokissa olevien n. 190 kanttorin palkkauksen korjaamista. Kanttorinvirkojen lukumäärästä suhteessa seurakunnan kokoon ja pappien määrään tullaan liiton toimistossa laatimaan syksyn aikana tilasto, joka yhdessä piispainkokouksen kanttorinvirkoja koskevan suosituksen (1987) kanssa lähetetään kaikille alaosastojen puheenjohtajille ja sihteereille.

Ensi vuoden varsinaisen liittokokous päätettiin pitää 4.–5.6.2001 Maarianhaminassa. Ahvenanmaalla isäntänä toimii luonnollisesti Kyrkomusikerföreningen rf.

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

PAPPISLIITTO

Varsinaiset jäsenet

Hoffrén, Matti, Varpaisjärven srk
Kananen, Markku, Sodankylän srk
Lempinen, Mikko, Sallan srk
Malmivaara, Markus, Utajärven srk
Mannermaa, Kari, Vilppulan srk
Mannermaa, Tuula, Petäjäveden srk
Partanen, Teuvo, Vuolijoen srk
Peltola, Virpi, Turun srky/Martti
Peltomaa, Anne, Kokkolan srky
Pietilä, Markus, Tornion srky/Alatornio
Pirjetä, Virpi, Euran srk
Roine, Kalle, Lappeenrannan srky/Lappee
Salonen, Raimo, Kiimingin srk
Simonen, Aija, Pukkilan srk
Tanska, Minna, Valkealan srk
Viskari, Pirjo, Karlstad, Ruotsi
Åberg, Christer, Lapinjärven srky/Lapträsk sv. förs

Maisterijäsenet

Hujanen, Kimmo, Raision srk
Huttunen, Elina, Espoon srky/Kanta-Espoon srk
Santala, Maari, Vantaan srky/Tikkurilan srk

DIAKONIAITYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

Filpus, Ella, diakonissa, Oulun Diakoniaopisto
Ikonen, Marja, diakoni, Joensuun srky
Korpinieki, Reija, diakonissa, Joutsenon srk
Leskinen, Aino, diakonissa, Vaasan suom. srk
Peura, Kati, diakonissa-sh, Kauhajoen srk
Sainio, Eila, diakonissa, H:gin srky/Malmi
Salmi, Johanna, diakonissa, Huittisten srk

KANTTORI-URKURILIITTO

Varsinaiset jäsenet

Ala-Prinkkilä, Helena, Karijoen srk
Hekkala, Tommi, Kempeleen srk
Heroja, Jukka, **Vartiokylän srk**
Kallasvaara, Minna, Hattulan srk
Kettunen, Minna, Siilinjärven srk
Pätsi, Anni

Vuoden 2001 Diakoniaityöntekijöiden neuvottelupäivät järjestetään Tampereella 3.–5.10.2001. Merkitsethän ajan kalenteriisi ja koulutus-suunnitelmaasi sekä huomio päivät ensi vuoden budjettia tehdessäsi!

Diakonian asiantuntijoita etsitään

Viime syksynä perustettua diakonian asiantuntijarekisteriä täydennetään. Rekisteriin pyritään saamaan Diakoniatyöntekijöiden Liiton jäsenistä asiantuntijoita diakonian eri osa-alueille. Sen tarkoituksena on palvella paitsi ulkoista tiedottamista myös diakoniatyöntekijöitä itseään auttamalla verkostoitumaan ja löytämään yhteistyökumppaneita oman ammattiryhmämme sisältä.

Asiantuntijuus on sitä, että työntekijä itsenäisesti työllensä tavoitteet ja tehtävät. Tämä edellyttää tekijältään jatkuvasti ajan tasalla pidettävää osaamista, kokonaisvastuuta ja pitkäjänteistä sitoutumista. Työntekijällä on itsenäinen vastuu ammattitiedoistaan ja -taidoistaan. Tätä osaamista voi hankkia eri tavoin.

Liiton jäsenistöstä löytyy diakonian eri osa-alueisiin paneutu-

neita ja perehtyneitä työntekijöitä. Jos koet olevasi diakonian jonkin alueen asiantuntija ja olet valmis antamaan oman tietosi ja kokemuksesi yhteiseen jakoon, ilmoittaudu rekisteriin oheisella lomakkeella. Rekisteri ilmestyy mm. syksyn aikana valmistuvilla liiton kotisivuilla. Tietoa säilytetään, kunnes työntekijä itse ilmoittaa haluavansa nimensä pois rekisteristä.

Diakonian asiantuntijarekisteri

Rekisteriin kirjataan jokainen, joka itse toimittaa tiedot täytettynä ja allekirjoitettuna postitse osoitteella: Diakoniatyöntekijöiden liitto, Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki.

Nimi: _____

Osoite: _____

Puhelin: _____

Työpaikka: _____

Erityisosaaminen: _____

Perus- ja jatkokoulutus erityisosaamisen alueelta: _____

Työkokemus erityisosaamisen alueelta: _____

Vakuutan antamani tiedot oikeiksi ja annan luvan julkaista nämä tiedot diakonian asiantuntijarekisterissä.

Paikka ja aika: _____

Allekirjoitus: _____

Yhteisiä asioita kirkon neuvottelukunnassa

Pappisliiton puheenjohtajan tehtäväkuvaan kuuluu oman liiton asioiden hoidon lisäksi puheenjohtajuus kirkon neuvottelukunnassa. Kun oman liiton sisällä hoidettavien asioiden enemmistö koskettelee lähinnä papin työtä ja identiteettiä, kirkon neuvottelukunnassa paneudutaan ensisijaisesti työehtoihin ja edunvalvontaan. Tämä tehtäväalue oli minulle liiton puheenjohtajana aloitellessani melko vieras. Itse neuvotteluapparaattikaan ei ollut kristallin kirkas. Epäilen, etteivät kaikki kollegatkaan ole selvillä siitä, miten heidän edunvalvontaansa hoidetaan. Siksi muutama sana parin vuoden kokemuksen tuomalla rintaäänellä.

Kirkon työehtosopimusneuvotteluissa on ns. pääpöytä, jossa varsinainen neuvottelutulos hierretään valmiiksi. Siinä ovat edustajat Kirkon sopimusvaltuuskunnasta, Seurakuntien Viran- ja Toimenhaltijain Liitosta SVTL:stä, Kunta-alan unionista ja AKAVA-JS:stä. Pääsääntöisesti nämä neljä tahoa ovat löytäneet sellaisen ratkaisun, johon kaikki voivat yhtyä. Siten sopimukset tulevat kattamaan koko kirkon henkilöstöä. Tietynlaisen herrasmiessopimuksen mukaan kutakin työntekijäosapuolta edustava taho puhuu sitä voimakkaammalla äänenpainolla mitä enemmän kysymys koskee vain asianomaisen tahon työntekijöitä.

AKAVA-JS (eli Akavan julkisen sektorin neuvottelujärjestö) edustaa kirkon pääpöydässä akavalaisia pappeja, kanttoreita ja diakoniatyöntekijöitä sekä muutamia erityisalojen työntekijöitä. Neuvottelijamme ovat Pappisliiton toiminnanjohtaja Esko Jossas ja AKAVA-JS:n lakimies Markku Nieminen. He siis pyrkivät meidän kolmen ammattiryhmämme puolesta kulloinkin tarvittavaan neuvottelutulokseen.

Kirkon neuvottelukunta on puolestaan se toimielin, joka asettaa työehtosopimusneuvotteluille pappeja,

kanttoreita ja diakoniatyöntekijöitä koskevat tavoitteet, hahmottelee painopisteitä, sopii priorisoinneista ja määrittelee mahdolliset kynnyskysymykset. Tämä on kuukausien pituinen prosessi, joka tiivistyy neuvottelujen edetessä. Neuvottelutuloksen valmistuttua kirkon neuvottelukunta omien ammattiryhmiensä osalta joko hyväksyy tai hylkää sopimuksen.

Kirkon neuvottelukunnassa on kahdeksan jäsentä, Pappisliiton, Kanttori-urkuriunionin ja Diakoniatyöntekijöiden Liiton toiminnanjohtajat ja puheenjohtajat sekä kaksi muuta Pappisliiton edustajaa. Sihteerinä, ilman äänivaltaa, toimii em. AKAVA-JS:n lakimies. Kirkon neuvottelukunnassa on siten koottuna yhden pöydän ääreen akavalaisen kirkollisen sektorin keskeisimmät vaikuttajat.

Ennen kuin neuvottelukunta asettaa tavoitteitaan, käydään niitä koskeva keskustelu ja tavoiteasettelu em. kolmen liiton hallituksissa. Näitä pyritään sitten neuvottelukunnassa sovittamaan yhteen parhaan kyvyn mukaan. Yhteisesti sovittuna pyrkimyksenä on tavoiteasettelun järkevöittäminen ja entistä pidempiaikaisiin pyrkimyksiin sitoutuminen.

Osa eri liittojen asettamista tavoitteista on selkeästi yhdensuuntaisia. Niistä sopiminen on suhteellisen helppoa. Osa tavoitteista on ristikkäisiä. Edellisellä kierroksella sellainen oli diakoniatyöntekijöiden palkkauksen tasokorotus. Ristikkäisten intressien yhteensovittaminen on tietenkin paljon vaikeampaa. Siinäkin mielessäni kohtuuhyvin onnistuttiin.

Työmarkkinapöydässä toimii suuruuden matemaatikka. Suunnan näyttävät suuret valtakunnalliset liitot, senhän kaikki tietävät. Suuruuden matemaatikka toimii myös kirkon neuvottelupöydässä. Niinpä diakoniatyöntekijät saattoivat saada tasokorotuksensa vain siten, että AKAVAn piirissä oli suhteellisen paljon H-taulukossa olevia muita työntekijöitä, joiden palkankorotuksesta tingittiin. Keväällä paljon kohistu ns. C-kanttorien palkkauksen tasokorotuskin voi syntyä vain muiden H-taulukossa olevien työntekijöiden tuella. Siinä avainasemassa ovat Kanttori-urkuriunioni ja kirkon neuvottelukunta AKAVAssa. Nykyisen käytännön vallitessa SVTL:lle C-kanttorien tasokorotuksen ajaminen on lähes toivoton tehtävä (olisin toivonut, että hyvä ystäväni, SVTL:n toiminnanjohtaja Jouko Lahti olisi tämän sanonut ääneen.).

Viime sopimuskierron aikana tehtiin paljon työtä pääpöydän kolmen työntekijäryhmittymän yhteistyön vahvistamiseksi. Yhteiset linjat ja tavoitteet pitivät loppuun asti, mistä suunnattomasti iloitsein. Tästä polunpäästä on hyvä edetä. Avoimuus on kasvanut. Kipeistä, pitkäänkin hiertäneistä asioista on voitu puhua. Olen itse ollut rakentamassa lujittuvaa yhteistyötä SVTL:oon päin. Toiminnanjohtajamme työ tällä saralla on ollut tosi tärkeää ja merkittävää.

Cruxin ilmestyessä SVTL:n toiminnanjohtaja Jouko Lahti on juuri siirtymässä vapaaherraksi. Kiitos Jokke! Antoisia eläkepäiviä! Uusi toiminnanjohtaja, AKAVAssa siirtynyt Ritva Rasila on alkamassa työtään. Voimia ja työn iloa Ritva!

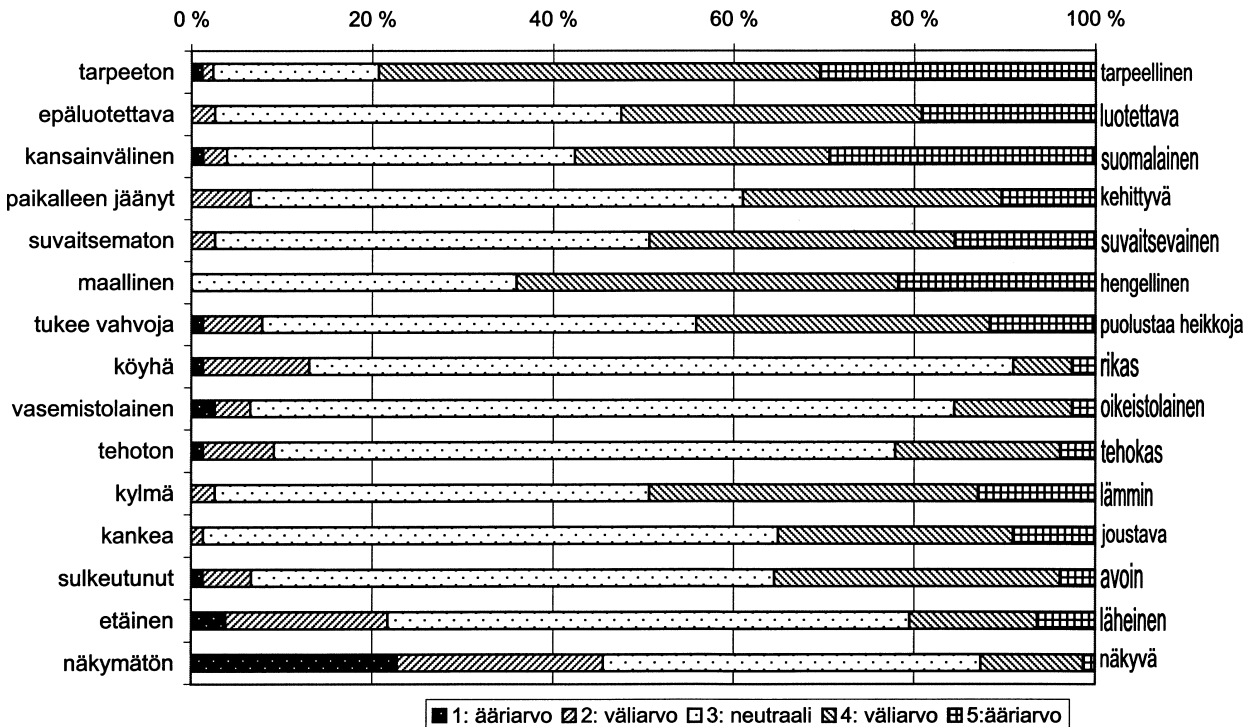
Ammattiliitot eivät ole opiskelijalle itsestäänselvyys

Kiinnostuin diakoniatyöntekijöille suunnatusta ammattiliitosta jo ensimmäisenä opiskeluvuoteni, kun oppilaitoksellani markkinoitiin ahkerasti ammattiliittoa nuorisotyönhaajille. Saman lukuvuoden keväällä minut valittiin Diakoniatyöntekijöiden Liiton valtuuskuntaan opiskelijajäseneksi. Valtuuskunnan kokouspäivinä sain niin kokousasioiden käsittelyn aikana kuin myös kahvipöydässä vastata kysymyksiin koskien opiskelijoiden kiinnostusta diakoniatyöhön ja ammattiliittoihin. Nämä kysymykset jäivät mietityttämään minua enemmänkin ja mietin kuinka DTL:n opiskelijatyötä voitaisiin parantaa, että se hyödyttäisi sekä liittoa että opiskelijoita. Keskustelin aiheesta Diakonia-ammattikorkeakoulun päättöyöhaajani Tuomo Jukkolan ja Diakoniatyöntekijöiden Liiton toiminnanjohtajan Riitta Hiedanpään kanssa ja päädyin tekemään päättötyöni DTL:n opiskelijatyön kehittämiseksi. Päättötyöni otsikoitiin myöhemmin »Koska ammattiliitot eivät ole opiskelijalle itsestäänselvyys» — Tutkimus Dia-

koniatyöntekijöiden Liiton opiskelijatyön kehittämiseksi.

Tutkimuksen päätarkoituksena oli selvittää kuinka hyvin diakonia-alan opiskelijat tuntevat DTL:n ja mitä he toivovat ammattiliiton tarjoavan heille. Tutkimus tehtiin diakonia-alan oppilaitoksissa Oulussa, Pieksämäellä, Järvenpäässä ja Helsingin Alppikadun yksikössä. Haastattelin myös näiden alueiden DTL:n opiskelijatyösihteereitä kartoittaakseni opiskelijoiden mahdollisen pohjatuntemuksen ja samalla kysyen tietoja myös opiskelijatyösihteerien tehtävän mielekkyydestä ja mahdollisista parantamishetdotuksista. Lisäksi selvitin DTL:n järjestösihteerin Raija Pyykön tulevaisuuden suunnitelmia opiskelijatyön kehittämiseksi. Kaikkien tahojen toiveet huomioon ottaen pyrin lopuksi laatimaan joitakin ehdotuksia DTL:n opiskelijatyöhön tulevaisuuden varalle.

Kyselyyn vastasi 85 opiskelijaa, heistä 62 % opiskeli diakoniksi ja 38 % diakonissaksi. Oululaisia opiskelijoita oli vastaajista eniten, 35 %, Pieks-

sämäeltä ja Alppikadulta kummastakin 26 % ja Järvenpäästä 13 %. Vastaajien joukossa oli 9 miestä. Diakonia-alan opiskelijat olivat olettamustani enemmän kiinnostuneita ammattiliitoista, mutta DTL oli heidän keskuudessaan, kuten arvelinkin, melko tuntematon. Vastaajista 14 % kuului DTL:oon ja 40 % johonkin toiseen ammattiliittoon. Osa opiskelijoista kuului kahteen tai jopa kolmeen ammattiliittoon. Tutkimus toi selkeästi esille DTL:n tuntemattomuuden opiskelijoiden keskuudessa. Koska liitto on tuntematon, ensisijaisesti siltä toivottiin parempaa näkyvyyttä ja tiedotusta. Tärkeimmäksi kehittämissuunnaksi tutkimuksen pohjalta suosittelin DTL:n ja Diakonia-ammattikorkeakoulujen yhteistyön lisäämistä.

Tutkimuksen kuluessa DTL:n opiskelijatyössä on jo tapahtunut kehitystä parempaan. Opiskelijoiden neuvottelupäivät vakiinnuttavat varmasti-kin paikkansa ja tästä syksystä alkaen aloittaa uusi opiskelijatyön työryhmä toimintansa Raija Pyykön johdolla. Tulevaisuudessa toivoisin myös oppilaitoksille järjestettävän yhdysopiskelijatoimintaa, johon jo monet opiskelijat olivat valmiita sitoutumaan. Yhdysopiskelija voisi toimia erinomaisena linkkinä oppilaitoksien ja liiton toimiston välillä tiedottaen ajankohtaisista asioista ja hoitaen tarvittavia käytännön järjestelyjä oppilaitoksilla.

Opiskelijat kannattivat uudeksi markkinointitavaksi henkilökohtaisten kirjeiden lähettämistä Pappisliiton mallin mukaisesti. Tätä varten liitto tarvitsisi oppilaitoksilta diakonisesti suuntautuneiden opiskelijoiden yhteystiedot. Suosituin mainostuskanava oli kuitenkin perinteinen oppilaitoksilla tapahtuva esittely. Opiskelijatyösihteerien tehtävänä on käydä esittelemässä liittoa ja diakonia-alaa kaikille diakonian opiskelijoille. Koulutuksen siirtyminen ammattikorkeakouluuikaan on kuitenkin tuottanut monille ongelmia puuttuvien yhteyksien ja tietämättömyyden vuoksi ja näin monia opiskelijoita on jäänyt ilman liiton yhteydenottoa.

Haluaisin myös heittää pallon alaosaistoille. Hyvä tapa tutustua tuleviin alan ammatilaisiin ja kertoa heille diakoniatyön kuulumisia kentältä on järjestää esimerkiksi yhteisiä tapaamisia. Opiskelijat kaipaavat myös päättötyön aiheita, ja tutkittavaa ja kehitettävää tietääkseni kentällä riittää aina — antakaa vinkkinne opiskelijoille — hyöty on molemminpuolista.

Tutkimukseen voi lähemmin tutustua DTL:n toimistolla ja Diakonia-ammattikorkeakoulun Alppikadun yksikön kirjastossa.

Kirjoittaja on valmistunut Diakonia-ammattikorkeakoulun Kirstinkadun yksiköstä keväällä 2000.

JOHANNA GARAM

Osa-aika-eläkkeiden määrä kolminkertaistunut

Suomessa on osa-aikaeläkkeellä noin 20 500 ihmistä. Määrä on kolminkertaistunut parissa vuodessa. Tärkein syy on ikärajan alentaminen 56 vuoteen. Tämä kokeilu jatkuu vuoden 2002 loppuun, joten edusta pääsevät osallisiksi vielä 1946 syntyneet. Ennen osa-aikaeläkkeelle ryntäämistä on kuitenkin syytä tarkkaan sopia työnantajan kanssa monista yksityiskohdista, ettei sosiaalista uloslyöntiä pääse tapahtumaan, ettei putoa työpaikan kuvioista.

Silkkana etuna osa-aikaeläkkeen kaltaista järjestelyä on pidettävä niiden kohdalla, joiden työn laatu ja palkkataso antavat siihen mahdollisuuden: kokonaista yhdeksän vuotta helpotusta työpaineisiin ilman että vanhuuseläke siitä juurikaan pienee. Nähtäväksi jää, palautuuko ikäraja entiselleen eli 58 vuoteen kokeiluvuosien jälkeen.

Osa-aikaeläke tehtiin houkuttelevaksi, koska väen halutaan pysyvän työssä edes osittain nykyistä pidempään. Osa-aikaeläkkeen toivotaan parantavan työssä jaksamista ja siten vähentävän työkyvyttömyyseläkkeiden määrää. Kolmas tarkoitus on työpaikkojen avautuminen ja kokemuksen siirtäminen nuorille vanhemman polven väistyessä sivummalle. On puhuttu myös pehmeästä laskusta vanhuuseläkkeelle.

Tavoitteet ovat yhteisiä Eläketurvakeskuksen tutkijan **Mervi Takalan** mukaan laajalti OECD-maissa ja kaikissa EU-maissa — Espanja on ainoa EU-maa, jossa minkäänlaista työn ja eläkkeen yhdistelmää ei ole olemassa. Monenlaisia kokeiluja on tehty, Takala kertoo. Suomessa eläkepolitiikan tavoitteita on jo selvästi saavutettu, sen Mervi Takala myöntää. Ensinnäkin lama opetti suomalaisetkin joustoihin ja tekemään osa-aikaista ja pät-kittäistä työtä. Vielä 10 vuotta sitten sekä työntekijät että työnantajat suhtautuivat osa-aikaiseen työntekoon varsin epäluuloisesti. Tästä asenteesta lienee paljon päästy.

Osa-aikaeläkeläisten määrän kasvu pakottanee ennen pitkään myös avaamaan työpaikkoja nuorille. Yksittäiset ja suhteellisen harvat osa-aikaeläkkeet eivät nuorten työllisyyttä auttaneet, mutta suurten ikäluokkien lähtö ensin osa-aika-, sitten vanhuuseläkkeelle varmaankin muuttaa tilannetta.

Myös näyttäisi kokemusten, ei vielä valmiiden tutkimusten, perusteella siltä, että ikääntyvät ihmiset jaksaisivat työssä paljon paremmin kuin täysiaikaisessa työssä, pysyisivät terveempinä ja välttyisivät työkyvyttömyydeltä.

Pehmeästä laskusta vanhuuseläkkeelle ei kuitenkaan kannata puhua. Välvaiheeksi enimmillään yhdeksän vuotta on aivan liian pitkä aika, ja osa-aikaeläkeläisistä 90 prosenttia kokee itsensä työssäkäyviksi, ei eläkeläisiksi.

SOSIAALISEN ULOSAJON EHKÄISY

Kun osa-aikaeläkkeen ikäraja vuoden 1998 heinäkuussa alennettiin, lakitekstiin kirjattiin, että työnantajan »tulee pyrkiä» järjestämään halukkailla osa-aikaista työtä. Osa-aikaeläkkeestä on aina sovittava työnantajan kanssa, eikä vapauteen pidä ryynnätä sopimatta etukäteen monista muistakin asioista: on sovittava palkasta, työtehtävät ja -vastuut on määriteltävä, samoin osallistuminen kokouksiin ja koulutukseen, säilyvätkö edut, mm. työterveydenhuolto, ennallaan, miten pidetään lomat. Itse asiassa koko työsopimus tehdään uudestaan.

— Eläketurvakeskuksen lakiosastolla kymmenen hengen lausunto- ja tarkastusjaostosta neljä ihmistä on osa-aikaeläkkeellä. — Eläkepäivät on sijoitettu viikonlopun molemmin puolin, ja koko jaosto on koossa kahtena päivänä viikossa. ETK:ssa on käytössä kolmen työpäivän ja kahden vapaan kaava, ja yhteisiin päiviin pyritään keskittämään kokoukset ja meillä välttämättömät, jatkuvat koulutustilaisuudet, kertoo jaostopäällikkö Pirjo Posti.

— Joskus yhteiset työpäivät eivät kerta kaikkiaan riitä. Myös kiireelliset työt vaativat joskus, että osa-aikaeläkeläiset ovat työssä kokonaisen viikonkin. Tässä he ovat kiitettävästi joustaneet. He saavat ylimääräiset päivänsä vapaina takaisin yhteisesti sovittuna aikana.

— Ei ole epäilystäkään, etteivätkö osa-aikaeläkeläisemme olisi sirkeämpiä ja tehokkaampia kuin täyttä viikkoa tehdessään. Sitä mieltä he ovat itse

ja sitä mieltä ovat työtoverit sekä esimies. Kyse on paremmasta työtehosta eikä pehmeästä laskusta tai syrjään vetäytymisestä, vakuuttaa Pirjo Posti.

Hänen jaostolleen on osa-aikaeläkkeelle siirtymisten yhteydessä otettu kaksi uutta ihmistä perehtymään työeläkelakien saloihin. Osa-aikalaiset käyttävät merkittävän osan työajastaan uusien perehdyttämiseen.

HYVÄ TIETÄÄ JO OSA-AIKAELÄKKEEN SUUNNITTELUVAIHEESSA

Osa-aikaeläkkeestä on sovittava työnantajan kanssa. Siihen ei ilman muuta ole oikeutta; monet työnantajat kuitenkin suosivat järjestelyä. Työsopimus tehdään uudelleen alkaen palkasta. Muistakin työehdoista on hyvä sopia pikkutarkasti ylläksien välttämiseksi.

— **Työttömyyden varalta** on syytä muistaa, että osa-aikaeläkkeen minimi on 16 viikkotuntia, mutta ansiosidonnainen työttömyysturva edellyttää 18 tunnin työviikkoa.

— Jos osa-aikaeläkeläinen **sairastuu** ja saa sairauspäivärahaa, se määräytyy osa-aikaisen työansion mukaan. Osa-aikaeläke juoksee kuitenkin sairauspäivärahan rinnalla.

— Osa-aikaeläkeläinen säilyttää **oikeutensa täyteen vuosilomaansa** tekemällä kuukausittain vähintään 14 päivää tai 35 tuntia töitä. Jos työryhtminä käytetään kuukautta töissä, kuukautta vapaalla, lomaa kertyykin vain työssäolokuukausilta. Kuinka osa-aikaeläkeläinen lomansa pitää, on syytä tarkkaan sopia työnantajan kanssa.

Miesten keskimääräinen osa-aikaeläke on 3.600 markkaa ja naisten 2.500 markkaa kuukaudessa. Miesten palkka on siis alentunut keskimäärin 7.200 markkaa, mikä kertoo pitkästi yli kymppitonnin ansioista. Naisten palkat ovat selvästi alhaisempia. Osa-aikaeläkeläisen tulotas laskee parikymmentä prosenttia, ali tai yli, verotuksesta riippuen.

Kirjoittaja on Eläketurvakeskuksen tiedottaja.

He saavat levätä

Lahden seurakuntayhtymän eläkkeellä ollut
sairaalapastori, rovasti **Toivo Laitinen**
s. 27.10.1931, k. 19.6.2000.

Malmin seurakunnan eläkkeellä ollut
kirkkoherra, teologian tohtori **Immo Nokkala** s. 21.1.1920, k. 12.7.2000.

Tammiharjun sairaalan eläkkeellä ollut
sairaalapastori **Henrik von Schantz**
s. 28.5.1924, k. 13.7.2000.

Lahden seurakuntayhtymän eläkkeellä ollut
johtava sairaalapastori, rovasti **Auvo Telkki**
s. 9.3.1913, k. 19.7.2000.

Kesän parhaita

»K« »Klassinen» kesäsuomi olisi melko hiljainen, jollei seurakunnissa olisi tarjolla erilaisia musiikkitapahtumia, kesäkonsertteja ja festivaaleja. Mainittakoon eri puolilla Suomea järjestettävät kesäillan urkukonsertisarjat, iltamusiikit, Urkuyö ja Aaria, Lohtajan kirkkomusiikkipäivät, Lahden urkuviikko, Vantaan barokkiviikko jne. Kirkoissa tehdään hienoa kulttuurityötä myös silloin, kun muut konserttisarjat ovat tauolla!

Tämän kesän yksi ilahduttavimmista uusista asioista oli tutustuminen ilmiöön Tiekirkko. Kirkoissa, joissa kävin oli innostuneita, nuoria oppaita, kauniita kortteja raamatunlauseineen matkalle mukaan otettavaksi ja janoiselle mehua. Yllättävimmän kokemuksen sain Tampereen Finlaysonin tehtaan kirkossa, joka oli nimetty Lasten tiekirkoksi. Avasin tuon kauniin pikkukirkon oven ja astuin kirkkosaliin, jossa kuului elävää soittoa, penkeillä istuskeli mustapukuista (aika hurjan nä-

köistä) nuorisoa ja ovensuussa tulijaa vastaanottamassa oli innostunut, asiaansa perehtynyt nuori opiskelijatyttö kertoakseen kirkon vaiheista sisäntulijalle. Kirkkoa koristivat Raamatun kertomuksia esittävät nukkeasetelmat. Tunsin itseni heti tervetulleeksi ja riemuni senkun kasvoi, kun kävin varovasti kurkistamassa urkuja, jonka ääressä kolme nuorta naista istuivat; yksi soitti ja kaksi seurasi tarkkana soittoa. Innostuneet nuoret kertoivat, että tämän kesän kirkko-oppaat on etsitty nuorten joukosta. Ehtona on ollut erityisesti soittotaito, jonka takia kirkossa soi milloin piano, milloin huilu, milloin urut... pitkin päivää. Nuoret tarjosivat heti paikkaa urkupenkillä ja niin sain soittaa yhdelle kesän kiinnostuneimmasta kuulijakunnasta toivekappaleena Bachin d-molli toccatan ja fuugan! Kirkon meininki lämmittää vieläkin mieltä tätä kirjoittaessani. Hyvä Tampere!

Tämän kesän top-asioihin kuuluu myös se, että Helsingin seurakuntayhtymään päätettiin avata kolmivuotinen musiikkisihteerin virka. Aloite lähti keväällä Helsingin kanttori-urkuriyhdistykseltä ja yhtymä pystyi vastaamaan siihen positiivisesti. Sihteerinä on kaivattu, monenlaiseen tiedottamiseen, yhteyden luomiseen muihin kulttuuritahoihin, materiaalipalveluun, koulutuksen järjestämiseen, seurakuntien musiikkitapahtumien koordinoimiseen, suurten musiikkitapahtumien kuten Kirkko soikoon! järjestelemiseen, kanttorien yhteistyön lujittamiseen jne. Sihteerin työ tulee varmasti olemaan haastavaa, monipuolista ja tarpeellista. Hyvänä esikuvana Helsingille on ollut Vantaalla jo useita vuosia paikkansa lunastanut seurakuntayhtymän musiikkisihteerin.

Kesän aikana jatkuivat kuumeiset JUBILEMUS-valmistelut. Kirkkomusiikkisymposium lähestyy! 14.-19.9. soi ensin Tallinnassa ja sitten Helsingissä pohjoismainen musiikki huippuesittäjien voimin. Tervetuloa päättämään kesä pohjoismaisen kirkkomusiikin sävelin!

ENEMMÄN RUKOUSTA, VÄHEMMÄN PUHETTA

Kontribuutio Toimitusten kirjan uudistukseen

Kirkkomme on uudistamassa Kirkollisten toimitusten kirjaa. Uudistus on papin työn kannalta merkittävä, sillä toimitusten kirja on papin tärkeimpiä työkaluja. Itse olen pitänyt hyvänä sitä periaatetta, että vaikka pieni soveltaminen on joskus välttämätöntä, papin kunniakas virkavelvollisuus on toimittaa kasuaaliat kirkkokäsikirjan mukaisesti. Tämän sanoo yksiselitteisesti myös kirkkojärjestys (KJ 2:1). Kun nyt komitea on uudistamassa meille kaikille tärkeää työvälinettä, haluaisin pistää vähäiseltä osalta lusikkani soppaan. Keskustelua voinee jatkaa esimerkiksi Pappisliiton kosisivujen ao. osastolla.

Pääteesini on tämä: toivon, että tulevan käsikirjan rukoukset olisivat nykyistä syvällisempiä, rikkaampia ja ilmaisuvoimaisempia. Rukouksissa tulisi olla rohkeammin esillä »lahjat», niiden tulisi siis selvemmin ilmaista se, mitä kirkko uskoo pyhän toimituksen lahjoittavan.

Otan esimerkin kasteesta, mutta siitä sanottu on sovellettavissa myös muihin kasuaalioihin. Mitä kaste kirkon uskon mukaan lahjoittaa? Tunnustuskirjoissa lausutaan:

»Kaste antaa jokaiselle kristitylle koko elämän ajaksi riittämiin oppimista ja harjoittamista. Hänellä on jatkuvasti täysi työ usko lujasti se, mitä kaste lupaa ja vaikuttaa: *voitto kuolemasta ja Perkeleestä (victoria mortis ac diaboli)*, syntien anteeksiantamus (*remissio peccatorum*), Jumalan armo (*gratia Dei*), Kristus ja kaikki hänen tekonsa (*Christus cum omnibus suis operibus*) sekä Pyhä Henki ja kaikki hänen lahjansa (*Spiritus Sanctus cum omnibus suis dotibus*). Se antaa niin ylenpalttisen runsaasti, että heikko luonto sitä ajatellessaan alkaa väkisininkin epäillä, voiko tämä olla totta.» (Iso katekismus)

Edellisiin lahjoihin voidaan vielä lisätä neljä asiaa, jotka mainitaan Katekismuksissa ja muissa kohdissa Pyhän Hengen lahjoina: kaste lahjoittaa uudestisyntymisen (*regeneratio*) ja oman uskon (*fides proprium*), sen kautta tulemme osallisiksi kirkosta eli kristikunnasta (*in christianorum communionem cooptamur*) ja lopulta pelastuksesta (*salvum fiat!*). Tämä on ilmaus äärimmäisen vahvasta ja lohduttavasta kasteesta. Kaste lahjoittaa niin paljon, että mitä Katekismus itse sanoo on vaikea uskottavaksi. — On selvää, että kasteeseen sisällytetään vahvasti myös velvoitus kilvoitukseen, mut-

ta siitä ei tässä enempää.

Tuntuu melkein ylpeyden synniltä arvostella käsikirjaa. Mutta jokainen pappi tietää, kuinka vähän näitä lahjoja rukoillaan nykyisessä kasteen kaavassa. Kaavaan kuuluu kaksi rukousta (kohdat 6. ja 12.). Ymmärrän, että kasteen jälkeen tuleva rukous (§ 12) on luonteeltaan kiitos- ja esirukous, jossa kiitetään siitä, mitä kasteessa on tapahtunut, mutta ennen kaikkea katsotaan eteenpäin pyytämällä suojelusta ja ajallisia lahjoja kastetulle ja perheelle.

Niinpä huomio kiinnittyy varsinaiseen *kasterukoukseen* eli *kaste-epikleesiin* (§ 6). Juuri tässä kohdassa rukoillaan kasteen lahjoja, minkä merkiksi pappi on vanhastaan laittanut käden kastettavan päälle. Tosiasiassa esim. III vaihtoehdossa ei pyydetä kastettavalle mitään. Rukous on kieleltään kaunis doksoologia, mutta ylistykselle on ominaista, ettei siinä *pyydetä* mitään. Myös IV vaihtoehto on sisällöltään laiha, sillä siinä on suoranaisesti vain yksi pyyntö: »Pidä omanasi tämä lapsi». Sisältö on niin yleisluontoinen, että sen voisi sovittaa mihin tahansa tilanteeseen tai kastenäkemykseen. Herää kysymys, onko rukousten laatijoita vaivannut Katekismuksen yllä mainitsema aikuisen rationalismi ja heikkouskoisuus. Rohkea kasteen lahjojen anominen rukouksessa tulisi olla sitä ydinsisältöä, mikä erottaa kristillisen kasteen vapaa-ajattelijoiden tyhjästä »nimiäisistä».

Vaihtoehdot I ja II ovat jo sisällöltään vahvempia. Mutta aika niukkasanaisia nekin ovat. Käsikirjan rukouksia ei tarvitse arvioida sekuntikellolla tai viivoittimella. Silti herää kysymys, onko pyhiin ja ainutkertaisen kasuaalioiden rukousten ehdoton maksimipituus 30 sekuntia. Ihan vertailun vuoksi sanottakoon, että ortodoksisen kastekaavaan kuuluu »pakollisia» rukouksia yli 20 sivua!

Sisällöltään rikkaammista rukouksista voisi olla mm. sekin onnellinen seuraus, että papin ei tarvitsisi epätoivoisesti ladata puheeseensa koko pelastushistoriaa. Ainakin itse olen kokenut, että mitä köyhempi liturgia ja rukoukset, sitä enemmän papille tulee painetta selvittää alusta loppuun toimituksen sisältö ja lahjat. Helposti käy, että mitä lyhyemmät rukoukset, sen pitempi puhe. Jos ihmisiltä kysytään, luulenpa että ainakin pastori Jolokosen osalta olisi usein saanut olla toisin päin: vähemmän puhetta, enemmän rukousta.

Credo Imagebank/Matti Karppinen

»Rukouksissa tulisi olla rohkeammin esillä 'lahjat', niiden tulisi siis selvemmin ilmaista se, mitä kirkko uskoo pyhän toimituksen lahjoittavan.»

Tarkoitukseni ei ole asettaa rukousta ja papin puhetta vastakkain. Kyllä sananjulistus kuuluu toimituksiin. Silti tuntuu, että 30 sekunnin rukouksessa ja 10 minuutin opetuspuheessa on outo epäsuhta. Sitä paitsi, Tunnustuskirjoihin sisältyvään Lutherin kastekaavaan (Taufbüchlein) kuuluu klassisen anamneesi–epikleesi -rakenteen sisältävät pitkät ja rikkaat rukoukset, mutta ei lainkaan puhetta.

Jos pelätään pidempien rukousten laskevan osallistujien intensiteettiä (mitä en usko), on mahdollista liittää seurakunnan kiinteää akklamaatio rukousten väliin, edes sulkumerkkeihin. Tällaista vuorolukua olen rohjennut käsikirjaa varovasti soveltaen joskus käyttää alun psalmissa. Kastepsalmia 100 luettaessa väliin lausutaan vuorolukuna antifoni: kun pappi lausuu 'tämän päivän on Herra tehnyt', seurakunta vastata täryyttä 'iloitkaamme

ja riemuitkaamme siitä!'. Olen ollut näkevinäni ihmisten naamalla iloa, mikä ei ole syntiä kastejuhlissa. Käsiohjelmaa ei tarvita, yksi harjoittelu riittää.

Uskon, että sisällöltään rikkaammat rukoukset sekä synnyttäisivät osallistujissa rohkeampaa uskoa että helpottaisivat papin taakkaa. Ja rikkaisiin rukouksiin meitä yllättää myös Iso katekismus selittäessään Herran rukousta: »Koska Jumala on Jumala, hän haluaa myös pitää sen kunnian, että antaa paljon enemmän ja runsaammin kuin kukaan voi käsittää. Kaikkein eniten Jumala toivoo, että häneltä pyydetäisiin paljon ja suuria asioita. Jos häneltä ei luottaen pyydetä eikä vaadita mitään, siitä hän pikemmin vihastuu.»

*Kirjoittaja on Helsingin yliopiston tutkija.
jolkkonen.jari@saunalahti.fi*

Cruxin internetversio on osoitteessa
<http://www.evl.fi/jst/pappisliitto>

ENNEN ROVASTIN VIIMEISTÄ JUOKSUA

Suomi juoksee 2000 pappien joukkueessa

ALKUKUVA

Rovasti havahtui. Hän muisti heti, missä oltiin: Lapin suurimman järven rantamökissä.

Pienen huoneen toisella reunalla oli virkaveli jo hereillä. Sanottiin hyvät-huomenet. Rovastin metallirannekkeiden kello näytti 4.45. Oli aika nousta puuronkeittoon.

Tuvan keittiöseinän ikkunasta näkyi pappien matkailuauto. Jo vuosia aikaisemmin rovasti oli ilmoittanut: hän ei enää lähtisi tällaiselle matkalle. Silti hän oli taas mukana, nyt — aivan varmasti — viimeistä kertaa.

Perinne oli saanut alkunsa, kun Tane oli soittanut. Hän oli vienyt Tanen korpeen erätulille. Siinä tikkumakkaran ja nokipannun ääressä oli sovittu pappien joukkueen perustamisesta. Nyt oli jo kolmastoista juoksuvuosi.

Yhden kerran hän oli jäänyt pois. Elsa oli ollut juuri jalkaleikkauksessa ja kulki kainalosauvojen tukemana. Ei ruustinnaa voinut jättää vain koiran hoidettavaksi.

Puuro tuli valmiiksi ja kahvikin. Kello oli puoli kuusi. Naapurihuoneen Kauko ja Kimmo täytyi herättää. Hilpeys ja hartaus, yhteyden ja jakamisen ilo sävyttivät aamiaista samalla tavoin kuin illan saunomista ja grillilohiateriaa.

Rovastilta isonkin auton ajo sujui. Taskussa oli rekkakortti, takana taksirengin kokemuspääoma. Käsi heilahti tervehtimään karavaanareita. Autoradio ei ollut päällä. Huoltoasemien televisioihin tai lehtiin ei vilkaistu. Oli tultu juoksemaan. Siihen keskityttiin.

Pieniä myönnytyksiä oli kyllä tehty. Juvalla oli poikettu Inkilänhoviin, talvisodan kolmen viimeisen viikon päämajassa. Lapinlahdella oli käyty Halosten taiteilijasuvun katselmuksessa. Sodankylässä oli päästy Andreas Alarieston näyttelyyn aivan ensimmäisinä vieraina. Sen huumorista oli saatu lisää hyvää mieltä matkaeväiksi.

VANHASTA PAPPI

Rovastista oli tehnyt monet asiat elämässään myöhemmin kuin oli tavallista. Ei kuitenkaan kaikkia. Uitolta hän oli saanut ensimmäisen tilinsä 11-vuotiaana. Rippikouluiässä hän oli muurannut it-

senäisesti ensimmäisen uuninsa ja sauhorminsa. Sitä ennen hän oli ehtinyt rakentaa jo enemmän kuin useimmat Suomen miehet elinaikanaan.

Isomman opin tielle hän oli lähtenyt vasta armeijasta pääsyn jälkeen: Otavan kansankorkeakoulu ensin, Kajaanin seminaari sitten. Kaksikymmentäkolme vuotta koulun johtajana ja luokanopettajana.

Ennen kuin hän tuolloin perusti Kuusamoon ensimmäisen lähetyspiirin, seurakunnan lähetyskannatus oli ollut yhdeksän penniä jäsentä kohti. Siitä lähti liikkeelle tuhansien prosenttien nousu.

Opettajan kesälomiaan hän oli käyttänyt työhön: omakotitalojen urakointiin ja suorituksiin kesäyliopistossa. Sitten koitti sekin päivä, jolloin hänenlaiselleen ei-ylioppilaalle avautuivat yliopiston ovet — periaatteessa. Ei hän kantanut kaunaa siitä, että teologinen tiedekunta oli vastustanut opiskeluoikeuden myöntämistä hänenlaiselleen. Kansleri oli luottanut kiistämättömiin näyttöihin ja osoittautunut oikeaksi profeetaksi: hakija oli valmistunut papiksi oman lajinsa ennätysajassa.

Pitkälti toista vuotta papinkoulussa oli mennyt, osittain työn ohella, kuudensadan kilometrin päästä. Siihen saavutukseen pääsemiseksi oli täytynyt noudattaa minuuttiaikataulua: usein kaksi tenttiä tiistaisin, enimmillään viisi yhtä aikaa perjantaisin.

Tuleva, kirkollisvirkaiältään nuori rovasti oppi silloin myös muuta: juoksun toisaalta rentouttavan, toisaalta ajattelun luovuutta edistävän voiman. Palattuaan Helsingistä perjantai-iltaisin hän juoksi kymmenen kilometriä, lauantaisin viisitoista ja sunnuntaisin kaksikymmentä. Taakse jäänyt viikko oli siten saatu nollatuksi, edessä oleva sisään-ajetuksi. Naapurin lapset kyselivät, milloin hän oikein nukkui. Omat neljä vastasivat: yhtenä viikonvaihteen yönä kellon ympäri.

Ei ihme, jos häntä pidettiin hassahtaneena, kun hän siirtyi hyvästä koulunjohtajan asemasta papiksi ja seurakunnan epämääräiseksi apulaiseksi. Palkka romahti kolmanneksella.

LÄMPÖPUVUN PUSERO JA LAPIKKAAT

Parin pappisvuoden hänelle tarjottiin paikkaa omal-

Pappien ryhmän vetäjä Keijo Karvonen keskustelee jaksajaihme Anna-Maijan kanssa. Kolmen lapsen äiti juoksee 25 maratonia vuodessa — harjoituksena 100 kilometrin matkoille.

ta nuoruuden kotiseudultaan Itä-Hämeestä. Viisikymmentäkaksivuotiaasta tuli nuorisopappi.

Muiden virkatehtävien ohella hän teki siellä samaa, mihin oli pohjoisessa tottunut: kulki talosta taloon tutustumassa ja esittäytymässä. Hän ei kyllä vaikuttanut kovin papilliselta, ei edes vaateparrellaan. Talvisaikaan hänen tavallinen asunsa niillä käynneillä oli lämpöpuvun pusero ja lapikkaat.

Eräs isäntä katseli tupaan tupsahtanutta vierasta otsa rypyssä ja mietiskeli:

»Salmisen Heikki ... Salmisen Heikki?» Sitten tuli pitkällä viiveellä oivallus: »Mutta sinähän olet se *Salmisen Heikki!* Muistatkos, kun olimme yhdessä rakennuksella!» Tottakai Heikki muisti. Hänen isänsä jäljiltä kulmakunnalla oli kymmeniä rakennuksia, puolitusinaa kouluakin, ja monessa talossa oli myös Heikin käden jälki.

Kaikkien ei ollut helppoa ymmärtää, että pappi juoksenteli kylän raitilla ihan ilman aikojaan, vieläpä yläosattomissa, mutta vähitellen siihen ihmeeseen totuttiin. Avausmaratoonilleen hän osallistui 54-vuotiaana. Sitten hän oli yleensä juossut maratonin vuodessa, vain kerran rangaissut itseään kahdella.

Oikeastaan juoksemisen ei olisi pitänyt olla lainkaan hänen lajinsa: keuhkoja kyllä riitti ja vatsalihakset erottuivat eläkkeelläkin pyykkilauta-

na. Hapenkulutuksen kannalta oli lihasmassaa liikaa. Se näkyi parhaiten reisistä, joiden vahvuus kieli menneisyydestä kilpapyöräilijänä.

JUOKSEMINEN TYÖNÄKYNÄ

Osallistumistaan Suomi Juoksee -tapahtumaan rovasti perusteli erityisesti kansankirkollisilla syillä. Oli tärkeää, että papit olivat — näkyvästi — siellä missä kansakin, samassa vaivassa, tarvittaessa tukena. Samoin kuin Matti Mäntykoski rovasti ajatteli, että tämä oli eräänlaista nykypäivän asevelipapetta: ollaan yhteisessä rasituksessa ja hienhajussa.

Jo vuosia sitten oli kysely, eikö ole nuoria pappeja, kun harmaapäät ukot täällä juoksevat. Rovastista itsestään joku oli todennut, että vaikutti urosporolta, kun oli naavaa parrassa. Niin kauan kuin ei mukana ollut riittävästi väkeä, oli rovestin mielestään täytettävä oma paikkansa. Juoksun nautinnollisuus edellytti, että osanottajia oli tarpeeksi ja huolto järjestyksessä. Viime vuonna hän oli tullut autokuskiksi, mutta joutunut kuitenkin muita auttaakseen juoksemaan, vain kaksi kuukautta polvileikkauksen jälkeen.

Ensimmäisenä vuonna vakuutusyhtiö Pohjolan edustajat olivat tivanneet: »Ette kai te sentään ole oikeita pappeja?» Ne miehet eivät olleet koskaan

ennen nähneet papin juoksevan. Vastaava oli toistunut myöhemminkin, ja joukkue oli pitänyt tiukkaa rajaa: mukaan pääsi vain pappisvihkimyksen kautta.

Kirkkokuntarajaa ei ollut. Monena vuonna mukana oli ollut ortodoksi Kuisma Suopela. Hän oli tänä vuonna kaksinkertainen SM-mitalisti ikämiesten triathlonissa. Kerran hän oli sanonut olevansa mukana juoksutapahtumassa, jotta ei kuviteltaisi mahakkuuden kuuluvan välttämättä ortodoksipappeuden olemukseen.

Rovastissa oli kriittisyyttä juoksun järjestelyihin tehtyjä muutoksia kohtaan. Hän ei pitänyt siitä, että matkoihin ja nopeuksiin oli lisätty vaihtelua.

Papeissa oli vain muutamia Joutsenlahden Ansin, Karvosen Keijon tai Kääriäisen Kimmon kaltaisia. Nämä kyllä kykenivät juoksemaan yli kolmenkymppiä tai jopa maratonin mittaisia osuuksia, mutta useimpien muiden kesken niin pitkiä taipaleita jouduttiin jakamaan.

Muutamat lyhyet, hidaskuuhutiset osuudet eivät nekään tuntuneet rovastista miellyttäviltä. Hän koki ne kunnossa olevan juoksijan hämäämisinä. Entiseen tyyliin olisi kilometrinopeus saanut aina olla noin 5.15–5.30 ja viestinvaihtojen väli kymmenisen kilometriä tai jonkin verran yli. Yhtä vähän hän piti joidenkin kärkejuoksijoiden sortumisesta ajoittain liian kovan vauhdin pitämiseen.

Hän ei ollut erityisemmin jaksanut kiinnittää huomiota juoksutapahtuman oheisohjelmiin. Päätöstilaisuus, useimmiten Senaatintorilla, olisi saanut olla sisällöltään antoisampi.

Pappien joukossa hän oli kyllä ollut ahkera omassa oheisohjelmassaan: kristillisten lehtien jaossa vaihtopaikoilla, ihmisten kanssa keskustelussa ja joukkueen sisäisessä vuorovaikutuksessa. Suomi Juoksee ei ollut hänelle vain paimentehtävän hoitamisen, vaan myös rentoutumisen ja pappien keskinäisen lohdutuksen huippupaikkoja.

LAHJAKKAATKIN VENYTTELEE

Tämän vuoden juoksuun oli tulossa Salon kaupungin joukkueen 22 henkeä. Heillä oli yhteisharjoituksia ollut talvella kuukausittain, kesällä viikoittain. Papeilta tällainen porukavalmentautuminen oli puuttunut. Rovasti oli vaivojensa takia vain vähän juossut, enemmänkin pyöräillyt. Siksi häntä ennen juoksua jännitti — ei jaksaminen eikä vauhti, vaan jalkojen kunto.

Vuosien varrella hän olikin oppinut, että lihasten lämmittely ja ve-

nyttely oli aivan välttämätöntä, samoin hien tuova juoksuverryttely ennen oman osuuden alkua. Matkailuauton kiitäessä kohti rovastin seuraavaa vaihtopaikkaa hän oli tehnyt perusteellisen ohjelman takalattialla: erityisesti reisiä, pohkeita ja nilkkoja, mutta myös keski- ja ylävartaloa venytellen. Kun oli pysähtynyt, hän oli vetänyt hikinauhahan päähänsä ja lähtenyt holk-

käämään. Juoksun alkaessa ruumis oli sitten ollut valmis suoritukseen eikä lihasten hapottuminen ollut uhannut haitata heti alkumatkasta.

Seurakuntatyössä hänen oli tarvinnut kehitellä keinoja, joilla pitkän linjan harjoittelua olisi voitu turvata. Esimerkiksi rippikoulussa hän oli jättänyt joskus lounaan väliin ja pannut iltapäivätunnit alkamaan kolmelta. Siinä välissä oli ehtinyt mukavasti lenkkeillä parikymmentä kilometriä.

Ennen juoksemaan lähtöään rovasti nykyisin sivel polviinsa jotain ihmeuutetta, jonka hän väitti auttavan. Yhtenä ainesosana oli kuulemma murahaisen ulkoeritettä, jos sen näin papillisesti sievistellen sanoo.

Suomi Juoksee ei ollut kilpailu, mutta rovasti kykeni kehittämään itselleen jännityksen. Se kohdistui lähinnä omaan suoritukseen: kestävätkö paikat. Juokseminen sinänsä oli hänelle tärkeää, mutta ehkä vielä innostavampaa oli kumppanuus: sattuiko osuudelle sellainen pari, jonka kanssa keskustelu saattoi ulottua yli minimin. Aina silloin tällöin tuli rinnalle uudestaan niitä, joiden parina hän oli saanut olla vuosia sitten. Luottamuksen pohja oli säilynyt valmiina. Voitiin alkaa puhua jostain todellisemmasta kuin pelkästä juoksemises-

Tiina Rautiainen ja Kyösti Elo valvonnassa.

Opintomatka: rovasti oppi uuden tavan sitoa kengännauhat. Suomi juoksee 2000 -kuningas Pentti Pyy palvelee kuningatar Ritva Lautalaa.

Venyttely, rovastin juoksemisen perusedellytys.

ta. Keskustelu tietysti lisäsi sykkettä ja siten kulutti voimia, mutta oikein tiukassa paikassa se myös auttoi jaksamaan perille asti.

Matkan varrella tuli vähän väliä vastaan paikkoja, joihin rovastin muistot kiinnittyivät. Hän ei ollut ainoastaan juossut yhä uudestaan Suomen halki. Hän oli myös muutoin ajanut näillä teillä ahkerasti, lastensa luona, työkseen tai muilla matkoilla. Hän muisteli mäntyä, johon tukien oli kahden muun papin kanssa venytteli. Lapin ämmi oli katsellut kummaa touhua ja sanonut: »Jo on hassu tuo etelän mies. Eihän se puu niin kaavu, että työ eri suunnista työnnätte.»

Rovasti oli ollut läpi elämänsä harvinaisen rajusti koeteltuna, ikääntyessään kaikkein kovimmin. Juoksuvuosien muistot nousivat rikkautena tukemaan nykyhetken jaksamista. Senkö vuoksi Elsakin oli ollut yhä uudestaan työntämässä häntä taipaleelle: tämän savotan jälkeen elämä tuntui jotenkin maukkaammalta kuin ennen?

Oli sattunut niin noloa kuin hauskaa. Yhtenä vuonna oli unohdettu Riipin Heikki kioskille ruu-

an ostoon. Huomattiin erehdys vasta peninkulman päässä. Mies oli odotellut noutajiaan aivan rauhallisena.

Kerran pyhäaamuna kirkonmenojen aikaan juontaja oli sanonut vaihtopaikalla rovastille, että pidäpä meille nyt pyhäpäivän hartaus. Kaksi minuuttia oli ollut aikaa valmistaa, saman verran puhua, tapahtumasta oli jäänyt itselle hyvä muisto.

Joku veteraaneista oli luopunut osallistumisestaan siinä vaiheessa, kun naiset olivat tulleet mukaan. Aika pienen osan joukkueesta naiset ovat toistaiseksi muodostaneet. Nuorista papeista juuri naisilla oli ehkä eniten järjestelyvaikeuksia, varmaan myös luottamuksen puutetta omaan jaksamiseen tällaisessa kaikkineen lähes viikon savotassa. Käytännössä heidän juoksemisensa oli sujunut hyvin. Oli pyritty kunkin tilanteen huomioon ottaisiin ratkaisuihin.

JÄLKIKUVA

Vuorokautta ennen viestin maaliin tuloa rovasti lopetti oman juoksemisensa Juupajoelle, niin kuin oli suunnitellutkin. Etelässä oli niin ilahduttavasti yhden osuuden juoksemiseen valmiita pappeja, ettei veteraanin panos ollut enää välttämätön.

Rovasti oli lähtenyt matkaan siinä luottamuksessa, että Luoja suo hänen hoitaa tehtävänsä ilman polvisärkyä. »Se olisi parempi kuin sata lammasta», hän oli sanonut. Särkyä ei tullut. Hänen viimeisellä osuudellaan iski kyllä vasempaan reiteen kipu. Sen kovuus pakotti hänet muutamien kilometrin ajaksi autokyytiin.

Elsa ei tullut kävellen vastaan, koska oli ukkosmyrsky. Rovasti pohti kotiin ajaessaan, oliko hän tapahtuman yhteydessä riittävästi kuunnellut muita. Hän oli tietämätön siitä, että hänen viimeisen juoksuosuutensa jälkeen oli ilmoitettu: pappien joukkue oli valittu päivän joukkueeksi, koska se oli osoittanut jatkuvaa, rohkaisevaa kiinnostusta juoksisijaperheen muita jäseniä kohtaan.

Seuraavana päivänä rovasti siivosi pikkutarkasti matkailuauton sisältä ja päältä, korjasi siitä muutama vanhan vian ja palautti sen omistajalle. Sitä seuraavana hän lähti Elsan kanssa vetämään perheen omaa matkailuperävaunua kohti Nurmoa, kohti muutoinkin kuin jaloistaan vaivattujen kotikenttää.

LISÄTIETOJA:

Pappien joukkueen kotisivu: <http://www.nic.fi/~papit>
 Keijo Karvonen: keijo.karvonen@kolumbus.fi; 040-547 6936;
 09-3491 724; Hiomokuja 3 A 7, 00380 Helsinki.
 Merja Simula: merja.simula@evl.fi; merja.simula@nic.fi; 050-584 4868; 08-688 5116; 08-688 5241; Kirkkotie 5, 88270 Vuolijoki; PL 122, 90101 Oulu.
 Heikki Salminen: 014-882 201; Välikuja 6, 19650 Joutsa.

JOHTAMINEN ERILAISTA PIENESSÄ SEURAKUNNASSA

Pienen maalaisseurakunnan johtaminen sisältää kirkkoherran kannalta eräitä erityispiirteitä verrattuna isompaan seurakuntaan. Kirkkoherra on lähellä seurakuntalaisiaan ja monien osakulttuurien keskellä. Ongelmat saattavat paisua ja tilanteet ylikärjistyä helpommin kuin toimintaympäristöltään ja väkimäärältään isommassa seurakunnassa. Käsittelen artikkelissani johtamisen erityispiirteitä pienessä seurakunnassa. Kirjoitukseni lähteinä ovat useat kulttuuria ja johtamista käsittelevät teokset, joista yhtenä ansioituneimmista pidän Georg Hofsteden teosta: *Kulttuuri ja organisaatiot*, WSOY 1993. Kirkollisen puolen teoksista mainittakoon Erkki Kansanahon: *Suomen kirkon hallinto*. Olen lisäksi keskustellut useiden pienten seurakuntien kirkkoherrojen kanssa ja todennut ongelmien olevan samansuuntaisia heidän työyhteisöissään.

Keskeisiä käsitteitä kirjoituksessani ovat yksilöllinen ja kollektiivinen yhteiskuntajärjestys, osakulttuuri sekä valtaetäisyys, jotka aluksi määrittelin. Yksilöllisyyttä mittaavia tekijöitä ovat: 1. Oma aika ja siihen liittyvä työ, joka jättää riittävästi aikaa oman tai perheen elämää varten. 2. Vapaus, joka on vapautta työssä soveltaa omaa lähestymistapaansa. 3. Haasteet, miten haasteelliseksi työ henkilökohtaisesti koetaan. Suomi sijoittui korkeen yksilöllisyyden korostamisessa. Maamme oli 13. Sijalla indeksillä 63/100. (vrt. Ruotsi 71/100 ja USA 91/100).

Yksilöllisen kulttuurin vastakohtana on kollektiivinen kulttuuri, jota Hofstede mittaa 1. Koulutuksella, mahdollisuudella koulutuksen, taitojen parantamiseen. 2. Fyysisellä työympäristöllä, joka tarkoittaa hyviä työolosuhteita, riittävää tuuletusta, työtiloja. 3. Kykyjen käyttöä, omien taitojen ja kykyjen täysmittaista käyttöä työssä.

Oman ajan, vapauden sekä haasteellisuuden voi hyvin yhdistää yksilöllisyyteen. Ne kaikki korostavat yksilön riippumattomuutta organisaatiosta. Koulutus, fyysiset tilat ja kykyjen täysmittainen käyttö ovat tekijöitä, jotka organisaatio tekee yksilön puolesta eli vaatii häneltä hänestä riippumatta korostaen yksilön riippuvuutta työnantajastaan. Tekijät kuuluvat kollektiiviseen kulttuuriin. Yritys määrittelee millainen työntekijän tulee olla ja missä ja miten hän työskentelee.

Yksilöllisessä kulttuurissa ihmiset ovat vain vähän riippuvaisia vallanpitäjistään. Puhutaan suu-

resta valtaetäisyydestä. Toisaalta kulttuureissa, joissa ihmiset ovat riippuvaisia lähiryhmistään, he ovat yleensä riippuvaisia myös vallanpitäjistä. Valtaetäisyys on pieni. Euroopan maista vain Ranskassa ja Belgiassa yhdistyy keskimääräinen valtaetäisyys voimakkaaseen yksilöllisyyteen. Korostetaan yksilöllisyyttä. Jokaisella on oma arvoasemansa mutta arvoaseman määrää perinne. Pieni valtaetäisyys synnyttää suurta yhdenmukaisuuden painetta kun taas suuri valtaetäisyys sallii erilaisuutta.

Yksilöllisissä kulttuurissa työskentelevien oletetaan toimivan omien etujensa mukaisesti. Työ tulee organisoida siten, että siinä yhdistyvät työntekijän omat ja työnantajan edut. Yrityksen palveluksessa olevien oletetaan toimivan » taloudellisen ihmisen » tavoin mutta yksilöinä, joilla on sekä taloudelliset että psykologiset tarpeensa. Kollektiivisessa kulttuurissa työnantaja palkkaa yksilön myös johonkin lähiryhmään kuuluvana. Työntekijän on toimittava lähiryhmän etujen mukaisesti eivätkä edut aina mene yksiin hänen omien etujensa kanssa. Tällaisessa yhteiskunnassa odotetaan uhrautumista lähipiiriin etujen, esimerkiksi suvun, hyväksi.

Kollektiivisissa yhteiskunnissa työpaikasta voi muodostua tunnetason lähiryhmä; työntekijän ja työnantajan suhde on moraalinen. Huono työsuoritus ei välttämättä ole erottamisen tae. Sen sijaan työsuoritukset ja taidot määräävät, mitkä tehtävät työntekijälle annetaan. Malli tunnetaan parhaiten Japanissa, joka toisaalta korostaa huippuosaamista mutta jossa elinikäisessä työsuhteessa on edelleen yrityksissä noin puolet henkilöstöstä.

Yksilöllisissä yhteiskunnissa työnantajan ja työntekijän suhde nähdään ensi sijassa liiketoimena. Työsuhde on ostajan ja myyjän suhde, jossa huono työsuoritus tai työnantajan tarjoama parempi palkka ovat laillisia ja sosiaalisesti hyväksyttäviä syitä työsuhteen päättymiseen. Johtaminen on yksilöllisissä maissa yksilöiden johtamista. Alaisia siirrellään yksilöinä ja heille tarjotaan kannustimia ja bonuksia, jotka ovat yksilösuoritukseen sidottuja. Kollektiivisessa yhteisössä johtaminen on ryhmien johtamista ja yksilöiden emotionaalinen yhdentyminen työryhmäänsä vaihtelee tilanteittain. Työtiimi, joka toimii tunnetason lähiryhmänä, saa bonuksensa ryhmänä ei yksilöinä. Kollektiivisessa yhteisössä henkilökohtainen suhde menee tehtävän edelle. Se on solmittava ensin ja vasta henki-

lökohtaisen kontaktin ja luottamuksen jälkeen yhteistyö onnistuu vaikkapa liiketoiminnan harjoittaminen tai kirkon lähetystyö eri kulttuurien ja maiden välillä.

Maaseutuyhteisö, jossa vallitsee keskiluokkainen, yksilöllinen kulttuuri, saattaa sisältää osakulttuureja, joissa on säilynyt voimakkaan kollektiivisia piirteitä. Kulttuurin aiheuttamat ristiriidat johdon ja alueellisten työntekijöiden välillä syntyvät helposti. Pienen seurakunnan kirkkoherra työskentelee lähes poikkeuksetta maaseutuympäristössä, jossa esiintyy monentasoisia kollektiivisen osakulttuurin piirteitä. Tunnetason läheisyys ja tiukkojen moraalisaäntöjen korostus ovat usein suuria. Tiedot suvut ovat hallinneet paikkakuntaa ja epävirallinen organisaatiokulttuuri suosii usein valinnoissa paikkakunnan omia »poikia tai tyttöjä». Työntekijöiden omia sukulaisia tai perheenjäseniä on heitä koskevissa päättävissä elimissä. Virkavalintoja koskevat valitukset ovat tyypillisiä ja yleisesti hyväksytty tapa purkaa tunteita. Valitukset ovat epävirallisia tai virallisia. Kirkossa valitusosoite on tuomiokapituli.

Työn maailmasta on siirrytty sisäiseen maailmaan. Työnteon sijasta tapahtuukin muuta kuin itse työnteoa. Työpaikan ilmapiiri muuttuu ja uusi ilmapiiri entisen avoimen sijasta sisältää usko-

muksia, tunteita, juoruilua, takana päin puhumista, paljon epävirallista kulttuuria. Työntekijän »sopivuus» saattaa ohittaa hänen tehtävään sopivuutensa ja pätevyytensä. Ilmiö korostuu helposti pienessä työyhteisössä kuten pienessä seurakunnassa. Harri Palmun tutkimuksessa tosin ilmenee, että lähes kaikki seurakunnat ovat pienorganisaatioita, jos pienorganisaatio määritellään alle sata henkeä käsittäväksi yhteisöksi. Isommat seurakunnat, yksittäiset taajamaseurakunnat tai suurten kaupunkien kaupunginosista koostuvat seurakunnat toimivat laajemmassa toimintaympäristössä muodostaen väestöpohjaltaan suuremman kokonaisuuden. Isommissa seurakunnassa työnteko tapahtunee enemmän työn maailmassa, asiailmapiirissä. Asiajohtaminen ja yksilöjohtaminen ovat pienessä seurakunnassa vaikeita. Pitäisi pysyä asiatasolla mutta tunteiden ja uskomusten käsittely vievät paljon aikaa todelliselta työnteolta. Keinot ja mahdollisuudet ristiriitojen purkamiseen vaikeutuvat olennaisesti kun ongelmat ovat tunne- eivätkä asiatasolla.

Kirkkoherralta on viety monia tehtäviä ja vastuualueita, joita hänellä oli vielä 1800-luvulla jopa vuosisatamme alkupuolella. Kirkkoherra huolehti pitäjän hallinnosta ja seurakunnan johtamisesta vuoteen 1865, jolloin tuli uusi kunnallisasetus ja

kunta ja seurakunta eriytyivät entisestä kirkkopitäjästä. Kirkkoherra toimi siihen saakka pitäjäkokouksen ja kirkkoneuvoston puheenjohtajana. Hän huolehti myös sosiaalitoimesta eli köyhäinhoidosta kunnassa. Hänen äänivaltansa vastasi puolta äänimäärästä kirkkoneuvoston kokouksissa äänestykseen mentäessä ja lukkaria valittaessa kirkkoherralla oli yhtä paljon ääniä kuin muilla valitsijoilla yhteensä.

Papin vaalissa äänestettiin manttaaliluvun eli tilakoon mukaan. Näin ollen tilattomat jäivät vaille äänioikeutta. Miksikö näitä historiallisia näkökohtia tuon esiin, kysyt kenties? Siksi, että maaseudulla eletään edelleen osittain vanhan agraariyhteisön sääntöjen mukaan. Edelleen luottamuselimiin kirkkovaltuustoon ja -neuvostoon valitaan isojen talojen emäntiä ja isäntiä puoluepohjaisin perustein. Vanha agraariyhteisö elää edelleen, mutta entisestä itsevaltiaasta on tullut palvelija, jonka toimivaltaa on kavennettu roimasti työn vaatimusten kasvaessa. Kirkkoherra on edelleen seurakuntansa hengellinen johtaja kuten myös kirkkoneuvoston puheenjohtaja. Hänen rinnallaan pyrkivät kuitenkin kilpailemaan monet pyrkien niin hengellisiksi kuin toiminnallisiksi johtajiksi. Jos aikaisempi kirkkoherran toimenkuva oli jopa eräänlainen irvikuva itsevaltiaasta, joutuu nykyinen palvelija harrastamaan henkistä joustoa ja nielemään toisinaan mauttomiaakin loukkauksia jos mieli seurakunnassaan rauhan säilyttää. Vapaapäiviä on vaikea pitää, niin monet tehtävät täyttävät arkiuriniinkin. Toisaalta eihän vapaapäiviä tunnettu agraariyhteisössäkään paitsi ehkä sunnuntai, joka sekini oli ja on kirkkoherran työpäivä.

Monenkirjavan kollektiivisen osakulttuurin valitessa kirkkoherran täytyy toiminnassaan ottaa huomioon paikkakunnan perinteet, tavat ja uskomukset sekä monet kirjoittamattomat säännöt, jotka risteilevät keskenään. Pienen seurakunnan kirkkoherra on ensisijaisesti perinteelle rakentaja, joskus uudistaja muiden myötävaikutuksella. Asiajohdaminen ja asioiden läpivienti onnistuu kun asia koetaan yhteiseksi ja tärkeäksi ja päätöksestä ollaan lähes yksimielisiä. Kirkkoneuvosto on kirkkoherraan tärkeä työväline niin seurakunnan toiminnassa kuin talouden hoidossakin.

Pienessä seurakunnassa asioiden hoito vaihtelee hengellisten asioiden sekä seurakunnan toimintaan liittyvien kysymysten hoitamisesta, kiinteistö- ja

metsänhoitoasioiden, rahastointien, budjetin seuraamisen, rekrytointien ym., hoitamiseen aivan kuten isommissakin seurakunnissa. Pienen seurakunnan kirkkoherralla ei kuitenkaan ole yrityslakimiestä, kiinteistöpäällikköä eikä hallintojohtajaa tai -sihteeriä. Suurten kaupunkiseurakuntien maakaupat ja kiinteistöasiat hoidetaan yhtymän tasolla. Pienessä seurakunnassa on asiat tiedettävä itse tai apu on kaivettava joskus monimutkaistenkin yhteyksien kautta. Asiantuntijaverkoston luominen auttaa kaikessa viranhoidon liittyvässä pienen seurakunnan kirkkoherraa.

Pienen yhteisön etu suureen verrattuna on joskus asioiden joustava epävirallinen käsittely, toisinaan inhimillisten tekijöiden huomioiminen, koska yhteisön jäsenet tuntevat toisensa. Asialla on kääntöpuolensakin, sillä inhimillisyys voi viedä kielteiseenkin suhtautumiseen, kateuden kautta katkeroitumiseen ja haluun vahingoittaa toista. Pienen maalaisseurakunnan kirkkoherran on oltava alati liikkeellä ja tunnettava seurakuntalaisensa sekä seurakunnassaan vallitseva henkinen ja kulttuurinen ilmapiiri voidakseen luotsata yhteisönsä eteenpäin. Yhteisöä on johdettava omaa persoonaansa työvälineenä käyttäen. Pykälien ja ohjesääntöjen taakse ei voi piiloutua niin helposti kuin suuremmassa seurakunnassa. Oman henkilöstön kuunteleminen ja motivointi, vaikka henkilökunta on lukumääräisesti pieni, vie paljon aikaa työstä, jos kirkkoherra toteuttaa henkilöstöjohtamisen toissaan. Epävirallisia palavereja kirkkoherran tulee järjestää työntekijöidensä kanssa aina tarvittaessa.

Pienten seurakuntien kirkkoherrojen asema on puhuttanut paljon viime aikoina. Asia on ymmärretty liitossammekin ja olemme järjestäytyneet Pappisliiton alaosastoksi saadaksemme liitoltamme tukea ja tukeaksemme myös toinen toistamme toisinaan hyvinkin yksinäisessä työssä. Halusin artikkelillani saattaa teidät isompien seurakuntien kollegat ymmärtämään, millaisen organisaatiokulttuurin keskellä me työskentelemme. Osin ongelmamme ja mahdollisuutemme ovat yhteisiä osin erilaisia. Toivon keskustelua ja vuorovaikutusta, kollegiaalisuutta ja yhteen hiileen puhaltamista. Meillä seurakuntien kaitsijoilla on riippumatta seurakunnan koosta paljon virikkeitä annettavana toisillemme. Terveisin kyläpaimen Lounais-Suomesta!

Kirjoittaja on Kiikalan kirkkoherra.

Lesken ropo — nyt

Jälleen se on tullut todistetuksi. Suomi, maa jossa elämme, on demokratia. Vieläpä varsin puuhakas sellainen. Hallitusohjelma on osoittautunut ihanteiden ja hyveiden listaukseksi ainakin siltä osin, missä puhutaan köyhyyden torjunnasta. Korkealentoinen kirjoittelu tasa-arvosta ja kansalaisten oikeuksista käytännöllistyy valtion vuoden 2001 talousarvioesityksessä. Niille, joiden perustoimeentulo on turvattu palkan tai tukiaisten muodossa, annetaan kuusi miljardia markkaa ja niille, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa pitkäaikaistyöttöminä tai muutoin minimitoimeentulon varassa, ei luvata mitään. Uuden Testamentin kuvaus leskestä, joka antoi viimeiset roponsa temppelille, on usein tulkittu sitoutumisen ja uhrautumisen esimerkiksi. Oikea kysymyksen asettelu kuitenkin olisi: miksi leski oli köyhä? Miksi hänen tuli antaa viimeiset rahansa valtaa edustavalle instituutiolle. Tässä yhteydessä Kristus osoit-

tautuu sarkasmin mestariksi toteamalla kertomuksen leskestä »hän antoi kaikkensa». Meidän aikamme demokratia toimii niiden eduksi, joilla on vahvat edunvalvontajärjestelmät. Demokratia on tavallaan korporaatioihin kätkeytyä raakaa oman edun tavoittelua, jossa äänettömät ovat ylijäämää. Ironian saarekkeiden muodostumista eri puolille yhteiskuntaa on tässä tilanteessa mahdotonta estää. Lesken rovet ovat edelleen totta.

Mitä tämä merkitsee? Missä luuraavat kristilliset perusarvot, ihmisten välinen yhteys ja diakonia? Arvotodellisuuksien riehakas tasa-arvo aiheuttaa pahimmillaan myös diakoniatyöntekijöille tilanteen, jossa he joutuvat kaaoksessa ryömijöiden rooliin. Toisaalta pitäisi hyväksyä moniarvoisen yhteiskunnan kehitysprosesseja muokkaavat ilmiöt ja sosiaaliset todellisuudet. Toisaalta pitäisi osata irtautua ajallisuudesta ja osallistua vuosituhantiseen viisasteluun ihmisen hyvästä ja pahasta sekä oikeasta ja väärästä. Luulen, että eräs diakoniatyöntekijöiden ja kirkkomme diakonian perusoivalluksia on se, että ihmisen ajallisuus hyväksytään. Menneisyys ja nykyhetki eivät riitä selittämään ihmistä. Ihminen on myös tulevaisuutta suunnitteleva ja tulevaisuutta varten elävä olento. Siksi diakonia korostaa osallisuuden, yhteisöllisyyden ja ihmisarvon merkityksiä. Tulevaisuus on vielä tekemättä ja valitsematta. Erityistä uskallusta vaatii sellaisten valintojen tekeminen, joissa lauman mukana laukkaaminen ei riitä ja »haluatko miljonääriksi» sekä erilaiset »onnenpyörät» tuntuvat järjettömiltä pakekoinoilta.

Nyt syksyn kynnyksellä on jälleen se aika, jolloin aloitetaan uusien työ- ja virkaehtosopimuksien neuvottelemisen. Diakoniatyöntekijöillä ei ole mitään syytä alistua viimeisen rovon maksajan rooliin, vaan neuvotteluissa pyritään oikaisemaan niitä epäkohtia, jotka vallitsevat voimassa olevan sopimuksen ja diakoniatyön vaativuuden välillä. Samanaikaisesti diakonian yhtenä perustehtävänä on muistuttaa vaurastuvaa yhteiskuntaa siitä, että minimitoimeentulon tasoa on korotettava. Ruokajonot on tehtävä tarpeettomiksi — vaikka sitten kaavailtujen veronkevennysten kustannuksella.

»VÄHÄN RÄVÄKÄMPÄÄ SANANVAIHTOA ODOTIN»

Katekismuksen »kirjoittaja» piispa Eero Huovinen Cruxin haastattelussa

Katekismuksen pohjatekstin laatijana piispa Eero Huovinen teki merkittävän työn uusitun katekismuksen saamiseksi. Crux haastatteli Eero-piispaa kyselen hänen tuntojaan katekismuksen ollessa kohta kansan käsissä.

JH: Katekismuksen valmisteluprosessia sivusta seuranneena jäi sellainen käsitys, että keskustelu siirtyi varsin nopeasti sisällöstä kirjan jakeluun. Oliko sisältökeskustelu mielestäsi riittävää ja tarpeeksi syvällistä?

EH: Tarjoilusta, jakelusta ja tekniikasta on joskus helpompi puhua kuin pihvistä. Varsinkin me miehet puhumme mieluummin autoista kuin elämän tarkoituksesta. Päivälehtien on luontevampaa kirjoittaa hernekeiton kulutuksesta Suviseuroissa kuin seurapuheiden sisällöistä. Näin puheenaiheet elämässä yleensä menevät, mutta myös etenevät. Kun Katekismuksen jakelu on kunnossa, silloin päästään vähitellen miettimään vaikkapa Isä meidän rukousta tai ihmettelemään Jumalan luomistöitä.

Katekismuksen sisällöstä käytiin valmisteluvaiheessa hyvää keskustelua niin palauteryhmässä, piispainkokouksessa kuin kirkolliskokouksessa. Turussa esimerkiksi Eero Junkkaala käytti muutamia kriittisiä, mutta hyviä puheenvuoroja. Julaisuudessa ovat erityisesti Tapio Saraneva ja Raine Haikarainen esittäneet tärkeitä näkökohtia, joista toivottavasti vielä herää keskustelua. Perusteltu kritiikki vie asiaa yleensä paremmin eteenpäin kuin myötäsukainen silittely. Täytyy myöntää, että vähän räväkämpää sananvaihtoa odotin. Aiempiä katekismusehdotuksia on erityisesti evankelinen liike on arvioinut varsin sitoutuneesti ja perusteellisesti.

JH: Mikä sisältökeskustelussa Sinulle jäi päällimmäiseksi? Yllätytkö jostakin asiasta keskustelussa? Jäikö jotain »hampaankoloon»?

EH: Kovin suuria »tunteita» en katekismuskeskustelussa ole tunnistanut; enempiäkin olisi ollut syytä. Tietyssä mielessä kaikki mielipiteet ovat tervetulleita. Koko kansalle kuuluvasta katekismuksesta ei ole »oikeita» eikä »väriä» mielipiteitä. Jokaisella tulee olla puheoikeus.

Keskustelussa kyllä sitten vähitellen siilaantuu esiin se, mikä on kestävää ja hyvää. Uskon sisällössä on sellaista omaa painoarvoa, joka kyllä raivaa sanomalleen tien tuulienkin läpi. Uskon

sisältö on kuin köli, joka pitää kirkkoveeneen ja sen matkalaiset pystyssä. Tässä mielessä luotan siihen, että Katekismuksen klassinen sisältö kestää kiivaan väittelyn ja väännon.

»Hampaankoloon» ei ole jäänyt mitään erityistä. Kun tämän tyyppiisiin souveihin ryhtyy, joko katekismuksen kirjoittamiseen tai piispan hommaan yleensä, silloin pitää tottua myrskyihinkin. Vastatuulet pitää ottaa vakavasti, mutta niistä ei pidä ottaa siipeensä. Toivotaan nyt, että tuuli vähän yltyisi.

Yhteen keskustelun piirteeseen kiinnitin huomiota. Maallisten, siis kunnan ihmisten joukko oli yleensä varsin kiinnostunutta käskyistä, etiikasta, yleisinhimillisestä moraalista, arvoista. Niitä näyttää olevan helpompi lähestyä kuin esimerkiksi uskontunnustusta. Kirkon sisäpiirien puolella taas pelättiin, että käskyillä aloittaminen antaisi kirkosta »kielteisen» kuvan. Pitäisi olla aluksi jotain »myönteisempää». Minä diggaan enemmän tuollaista maallista lähestymiskulmaa. Se sopii sitä paitsi hyvin vahvaan länsimaiseen luonnonoikeuden perinteeseen, myös luterilaiseen uskonkäsitykseen. Jeesuksella tai uskolla aloittaminen sopisi paremmin pietistiseen tai reformoituun perinteeseen.

Toinen keskustelussa esitetty mielipide, josta en oikein saanut kiinni, koski Katekismuksen »vanhanaikaisuutta». Lutherin katekismusrakenteeseen pitäytymisessä nähtiin jonkinlaista konservointihenkeä, paluuta menneeseen aikaan, 1500-luvun aiheisiin. Minusta »vanhan» ja »uuden» välinen suhde on varsinkin uskonasioissa paljon monimutkaisempi. Evankeliumi Jeesuksesta on aika vanha story eikä hänestä silti pääse irti. Jumala sitten vasta onkin »vanha» persoona. Ilman häntä en kuitenkaan voi olla itseni. Monet vanhat viisaudet ovat elinvoimaisia sisäisen powerinsa vuoksi.

JH: En muista, että olisit keskustelussa kovin paljon kertonut omasta prosessistasi katekismusta kirjoittaessasi. Nyt on hyvä mahdollisuus paljastaa sekin, että hirvittikö Sinua, mihin olit lupautunut? Tuliko kirjoittaessasi koskaan epätoivon hetkiä? Epäilitkö koko hanketta missään vaiheessa?

EH: Ei »hirvittänyt» eikä myöskään kaduttanut, joskus väsytti. Samanlaisia tunnelmia tuli usein kuin yleensäkin kirjoittaessa. Työskentelytapani on aika impulsiivinen ja intuitiivinen. Siitä seuraa, että eteen tulee sekä alamäkiä että ylämäkiä, niin

»Oleelliset kynnykset ovat ihmisten sydämissä. Voi olla, että mediadebatti herättää mielenkiintoa, mutta varsinaiset painit ihminen käy hiljaa mielessään omien kysymystensä kanssa.»

kuin Linnanmäen vuoristoradalla. »Sparraajat» olivat koko hankkeessa tärkeitä. Palauteryhmä ja erityisesti sen sihteerit Leena Huima ja Matti Poutiainen pitivät rakkaudella ja päättäväisyydellä virettä yllä. He ovat kielen ja teologian eteviä ammattilaisia, joille olen yhteistyöstä kiitollinen.

JH: Uskotko, että kirjasta tulee syksyn keskustelun aihe laajemminkin? Ylittääkö kirja vielä toisen kerran uutiskynnyksen?

EH: Toivoisin, että vääntöä syntyisi. Uutiskynnyks ei kuitenkaan ole tärkein kynnyks. Oleelliset kynnykset ovat ihmisten sydämissä. Voi olla, että mediadebatti herättää mielenkiintoa, mutta varsinaiset painit ihminen käy hiljaa mielessään omien kysymystensä kanssa. Siksi paikallisseurakuntien katekismustyö on tosi tärkeitä. Oman seurakunnan tiedotustyöstä ja suorasta yhteydenotosta voi olla paljon kiinni. Katekismuksen perille vienti tässä urakassa aivan avainasemassa. Kovasti toivon, että Katekismukseen tartutaan kodeissa, kun se postiluukuista kolahtaa.

JH: Mikä on katekismuksen merkitys tänään? Riittääkö tällaisessa monenlaisia määsämia sisältävässä kirkossa enää yksi kristinopin yleisesitys?

EH: Katekismus on kirkon yhteinen ja virallinen kirja. On vain yksi Katekismus. Katekismus on sukua virsikirjalle ja Raamatulle. Kaikki nämä ovat tarkoitettut koko kirkolle, yhteiseen käyttöön. Tietysti tämä yhteisyys on yhtä aikaa heikkous ja voima.

Yhtä Katekismusta joudutaan ja on syytä soveltaa moneen erilaiseen tilanteeseen, monille erilaisille ihmisille. Tehtävä on periaatteessa sama kuin koko kirkolla. Yksi ja kaikille kuuluva evankeliumi pitää »osoitteestaa» ihmisten erityisiin elämäntilan-

teisiin. Tässä suhteessa olen luottavainen. Meillä on ammattitaitoista rippikouluväkeä, niin nuorisonohjaajia kuin pappeja, jotka kykenevät »kääntämään» Katekismusta milloin millekin »murteelle».

JH: Miten itse toivoisit katekismusta seurakunnissa ja kodeissa käytettävän?

EH: Kahta asiaa toivon, yhtäältä avointa ja rohkeaa keskustelua, toisaalta syventymistä uskon ytimeen. Katekismus on perimmältään hengellinen kirja, uskon elämän opaskirja, niin sellaisille, jotka tietävät, mitä etsiä kuin myös sellaisille, jotka ensi kerran ja aavistellen tarttuvat kirjaan.

JH: Milloin tarvitaan seuraavan kerran uudistettua katekismusta? Vai tehdäänkö tulevaisuudessa enää ollenkaan yhtä katekismusta?

EH: Minun ei onneksi tarvitse tietää, milloin seuraavaan remontiin on tarvetta. Eikös se ole vähän hurmahenkistä uteliaisuutta ryhtyä oitis tavoittelemaan uutta, kun nykyinenkin on vielä varastorasvassa. Luetaan nyt tätä, jonka kirkko on porukalla hyväksynyt.

Sitä kuitenkin toivon, että tulevaisuuden katekismuksissa säilyisivät käskyt, uskontunnustus ja Isä meidän -rukous. Ne yhdistävä kaikki kristittyjä. Käskyt liittävät meidät laajemmallekin, ensin juutalaisiin ja sitten moniin muihin hyvän tahdon ihmisiin. Suoraan sanoen luotan siihen, että nykyisen Katekismuksen perusrakenne on toimiva ja perusteltu myös vastaisuudessa.

Cruxin väkikin luopuu hurmahenkisyydestä, tarttuu innolla tähän tulevaan uuteen katekismukseen. Keskustelu jatkuu.

Jukka Huttunen

KATEKISMUKSEN SISÄLTÖ — LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Katekismus on kristillisen uskon lyhyt oppimäärä. Siinä sanotaan, mitä kirkko opettaa Jumalasta, ihmisestä, kristillisestä uskosta, pelastumisesta ja hyvästä elämästä.

Katekismuksen tähtäyspiste on asetettu kuitenkin vielä korkeammalle. Sen tehtävä on ohjata meitä elämään uskossa Jumalaan ja rakkaudessa toisiimme. Aika suuri haaste yhdelle kirjalle!

Katekismuksen asema on normatiivinen. Kirkkojärjestyksen mukaan rippikoulussa tulee opettaa kristinopin mukaisesti (KJ 3: 4).

KASTE KANTAA, KASVATUS KANNATTAA

Katekismus tarkoittaa kristillistä kasteopetusta. Sen sisältönä on perinnäisesti ollut kymmenen käskyä, uskontunnustus ja Isä meidän -rukous. Tähän Luther lisäsi vielä kastetta ja ehtoollista käsittelevät kohdat.

Uusi Katekismus noudattaa rakenteeltaan Lutherin katekismuksia. Ensiksi käsitellään kymmentä käskyä (1–11), sitten apostolista uskontunnutusta (12–24), Isä meidän -rukousta (25–33) ja sakramentteja (34–39). Viimeiset luvut käsittelevät Raamattua, rippiiä, rukousta ja Herran siunausta (40–43).

Katekismuksen kohdat koostuvat kolmesta osasta: uudesta, nykyajan lukijalle kirjoitetusta tekstistä, aiheeseen liittyvistä raamatunkohdista ja Vähän katekismuksen selityksestä käsiteltävään kohtaan. Uskontunnustuksen yhteydessä Lutherin teksti on yhtenäisenä kunkin uskonkohdan lopussa.

Katekismuksen loppujaksoissa (34–43) poiketaan Vähän katekismuksen ratkaisusta. Huoneen- taulu on jätetty pois. Erilliset Raamattua, rukousta ja Herran siunausta koskevat jaksot ovat uutuuksia. Kastetta, ehtoollista ja rippiiä koskevat jaksot on ryhmitelty Vähästä katekismuksesta poikkeavalla tavalla.

Tämä ja seuraavien sivujen kuvat ovat Pipliaseuran julistesarjasta. Kuvat Kari Autero.

Pipliaseuran julistesarja kertoo kymmenestä käskystä vapauden näkökulmasta.

TEOLOGINEN RAKENNE

Katekismuksen teologinen rakenne seuraa sitä mitä Luther esittää Isossa katekismuksessa. Käskyissä on kerrottu, mitä Jumala vaatii. Ne ilmaisevat elämän peruslain. Uskontunnustuksessa on kerrottu, kuka Jumala on ja mitä hän on puolestamme tehnyt. Siinä on myös kerrottu, mitä Jumala lupaa, jotta voisimme tehdä sen mihin käskyt velvoittavat. Isä meidän -rukouksessa ja sakramenttien selityksissä on kerrottu, miten me saamme sen mitä Jumala lupaa ja lahjoittaa.

Kynnys matalaksi ja tukea Katekismuksen käyttöön

Katekismukseen kohdistuu kovia odotuksia

Rippikoulujen opettajat ovat odottavalla kannalla uuden Katekismuksen suhteen. »Toivottavasti se on kieleltään ja esitystavaltaan sellainen, että nuoret eivät sitä lukiessaan muutu H. Moilasiksi», on kuultu sanottavan. Seurakuntien aikuistyön vastuunkantajat odottavat Katekismukselta ajankohtaisuutta, tuoretta otetta ja näkökulmaa uskon asioihin. Papit ja muut seurakuntien opetus- ja julistustyöntekijät toivovat hienosti sanottuna kontekstuaalisuutta — sitä että Katekismus kytkeytyisi tähänhetkiseen kulttuuriin, ajattelutavalliseen ja elämänmuodolliseen ympäristöön.

Eri ikäisten ja eri puolella Suomea asuvien ihmisten kieli, suhde uskontoon ja elämä yleensäkin on erilaista: »Jokainen kuuluu johonkin vähemmistöön.» Tämä vuoksi ei kukaan oleta, että Katekismus avautuisi kaikille ja kiinnostaisi kaikkia.

TUKIAINEISTOJA

Katekismuksen käytön tueksi ovat Suomen Piipliaseura, Kansan Raamattuseura ja Kirkkopalvelut valmistaneet erilaisia aineistoja. Useimmat niistä on tarkoitettu aikuistytöä varten. Uuden rippikoulun opetussuunnitelman valmistuessa tulee markkinoille myös uusia rippikoulun oppikirjoja.

Valmiit aineistot madaltavat Katekismuksen käytön kynnystä. Ne sopivat hyvin seurakuntien käsikirjastomateriaaliksi. Aineistot täydentävät toisiaan ja ovat hyödyksi erilaisille ryhmille ja erilaisiin tarkoituksiin.

10 VAPAUTTAVAA SANAA -VIRIKEMATERIAALI

Suomen Piipliaseuran tuottama virikemateriaali on valmistettu herättämään keskustelua ja pohdiskelua kymmenen käskyn äärellä. Materiaaliin sisältyy virikevihkot erikseen

aikuistytölle ja nuorisotyölle. Niiden lisäksi mukana tulee 10 suurta mustavalkojulistetta (50 cm x 70 cm) ja 10 tekstijulistetta (A3), joissa on sama kuva-aihe pohjana kuin isoissa julisteissa. Kuvat ovat tuttuja viime kevään katumainoskampanjasta. Aineistoon kuuluu lisäksi ohjaajan opas, jossa on työskentely- ja toimintavirikkeitä sekä aikuistytölle että nuorisotyölle.

Aikuisten materiaali soveltuu hyvin pienryhmiin käyttöön. Julisteita voi käyttää esimerkiksi meditaatiokuvina »hiljaisuuden polun» rakentamiseen tai alttaritauluiksi Tuomasmessun. Nuorten materiaali soveltuu esimerkiksi rippikoulujen opetukseen, isoskoulutukseen, nuorten iltoihin ja koulutyöhön. Materiaalipaketin hinta on 190 mk.

Itsenäisenä osana aineistoon liittyy professori Timo Veijolan kirja kymmenestä käskystä (10 vapauttavaa sanaa. Kymmenen käskyä lyhyesti). Kirja tarjoaa teologista selvitystä ja taustatietoa käskyihin. Sen hinta on 115 mk.

LUKKARINKOULU

Lukkarinkoulu on Kansan Raamattuseuran Evankelioimistyon koulutuskeskuksen (EVKO) valmistama aineisto uuden Katekismuksen opiskeluun. Siihen kuuluu sekä ohjaajan että osanottajan materiaali 5–10 kokoontumiskertaa varten esimerkiksi seurakuntakoulussa tai pienryhmässä.

Ohjaajan kansiossa on valmiita luentorunkoja sekä eri aiheisiin liittyviä esimerkkikertomuksia. Niitä voi ohjaaja soveltaa oman harkintansa mukaan.

Osanottajan materiaaliin on liitetty joitakin luentoisiin sisältyviä perusasioita ja runsaasti virike-, keskustelu- ja sovelluskysymyksiä. Mukana on myös Tapio Ahokallion »Lapsen kymmenen käskyä vanhemmilleen». Tekstiä täydentää Erkki Kuusamäen kuvitus. Osanottajan materiaalin hinta 40 mk.

Materiaalin käyttö edellyttää ohjaajakoulutuksen käymistä. Niitä järjestetään Vivamossa Lohjalla. Tarpeen mukaan ohjaajakoulutuksia järjestetään myös seurakunnissa ja hiippakunnissa.

KATEKISMUSMENU

KatekismusMenu -virikevihko ja muut seuraavat aineistot ovat Kirkkopalvelujen/Kristillisen opinto-keskuksen valmistamia. KatekismusMenu sisältää Katekismuksen käyttöideoita, jotka on ryhmitelty tilanteiden ja kohdeyleisön mukaan. Vinkit on esitetty ruokalistan muodossa ja niitä on jumalanpalveluksia, kirkollisia toimituksia, hartauksia, lapsoitusta, pienryhmiä sekä retkiä ja leirejä varten. Vihkon hinta on 10 mk.

KATISKA-PIENRYHMÄMATERIAALI

Katiska on tarkoitettu katekismuspiireille ja pienryhmille. Sen sisältö seuraa Katekis-

muksen rakennetta. Katiskan avulla voi luoda yleiskuvan koko Katekismuksesta tai syventyä erityisesti sen johonkin osaan. Katiska sisältää keskustelukysymyksiä, tietotäkyä, toimintavinkkejä ja kriittisiä »vastarannan kiiksen» huomioita. Sen hinta on 150 mk/ohjaajan kansio.

NYT JA AINA — AIKUISTEN JATKORIPPIKOULUAINEISTO

Nyt ja aina -aineisto on tarkoitettu avuksi aikuisen elämäntuntojen ja kysymysten esiin nostamiseen, tunnistamiseen ja käsittelyyn. Siinä tutustutaan uuteen Katekismukseen temaattisesti: Katekismusta ei käydä järjestelmällisesti läpi vaan käytetään sen mukaan kuin se liittyy käsiteltäviin aiheisiin. Aineiston aiheista rakennetaan kokonaisuus osallistujien kiinnostuksen mukaan. Aiheet käsittelevät kristillisen uskon ydinkohtia, kristityn kokemusmaailmaa ja elämän valintoja sekä moraalikysymyksiä. Aineiston hinta on 150 mk/ohjaajan kansio.

NETTIKATEKISMUS

Nettikatekismus -internetsivuilta löytyy vinkkejä Katekismuksen käyttämiseen, tietoa eri katekismuksista ja asiantuntijoiden puheenvuoroja kuukausittain vaihtuvista aiheista. Opetustyön kannalta erityisen hyödyllinen on Katekismusvisa. Sivuston osoite on <http://www.kirkkopalvelut.fi/opinto/katekismus/>.

Katekismus esittää tiivistetysti Raamatun sisällön

Saako Katekismusta arvostella?

Kirkossamme on viime vuosina uudistettu paljon. On tehty uusi virsikirja ja raamatunkäännös. Pian ovat käytössä uudistettu jumalanpalvelus ja uusi ripikoulusuunnitelma. Uusi Katekismus on käsi-
sillä. On pelkästään inhimillistä, jos uudistusväsymys jo painaa kirkon jäseniä ja työntekijöitä.

Käsittelen seuraavassa uuden Katekismuksen arvostelua. En tee sitä kuitenkaan uudistusväsymyksen kannalta. En käsittele myöskään Katekismuksen pedagogista kritiikkiä. Tarkastelen periaatteellista kysymystä, saako Katekismusta arvostella ja mistä Katekismuksessa voisi keskustella.

Ajattelen kriittisen keskustelun olevan hyödyksi ja Katekismuksen voivan palvella kirkon työtä ja ihmisten hengellistä elämää myös siihen kohdistuvan arvostelun kautta. Yksi kritiikin hyvä puoli on, että jos Katekismus torjutaankin, avoimen keskustelun jälkeen tiedämme paremmin, mikä torjuttiin.

KATEKISMUS JA ILMOITUS

Katekismuksen vastustus selittyy osaksi niillä kunniotuksen ja pelon tunteilla, joita monet tuntevat yleensäkin uskontoa, kirkkoa ja Raamattua kohtaan. Kirkon aktiivisissa jäsenissä ja työntekijöissä näihin tunteisiin saattaa kytkeytyä seuraavia kysymyksiä: Onko Katekismuksen arvostelu moitittavaa tai peräti syntiä? Mikä on Katekismuksen suhde ilmoitukseen, Raamattuun ja kirkon tunnustukseen? Pitäisikö minun suostua Katekismuksen arvioitavaksi enemmänkin kuin itse arvioida sitä?

Kysymys, saako Katekismusta arvostella, sisältää edellisen valossa kaksi osaa: (1) Saako kirkon tunnustusta arvostella, ja (2) sisältykö Katekismus kirkon tunnustukseen?

Periaatteelliselta kannalta on niin, että kirkon työntekijät ja erityisesti papit voivat arvostella kirkon tunnustusta rajoissa, jotka kirkkolaki ja -järjestys määrittelee. Papiksi vihittävä lupaa pysyä Jumalan sanassa ja siihen perustuvassa evankelisluterilaisen kirkon tunnustuksessa. Tätä täsmentää lupaus, ettei hän julista tai levitä eikä salaisesti edistä tai suosi kirkon tunnustuksen vastaisia oppeja (KJ 5: 6). Papilla on luonnollisesti ajattelunvapaus kuten kaikilla ihmisillä. Pappina hän on kuitenkin sitoutunut kirkon uskoon, joka jo historiallisessa mielessä on pysyvämpi kuin hänen yksityiset mielipiteensä.

Uusi Katekismus ei kuulu tunnustuskirjoihin. On

myös selvää, ettei sen paremmin kirkolliskokous, piispainkokous kuin katekismustyöryhmäkään ole ymmärtänyt Katekismusta uudeksi ilmoitukseksi. Katekismus ei siis ole tyyppiä »Mormonin kirja». Johdantotekstin perusteella Katekismusta voisi verrata lähinnä Valittujen Palojen kirjavalioihin: se »ilmaisee suppeasti Raamatun keskeisen sisällön».

Johdannossa todetaan: »Katekismuksen tarkoitus on sanoa lyhyesti ja selkeästi, mitä kristillinen usko on. Sen syvin tehtävä on ohjata meitä elämään uskossa Jumalaan ja rakkaudessa toinen toisiimme. ... Katekismus on kodin hengellinen käsikirja, joka ilmaisee suppeasti Raamatun keskeisen sisällön. ... Voimme yhä uudelleen miettiä, mitä se haluaa sanoa juuri meille.»

Tämän perusteella monesta olisi kai luontevaa ajatella, että Katekismus on opillisesti normatiivinen. Esittäähän se tiivistetysti kristillisen uskon ja Raamatun keskeisen sisällön. Kristillisten kirkkojen mukaan Raamattu on Jumalan ilmoitus ihmis-kunnalle. Jos lukijalla on tämä mielessään, kirjan arvostelu käy oletettavasti varovaisemmaksi. Perinnäisen käsityksen mukaan ilmoituksen arvosteluun ei ihmisellä pitäisi olla sitä paitsi eväitäkään, sillä ymmärryksemme on syntiinlankeemuksen turmelema.

Katekismusta voi siis pitää opillisesti normatiivisena sikäli kuin se tiivistää Raamatun sisällön. Katekismus on normatiivinen myös kirkkojärjestyksen nojalla. Katekismus on kirkolliskokouksen hyväksymä (1999) kristinoppi, jonka mukaan ripikoulussa tulee antaa opetusta (KJ 3:).

Edellä kuvatusta normatiivisuudesta huolimatta, johdannossa ei kehoiteta lukijaa uskomaan ja hyväksymään Katekismusta. Sen sijaan siinä varovasti suositetaan, että lukija miettisi Katekismuksen sisältöä ja merkitystä oman elämänsä kannalta. Näin johdannossa pidetään ovea auki myös Katekismuksen kriittiselle tutkistelulle ja arvostelulle.

VOIKO KATEKISMUSTA YMMÄRTÄÄ KUKA TAHANSA?

Katekismuksen sisällön arvostelu voi olla kahdentyyppistä. Ensiksikin lukija voi kyllä ymmärtää mitä kirjassa sanotaan, mutta hän on eri mieltä sen kanssa. Tähän liittyen lukija voi ajatella, että teksti ei ole ajankohtainen, nykyajan ihmistä puhutteleva tai yleensäkin tarpeellinen. Toiseksi arvostelu voi koskea sitä, että lukija ei ymmärrä mitä kirjassa sanotaan. Tällöin kritiikin syynä

voivat olla kielelliset seikat, vieraat sanat ja muu vaikeaselkoisuus, tai sisällön yleinen käsittämättömyys.

Jos Katekismus on tiivistys ilmoituksesta, onko sen arvostelu väistämätöntä? Sanoohan jo Paavali: »Ihminen ei luonnostaan ota vastaan Jumalan Hengen puhetta, sillä se on hänen mielestään hulluutta. Hän ei pysty tajuamaan sitä, koska sitä on tutkittava Hengen avulla.» (1. Kor. 2: 14) Onko siis Katekismuksen teksti uskottavaa vain Pyhän Hengen vaikutuksesta?

Aluksi on syytä todeta, että usko ja ymmärtäminen ovat eri asioita. Kirkkomme käsityksen mukaan usko ei edellytä ymmärrystä ainakaan lapsilta. Tähän liittyy oppi lapsen uskosta: mitään ymmärtämättömät lapset saavat kasteessa oman uskon (ks. K. 35). Luterilaisessa perinteessä on ajateltu erityisesti moraalikysymyksissä, että myöskään ymmärrys ei edellytä uskoa. Miten on sitten uskon kysymyksissä? Edellyttääkö esimerkiksi uskontunnustuksen ja Isä meidän -rukouksen ymmärtäminen uskoa?

Luterilaisessa teologiassa on oltu taipuvaisia ajattelemaan, että uskonnollinen kieli on periaatteessa kenen tahansa käsitettävissä. Myös Perkele tajuaa Jumalan puhetta, sanoisi Luther. Tämän valossa on ajateltavissa, että usko ei välttämättä lisää ymmärrystä, mutta se voi tehdä Katekismuksen läheisemmäksi ja omakohtaisemmaksi.

KATEKISMUS USKON KIELIOPPINA

Edellä olen puhunut Katekismuksen sisällön arvostelusta. Tällöin olen tarkastellut Katekismusta tekstinä, jossa sanotaan, mitä kirkko opettaa Jumalasta, ihmisestä, kristillisestä uskosta, pelastumisesta ja hyvästä elämästä. Arvostelu voi koskea kuitenkin paitsi Katekismuksen sisältöä myös sen muotoa ja esitystapaa. Esitystavan kritiikkiin siirrymme, kun tarkastelemme Katekismusta kristillisen kielen käsikirjana, uskon kielioppina.

Ludvig Wittgensteinin tunnetun käsityksen mukaan »sanan merkitys on sen käyttö kielessä». Tämä tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että ymmärtääksemme, mitä jokin sana tai lause tarkoittaa, meidän tulee tuntea, miten ja missä yhteydessä sitä käytetään. Tämä koskee myös uskonnollista kieltä.

Vaikka Jumala on salattu, ne tilanteet, joissa opimme sanan 'Jumala' käytön, eivät ole. Ne ovat meille periaatteessa yhtä avoimia kuin tilanteet, joissa opimme vaikkapa sanan 'omena' käytön. Katekismuksen avulla voimme oppia tuntemaan, mistä puhumme, kun puhumme Jumalasta. Tässä mielessä Katekismus on uskon kielioppi.

Sikäli kuin Katekismus on uskon kielioppi, sen tehtävänä ei ole väittää jotakin uskon kohteena olevista asioista. Sen sijaan Katekismus systematisoi, järjestää ja luo johdonmukaisen esityksen kristillisistä kerto-

muksista, pelastushistoriasta ja yleensä luterilais-kristillisestä kielestä.

Katekismukseen uskon kielioppina kohdistuva kritiikki koskee siinä esitettävää mallia, miten Jumalasta ja jumalallisista asioista tulisi puhua. Tällöin kritiikki on tyyppiä »kristinuskossa ei pitäisi sanoa noin vaan näin». Tämän tyyppinen arvostelu on perinnäisesti kiinnostanut lähinnä teologeja.

KATEKISMUS JA USKON ASIOISTA Keskustelu

Avoimessa keskustelussa on hyväksyttävää ja usein myös odotettavaa, että keskustelu etenee ja käsitykset muuttuvat siinä esitettyjen väitteiden ja perustelujen takia. Nyt joku voisi väittää, että avoin keskustelu uskon ja elämän kysymyksistä Katekismuksen pohjalta on mahdotonta, koska se on normatiivinen teksti. Yleensäkin minkä tahansa tekstin pohjalta on mahdotonta keskustella avoimesti, jos siinä esitettäviä käsityksiä pidetään jo ennalta keskustelun normatiivisena lopputuloksena ja päätepiirteenä.

Katekismusta ei ole tarkoitettu sellaisella yleisellä keskustelufoorumilla arvioitavaksi, jossa sen puolesta tai sitä vastaan voitaisiin esittää näkökohtia, joiden nojalla sen sisältöä ryhdyttäisiin muuttamaan. Kirkolliskokouksen jo hyväksymästä Katekismuksesta ei tehdä korjattua painosta julkisessa keskustelussa esitettävien huomautusten perusteella.

Katekismus ilmaisee Raamatun keskeisen sisällön, joka on »senkrecht von oben» annettu, ilmoitettu ja muuttumaton. Näin ajateltaessa kriittinen keskustelu Katekismuksesta voi koskea lähinnä sitä eksegeettistä kysymystä, ilmaiseeko Katekismus tosiasiaa

Raamatun keskeisen sisällön vai ei. Tämä keskustelunaihe on tylsä ja huonossa mielessä akateeminen.

Toinen vaihtoehto on, että keskustelua käydään Katekismuksessa esitettyjen moraalinormien ja uskonlauseiden soveltamisesta ja tulkinnasta. Tämä hermeneuttinen lukutapa on itse asiassa sitä, miten Raamattua on totuttu käyttämään seurakuntien pienryhmissä. Monien mielestä tällainen keskustelu on tarpeellista ja hengellisesti antoisaa. Se on myös linjassa sen kanssa, että Katekismuksen »syvin tehtävä on ohjata meitä elämään uskossa Jumalaan ja rakkaudessa toinen toisiimme».

Kolmas vaihtoehto on, että Katekismuksesta ei keskustella vaan sitä käytetään uskonlauseiden toistamiseen, ulkoaopetteluun ja mietiskelyyn.

KATEKISMUksen MIETISKELY

Katekismuksen perusteella kristillisestä uskosta saa tiedollispainotteisen kuvan, jos sen oppia ei kytkeä hengelliseen elämään. Luther itse mietiskeli katekismustekstejä päivittäin ja kehotti kaikkia kristittyjä tekemään samoin (ks. Ison katekismuksen esipuhe).

Mietiskelyssä lukija huolellisesti tarkastelee lukemaansa ja pohtii sitä hartaasti sydämessään sytyttääkseen siten kiinnostuksen johonkin uskottavaan asiaan tai valaistakseen ymmärrystään. Näin esittää Gerard Zerbolt (1367–1398) klassisessa meditaation määritelmässään, joka sopii myös Katekismuksen lukemiseen.*

Mietiskelyn toistuessa alkavat asiat vähitellen jäädä mieleen ja lukija muistaa ainakin lyhyitä Katekismuksen kohtia. Kun nämä kohdat, esimerkiksi »tapahtukoon sinun tahtosi» ja »Kristuksen ylösnousemus on voitto kuolemasta», palautuvat hädässä ja murheessa lukijan mieleen, voivat ne lohduttaa ja auttaa pysymään järjissä. Näin voi Katekismuksen opiskelu tukea hengellistä elämää.

LOPUKSI

Suomalaisten kiinnostus uskontoon on aika yksitistä. Se että Katekismus jaetaan yli kahteen miljoonaan talouteen on huikea kulttuuritempauk. Näiden talouksien asukkaista kuitenkin vain pieni osa tulee itse osallistumaan Katekismuksesta käytävään keskusteluun. Katekismuksen johdannossa tosin todetaankin, että se »on kodin hengellinen käsikirja». Tämän voi ymmärtää niin, että Katekismus ei ensisijaisesti ole työpaikkojen, bussipyökkien ja seurakuntien pienryhmien virikeaineisto, vaikka se myös sellaiseen käyttöön sopiikin.

Kirjoittaja on Kirkkopalvelujen koulutuspäällikkö.

* Ks. Seppo A. Teinonen, Rakkauden tieto. Saksan ja Alankomaiden suuret mystikot. STKJ 142. 1985. 163.

MINNA VÄISÄNEN

UUSI KATEKISMUS PERHEESSÄNI

Lapsemme ovat pienestä pitäen kuulleet Raamatun kertomuksia, joita olemme lukeneet lasten raamatuista lähes joka ilta. Monet — ellei peräti suurin osa — kristinuskon peruskysymyksistä ja opin-kappaleista jäävät silti hämäräksi, jos niistä ei erityisesti keskustele. Lapsi ymmärtää asiat joskus täysin aikuiselle käsittämättömällä logiikalla. Katekismus voi olla hyvä peruspaketti, jota runkona käyttäen vanhemmat voivat ottaa tärkeitä asioita esille.

Kokeilin pientä luku- ja keskusteluhetkeä perheemme 2,5-, 5- ja 7-vuotiaiden lasten, sekä 7-vuotiaan serkkutyön kanssa. Selvää oli, että itse katekismuksen teksti oli vielä vaikeaa kuunneltavaksi noin vain suoraan luettuna. Keskityimme kuitenkin kymmeneen käskyyn ja kyselin ensin kokeeksi mitä lapset ennestään muistavat. Seitsemän vuotias Jesse vastasi, että »Mooses sai kymmenen käskyä Jumalalta vuorella. Niissä luki: »Älä kiusaa toisia.» Viisi vuotias Rebekka muisteli, että niissä sanottiin: »Tottele äitiä ja isää.»

Rosinka-serkku sanoi niiden olevan lakeja, jotka Jumala antoi Moosekselle. Ester, 2-vuotias, ei ollut kuullut asiasta. Luin yksi kerrallaan käskyt, ja kyselin mitä he sillä ymmärtävät, ja mitä siitä

tulee mieleen. Keskustelun jälkeen luin joitakin ydinvirkeitä katekismuksen tekstistä. Varsinkin »Mitä se merkitsee? Vastaus:» -osio oli hyödyllinen sekä muut Raamatun lauseet samasta asiasta. Seuraavassa joitain paloja keskustelusta:

Ensimmäinen käsky on: Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita jumalia. Rosinka (7 v) totesi: »Se tarkoittaa, ettei saa palvella muita jumalia, paitsi Jeesusta joka on taivaassa.»

Kun puhuimme Jumalan nimen turhaan lausumisesta, Rebekka sanoi: »Se tarkoittaa sitä, että älä turhaan sano Jeesuksen nimeä, kun sulla ei ole sille asiaa.»

— No, mitäs kolmas käsky, 'muista pyhittää lepopäiväsi', tarkoittaa? Lapset vastasivat: »Lepopäivä on lauantai ja sunnuntai. Silloin rukoillaan ja tehdään hyviä tekoja.»

Neljännestä käskystä Jesse sanoi: »Se tarkoittaa, että meidän pitää kunnioittaa isää ja äitiä, ja heidän pitää kunnioittaa Jumalaa.» Rebekka totesi sen merkitsevän sitä, että hän tottelee isiä ja äitiä.

— Mitä käskyissä sanotaan kadehtimisesta?

Jesse: »Älä kadehdi muiden leluja»

Rebekka: »Älä kadehdi, vaan iloitse toisten puolesta.»

— »Mitä ajattelette käskystä 'älä tapa'?» Rosinka ja Jesse kertovat yhteen ääneen: »Se tarkoittaa, että ei saa tappaa toista, eikä puhua toiselle, että ei ole Jumalaa olemassa. Näin voi tappaa ihmisen sydämen!»

— Tiedätkö, mitä tarkoittaa semmoinen sana, kuin aviorikos?

Rebekka vastaa innokkaana: »Jos ensin aikoo naimisiin, mutta sitten sanookin ei sille ihmiselle.»

Rosinka jatkaa: »Jos joku menee naimisiin, ei saa ottaa toisen vaimoa.»

»Niin kuin Daavid!» pistää Rebekka väliin, »hän laittoi sen miehen pahaan paikkaan sodassa, ja se kuoli. Sitten Daavid otti sen vaimon, ja rangaistukseksi niiden ensimmäinen poika kuoli.»

Vuorossa on seitsemäs käsky: »Älä varasta»

Jesse sanoo: »Mä en koskaan varasta... mutta olen mä joskus varastanut. Kaikki varastaa ainakin viisi kertaa elämän aikana.» Rosinka tunnustaa: »Mä olen kerran varastanu.» Kaiken kaikkiaan, tällä tavalla käytettynä (tai lyhyemminkin, keskustelemalla vaikkapa yhdestä käskystä kerrallaan) katekismus tuntui hyödylliseltä. Emme ole ehtineet käsitellä muita kohtia, mutta odotan oikein mielenkiinnolla sitä miten lapset ymmärtävät uskontunnustuksen eri kohtia. Hakeakseni esimakua, kysyin kristinuskon peruskysymyksen:

— Miten päästään taivaaseen?

Seitsemän vuotias Rosinka kertoi näin: »Pitää uskoo Jumalaan ja antaa synnit Jumalalle ja pyytää anteeksi jos jollekulle on tehnyt pahaa. Ja aina jokainen, joka tulee, pitää ottaa hyvin vastaan, koska ei koskaan tiedä, milloin se on enkeli tai Jumala.»

Rebekka (5 v.) päätteli: »Taivaaseen pääsee niin, että on hyvä sydän, ja on ystävällinen toisille. Ja myöskin että auttaa toisia. Ja sit sun täytyy aina pyytää anteeks.»

Esterkin halusi loistaa 2,5-vuotiaan tiedoillaan.

KATEKISMUS TULEE

Syksy on seurakunnissa toiminnan käynnistämisen aikaa. Tänä vuonna uutena haasteena toiminnalle on uusi versio katekismuksesta. Cruxin toimitus teki kesäkuussa puhelimitse pikagallupin muutamille liittojemme jäsenille liittyen uuteen katekismukseen. Kysyimme jäseniltämme seuraavaa:

- 1) Oletko jo tutustunut uuteen katekismukseen?
- 2) Miten aiot käyttää sitä syksyn aikana työssäsi?

Ja näin jäsenemme vastasivat:

Raija Alhosaari, diakoni, Kontiolahti

- 1) En ole tutustunut.
- 2) Minulla on Katiska-materiaali, mutta seurakunnassamme kaksi muutakin työntekijää ovat kiinnostuneita Katiska-työskentelystä. Itse en ole ajatellut paneutua.

Olavi Saurio, kirkkoherra, Lappi

- 1) Tuota, tutustunut olen mutta perehtymisestä ei voi puhua. Huovisen versioita on kierrätetty ja selattu seurakunnassa.
- 2) En aio ottaa ylimääräisiä paineita. Se jaetaan seurakuntiin saattekirjelmän kanssa. Kinkereil-

lä pitäisi alkaa käydä läpi sitten vuoden alusta. Aika matalalla profiililla.

Maija Vuorinen, kanttori, Tuusula

- 1) En ole tutustunut. Ei ole vielä sattunut käsiin.
- 2) En ole ajatellut mitenkään. Vähän vaikea äkkiä ajatella, miten voisi käyttää kanttorin työssä. Ehkä rippikoulussa kanttorin tunnilla. Kunhan ensin tutustun.

Merja Nuutinen, diakonissa, Lieksa

- 1) No hyvin vähän. Yhtenä päivänä netin sivuilta selailin.
- 2) Omissa hengellisissä kerhois-

KATI HELIN

KÄSKYJEN OPETTELEMI- SESTA SISÄLLÖN POHTIMISEEN

Joukko Turun tyttömiä tarttui uuteen katekismukseen ja muistutti mieleensä käskyjä. Käskyihin oli helppo tarttua, koska niistä oli kokemusta ja rippikoulumuistoja. Ne myös herättivät eniten antipatioita.

Tapaamispaikkana oli lähiötupa Varissuolla. Luimme käskyt selityksineen läpi ja keskustelimme niiden tämänpäiväisyydestä, eli siitä, miten ne puhuttelevat tämän päivän ihmistä hänen arjessaan, ja miten hyvä on kun asioita selitetään monelta kantilta. Erityisesti neljäs käsky vanhempien kunnioittamisesta puhutti ryhmässä. Aiempi katekismus käski kunnioittamaan ja antoi vielä ehdonkin. Uusi sen sijaan antaa vapautta vain hyväksyä vanhempansa sellaisina kuin he ovat olleet tai ovat. Se auttaa hyväksymään heidät vanhempina, jotka ovat juuri minun vanhempani

Kysyin häneltä: »Missä taivas on?» Vastaus:» Tuolla kookeella. Siellä asuu monta eekeliä!»

Jesse seitsemän vuoden kokemuksellaan vastasi: »Että rukoilee, luottaa Pyhään Henkeen, uskoo Jeesukseen. Tarvii myös pyytää synnit anteeks, jos on tehnyt paljon syntiä.»

*Kirjoittaja on seurakuntalainen
Vantaan Rekolan seurakunnasta.*

— OLETKO VALMIS?

sa. Minulla on ryhmä, jossa on työikäisiä ja nuorempia eläkeläisiä. Siinä ajattelin käydä läpi.

Reijo Liimatainen, vs. kirkkoherra, Hakunila

- 1) Pintapuolisesti, en kovin syvällisesti.
- 2) Meillä aletaan valmistella seurakunnan omaa rippikoulusuunnitelmaa, niin niissä merkeissä. Lisäksi pidetään jokunen seurakuntailta katekismuksen merkeissä.

Mauri Miettunen, kanttori, Rovaniemi

- 1) Uuteen katekismukseen ... en oikeastaan muuten kuin kinke-

reillä on käyty läpi.

- 2) Me ollaan tekemässä Toivon viikko -seurakuntatapahtumaa, jossa on katekismusta, musiikkia ja muitakin teemoja. Se on tapahtumaviikko, jossa on kaikki työalat mukana. Tällä tavalla pidetään katekismusta esillä sitten kun se on jaettu koteihin. Vähän tällaisia Riemuvuoden jälkihöyryjä.

Raili Pursiainen, oppilaitospastori, Kuopio

- 1) Olen kyllä.
- 2) No varmasti virikemateriaalina ja jonkun verran pienryhmätoiminnassa.

Harri Kaituri, kanttori, Polvijärvi

- 1) En. En ole nähnytkaan.
- 2) En nyt tiedä. Kunhan ensin luen itse, sitten voin suositella kuorolaisille. Me täällä musiikki-puolella tehdään työtä jumalanpalveluksen kanssa.

Kati Turtiainen, diakoni, Jyväskylä

- 1) Apua! En.
- 2) Syksyllä alkaa paluumuuttajien rippikoulu. Aion tutustuttaa heidät uuteen katekismukseen, vaikka käyttävätkin venäläistä katekismusta. Kyllä se on minulle ihan käyttökirja.

Raija Pyykkö

ja elämäni mahdollistajat.

Työttömät pitivät eniten selitysten yhteiskunnallisuudesta. Esimerkiksi älä varasta -käskyn selitys kosketti ryhmäläisiä.

Miesjäsenemme halusi tutkia käskyn kuusi selitystä ja sanamuotoa. Ehkä iäkkytensä ja elämänkokemuksensa pohjalta hän piti hyvänä käskyn sanoja avioliitosta sekä selitystä avioliiton merkityksestä. Mies itse oli eronnut.

Katekismusta on jo odotettu

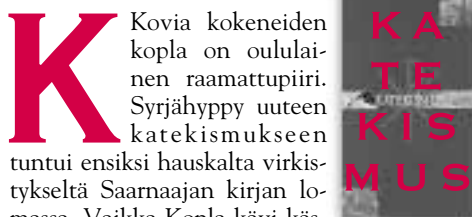
Ryhmäläiset sanoivat jo odottaneensa katekismusta ja tämän edesauttavan sen tutkimista syksyllä. Yhteenvetona voisin sanoa sen, että keski-ikäen ollessa 50–60 vuotta käskyillä on vielä vaikutuksensa. Kuten varmasti katekismuksella yleensä. Tämän ikäisille ja ainakin näille ihmisille rippikoulu oli ollut voimakas kokemus, mutta lähinnä sen vaativuuden ja abstraktisuuden vuoksi. Asioista ei ole heidän rippikoulussaan puhuttu, ne on vain opiskeltu. Nyt nämä uudet selitykset saivat heidät useamminkin huudahtamaan, että voiko sen näinkin ajatella. Huovinen on saanut selityksissään esiin ihmisen oman perspektiivin ja laajentaa sen globaaliin asti. Ne jättävät tilaa keskusteluun ja innoittavat siihen.

Kirjoittaja toimii Turussa työttömien diakonina.

VÄINÖ RAUTIO

KOVIA KOKENEIDEN KOPLA KÄSKYJEN KESKELLÄ

Kovia kokeneiden kopla on oululainen raamattupiiri. Syrjähyppy uuteen katekismukseen tuntui ensiksi hauskalta virkistykseltä Saarnaajan kirjan lomassa. Vaikka Kopla kävi käskyt nopeasti läpi, ne eivät olleet niin kevyt välipala, kuin aluksi luultiin. Vastaan ei tullut se rippikouluaiikainen rovasti vaan vastaan tuli oma »sydän», tunteet ja järkikin. Omat kovat kokemukset elämästä antoivat pohjaa pohdinnalle. Rippikoulussa, silloin joskus, taisi olla kiire ja monet muut asiat tärkeämpiä. Nyt näitä asioita oli hyvä miettiä yhdessä, tutulla porukalla. Tosin monilla oli muistoja äidin iltarukouksesta ja joillakin pyhäkoulusta.

Katekismuksen merkityksestä oli tiin hyvin yksimielisiä. Hyvä ja tarpeellinen kirja. Vähän käytetty, syrjään jätetty, rippikoulun pakollinen oppikirja. Vai onko? Kuka näitä osaa ja uskaltaa ulkopuolella Koplan puhua ja kysellä? Ja kuitenkin oli kokemusta, että jos tuli puhuttua, »miesporukoissa», ei se vastakaiku niin kielteistä ollut. Miehen kiinnostus uskonnollisiin kysymyksiin hukkuu arkuuteen, uskonnollisen sanavaraston niukkuuteen ja pelkoon, ettei toiset halua näistä puhuttavan. Meikin, kovia kokeneet, olemme arkoja näissä aroissa asioissa.

KUODES EI KOLAHDA

Kuudes käsky on joskus askarruttanut. Sen arvo on vuosien varrella hävinnyt. Vietit tiedetään ja tunnetaan. Niiden mukaan on yritetty elää ja voidaan hairautua vieläkin, mutta syteen se on useimmiten mennyt. Järki on otettava käteen. Seksuaalisuus on kiintoisa aihe, mutta vähän vieras käsiteltäväksi näin kirkollisesti.

Neljäs käsky kolahtaa. Se liittyy vanhempien kunnioitukseen ja on

aina kipeä kysymys. Kuitenkin siinä nähtiin yksityisen ihmisen elämä, mutta myös kansakunnan kohtalo on siitä kiinni. Joka ei tunnusta isien ja äitien tekoja eikä niitä arvosta, on tyhjän päällä. Sotaveteraanit saavat erityistä kiitosta

Kopla. He ovat tehneet paljon meidän hyväksemme.

Koti ja perhe ovat tärkeitä. Niiden arvo on korostunut. Arvon tietää se, joka on perheensä menettänyt omasta syystään ja elämän kolhuissa. Elämä on opettanut neljättä käskyä.

Yllättäen ensimmäinen käsky saa myös kannattajia. Jokaisella on joku jumala. Monet elämän jumalat ovat ajan virrassa kaatuneet. Raha nähtiin yhtenä vahvimista jumalista. Yletömiä määriä ei kukaan ollut saanut kasaan. Lukuisia tarinoita tiedettiin, joissa raha-jumala oli seuraajansa pettänyt. Elävä ja oikea Jumalan kanssa ei joudu vaikeuksiin. Miten päästä hänen kanssaan hyvin ja luottamuksellisiin väleihin?

Sille, joka kerran on maineensa ja kunniansa menettänyt, on kahdeksas käsky myös tärkeä. Se on kolahtanut kipeästi ja kolahtaa aina, kun tällä alueella liikutaan, vaikka nuo ajat (esim. juopotteluajat) olisivat jo kaukana takana. Totuuden puhujaksikin on vaikea ryhtyä. Jos kaverista puhutaan pahaa, väliin on vaikea mennä. Virran mukana joutuu menemään, vaikka »myötävirtaan kulkevat vain kuolleet kalat». Vielä pitäisi selittää asiat parhain päin! Se on hyvä toive.

LIIAN KOVA LAKI

Aina ei ole tullut välitettyä Jumalan laista. Sillä ei ole ollut minun elämäni kanssa kovin suurta merkitystä. Koplalaiset olivat mielestään tulleet siihen vaiheeseen, että nyt näillä on jotain merkitystä. Onko ikää tullut, vai jotain seestynyt sisikunnassa. Siksi oli hyvä aika pohtia käskyjä, va-

paaehtoisesti ja itsekkäästi omiin tarpeisiin.

Kuka voisi täyttää lain? Miksi käskyt eivät voisi olla lievempiä, niin että jäisi edes pieni mahdollisuus niiden täyttämiseen!? Pitääkö myös tässä asiassa tyytyä keskeneräisyyteen? Monet elämän kompromissit ovat tuttuja. Pitääkö Jumalan edessäkin pelata kompromisseilla? Eikö jo riitä? Haluttaisi haastaa Jumala, mutta tiedämme hänet ylivoimaiseksi.

Kun en näitä täytä, mitä se armo sitten on? Kuuluisiko se minulle? Näitä miettiessä tulee joka päivä erilaiseen tulokseen. Joskus usko, siis itsetunto, on vahvempi joskus taas heikompi. Armollisen Jumalan miettiminen on vaativaa puuhaa. On hyvä pysähtyä (jos uskaltaa) omien virheittensä kanssa kasvojen Jumalan kanssa. Jättää siihen — tyytyä.

MYÖS YHTEISÖÄ KOSKEVA LAKI

Tämän pitäisi olla se laki, joka koskee myös instituutioita, ei vain yksityistä ihmistä. Kovia kokeneiden kopla olisi valmis sovittamaan Katekismuksen käskyjä kaikkeen yhteiskuntaan. Alkaen aina eduskunnasta ja pankkilaitoksesta saakka. Monia epäoikeudenmukaisuuden kokemuksia oli koplalaisilla takana. Yhteiskunnan instituutiot ovat aina vahvoilla, silloin, kun ne törmäävät pieneen ihmiseen. Uudenlaista lakia tarvittaisiin. Voisiko Katekismus olla sitä? Voisiko kymmenen käskyä olla vakavasti otettava vaihtoehto ihmisten elämälle. Syntyisikö sen kautta uusi yhteiskunta, jossa oikeudenmukaisuus, tasa-arvo, jokaisen ihmisen kunnioitus varallisuuteen ja asemaan katsomatta toteutuisi. Yhteiskunta voisi olla sen jälkeen toisenlainen. Vakavasti ryhmässämme ei tuohon uskottu.

Kolpa jää odottamaan syksyllä tapahtuvaa yleistä Katekismusten jakoa toivoen, että se herättää laajempaa keskustelua tärkeästä ja mieleinkiintoisesta aiheesta.

Kirjoittaja on Oulun diakoniakeskuksen päihdetyöntekijä.

Lahjoitetaan: Kesä- kissoja ja kesävanhuksia

Sadepäivänä istun vanhainkodin aulassa vieressäni pyörätuolissa vanha mies. Hän nukahtaa hetkeksi. Kun silmät aukeavat jälleen, katse kiertää huoneen seinät, katon, suuresta ikkunasta ulos ja kohtaa minun kasvoni. Silloin hän hymyilee. Meidän on hyvä olla tässä yhdessä. Paljon ei jutella. Hän kuulee huonosti ja hänen sanansa, muuten selkeät, hukkuvat usein kyyneliin. Nyt kysyn kuitenkin: »Oletko viihtynyt täällä?» Hän on hiljaa. »Tarjottiin kissanpoikaa, mutta kun ei ole itselläkään kotia. »Hän sanoo kyynelsilmin.

Niin monessa muussakin vanhainkodin ja sairaalan asukkaassa näen ja kuulen kodittomuutta. Moni pyytää, että veisin kotiin. Kerta toisensa jälkeen hoitajat — minäkin — jankutamme, että »nyt ollaan kotona», »tämä on sinun kotisi». Ne sanat sattuvat varmasti molempien sydämiin. Juuri siinä hetkessä ei kai ole vaihtoehtoja. Juuri näillä ihmisillä ei kai ole vaihtoehtoja. On oltava tyytyväinen. Tyydyttävä. Useimmat kohtaamani vanhukset tuntuvatkin olevan tyytyväisiä laitosten puitteisiin ja henkilökuntaan. »Tämähän on jo ihan hotellipalvelua!», totesi eräs rouva kun vein hänet sairaalasta pihaan pyörätuolijalulle. Mutta kukapa haluaisi asua hienoimmassakaan hotellissa elämänsä viimeiset vuodet tai vuosikymmenet? Koti ei synny hyvästä palvelusta tai viihtyisistä tiloista. Eikä edes omasta huoneesta tuttuine valokuvineen ja kukkasineen. Kodin löytäminen, rakentaminen ja kotiutuminen ovat herkkiä tilanteita. Miksi ei yhteiskuntamme, miksi emme me, hoida sitä työtä vanhusten kohdalla yhtä hienovaraisesti kuin huolehdimme kodittomista lapsista?

Sosiaalitoimistoissa pitäisi olla vanhustensuojelun virka. Mitä minimaalista hoitoa onkaan, että ruokimme, pesemme ja lääkitsemme vanhukset, mutta emme auta heitä löytämään kotia. Millaista minun elämäni olisi kodittomana? Vailla paikkaa, joka on itse valittu ja rakenneltu, huolella punnittu ja järjestetty ja vasta sitä kautta oma, turvallinen, kotoisa. Jos en olisi allerginen, kotikainalossani varmasti kehräisi kissanpoika. Ajatus adoptiolapsista on aina ollut lähellä sydäntäni. Vaan voisinko jakaa kotini kodittoman, hoitoa tarvitsevan vanhan ihmisen kanssa?

Reetta Tourunen

Kirjoittaja opiskelee Diakoniamattikorkeakoulun järvenpäänyksikössä ja on ollut kesätyöntekijänä Järvenpään seurakunnassa ulkoiluttajana terveyskeskuksessa ja vanhainkodilla.

Kiintiöt ovat väline, eivät itsetarkoitus

Pastori Maarit Hytönen kirjoitti (Crux 4/2000, »Työntekijän näkökulmasta») varsin koskettavasti tilanteesta, joka naisia kohtaa kirkon virkoja haettaessa.

Vaikka itselläni ovatkin ne sopivimmat genitaalit, en silti pidä suotavana, että tuollaista vielä tapahtuu, mistä Hytönen kertoi. Jos kerran on yhdessä päätetty, että virat ovat avoimia myös naisille, pitäisi siitä myös pitää todellisuudessa kiinni.

Ehdotan, että kirkon virkoihin luotaisiin kiintiöjärjestelmä — jokaisessa tehtäväryhmässä tulisi olla vähintään 40 %:n edustus toistakin sukupuolta, ja nämä kiintiöt olisivat voimassa esim. seuraavat 15 vuotta.

Tämähän on periaatteessa aivan typerä ehdotus, koska eihän viran saamisen tulisi koskaan riippua sukupuolesta, kuten Hytönnenkin kirjoitti, vaan hakijan osaamisesta (en panisi määrätöntä painoa koulutuksellekaan), mutta tilapäisesti tämä olisi järkevä tapa muuttaa nyt vallitsevaa tilannetta sellaiseksi, että mitään kiintiöitä ei jatkossa enää tarvittaisi.

Luuleeko kukaan, että tilanne tulee muullakaan keinoin muuttumaan vielä aikoihin? Suuresti siksi toivon, että ammattiliitot ottaisivat tämän asian omakseen!

*Richard Järnefelt
luovuustutkija, pianisti*

ECCE HOMOsta

Kävin katsomassa Ecce homo -näyttelyn... ja yllätyin...ja ihastuin. Se oli kaunis ja viaton ja surullinen. Paikalla oli myös Elisabeth Ohlson, joka kertoi kaikista esilläolevista 12 kuvasta varsin kiehtovasti. Hän kertoi saaneensa inspiraation kuviinsa 80-luvun lopulla, kun monet hänen ystävisiään kuolivat AIDSiin.

»Tämä näyttely on lahja homoystävilleni. Haluan näyttää hyvän Jumalan, en tuomitsevaa, sillä Jeesus on hyvä», sanoi Ohlson. Taiteilija ei itse

Elisabeth Ohlson

kuulu enää kirkkoon. Hän erosi siitä, koska Ruotsin ev.lut. kirkosta kuului ääniä, jotka sanoivat AIDSin olevan Jumalan tuomio homoseksuaaleille. Silti hän tunnustaa olevansa kristitty.

Paikalla oli myös Raija Sollamo, teologisen tiedekunnan ex-dekaani, nykyään Helsingin yliopiston johtajia. Sollamo selvästi oli liberaalilla kannalla sanoessaan: »Näyttely suorastaan huutaa ottamaan kantaa siihen, voimmeko todella välittää homoista ja transvestiiteista. Emme uskalla katsoa totuutta silmiin», ja jatkaa, »näyttely osoittaa kuinka tärkeä Jeesus on.» Lopuksi Sollamo kysyi vielä seurusteleeko/keskusteleeko Jeesus vain heterojen kanssa, ja tarkoittiko antieccerhomopastorien plakaatti paremminkin Näyttelyn Jeesus ei ole meidän (lue raamatun) Jeesus?

Paikalla oli myös kristittyjä homoja, kristittyjä heteroja, ei-kristittyjä homoja, ei-kristittyjä heteroja... = ihmisiä!!!!

Kaikesta keskustelusta, panettelusta, hyvästä ja huonosta, haluan muistuttaa itseäni ja sinua Uuden testamentin kohdalla: Johannes 8: 1–11. Onneksi meillä on armo ja Jeesus...

*Haka Kekäläinen, teol.yo
haka.kekalainen@helsinki.fi*

Keikkapappien palkkiot

Keikkapappien palkkioista oli 7.7. juttu Aamulehdessä. Pastori Hannu Håkämies sanoo siinä, että pappi on kutsumusammattissa, jossa palkka ei merkitse mitään. Olen eri mieltä. Palkka merkitsee melkoisesti papillekin!

Hänenkin täytyy maksaa asunto, ruoka, vaatteet, bensasta puhumattakaan. Pappi ei elä pelkällä hengellä. Papinkin täytyy maksaa laskunsa ajallaan, muuten on ulosottomies pian oven takana! Kutsumustyö ei suinkaan sulje pois kohtuullista toimeentuloa ja palkkaa.

Koska pastori Håkämies toteaa myöhemmin samassa jutussa, että palkkio on vain sivuseikka, mutta toki tarpeellinen, jätän edellisen väitteen toimittajan kömmähdykseksi. Valitettavasti vain se on jo julkaistu ja virheellinen tieto on mennyt eteenpäin, ja jotkut ihmiset ovat saaneet nyt sen käsityksen, että pappi ei todellakaan tarvitse mitään korvausta »keikoistaan».

Koska kirkkojärjestys tiettävästi kieltää palkkion ottamisen (mikä ei ymmärtääkseni voi koskea kulukorvauksia!) seurakuntalaiselta, olisi kiireesti saatava uudet ohjeet näitä tilanteita varten. Nykyään pappien tilanne on oleellisesti muuttunut entisaikoihin verrattuna: pappi muuttavat usein, on työttömiä pappeja ja pappeja pyydetään yli seurakuntarajojen (ei ainoastaan suurissa seurakuntayhtymissä vaan kaikkialla) pitkienkin matkojen takaa toimituksiin. Tällöin ongelmaksi on muodostunut palkkio tai paremminkin sen puute. Esim. jos pappia pyydetään siunaamaan vainaja vaikka 100 km:n päähän, merkitsee se yhteensä noin kahden työpäivän panosta. Siihen sisältyy matkat, kaksi kertaa 200 km, koska keskustelu omaisten kanssa etukäteen on tärkeä osa tätä prosessia. Siunauspuheen valmistamiseen mennee tapauksesta riippuen muutama tunti. Matkustaminen paikan päälle, siunaus ja muistotilaisuus vie toisen työpäivän. Kysynkin: onko todella pelkkä matkakorvaus tällöin riittävä?

Kirkon oma suositus esim. hautaan siunaamisesta ja muistotilaisuudesta on 410 mk. Huomattakoon, että ns. keikat ovat aina sivutuloa ja verotetaan sen mukaan eli käteen ei jää juuri mitään. En ymmärrä, kuinka kirkko itse arvostaa näin huonosti omien työntekijöittensä työtä. Hautaan siunaaminen kaikkineen tulisi olla mielestäni vähintään 2.000 mk, jos sen joutuu tekemään ns. keikkatyönä. Nykyiset palkkiosuosituksukset tuntuvat olevan aivan menneeltä ajalta.

Tiedän tapauksia, joissa yksinhuoltajapappi on joutunut palkkaamaan lastenhoitajan hoitaakseen itse tällaisen »keikan». Lopputuloks on ollut se, että hän on jäänyt rahallisesti miinuksien puolelle. Tai toinen pappi on joutunut yöpymään omalla kus-

tannuksellaan toisella paikkakunnalla hoitaakseen »keikan»!

Ehdotan, että koska kirkon jäsenillä on oikeus valita pappinsa ja sielunhoitajansa, kirkon tulisi virallisesti hyväksyä tämä tosiasia. Seurakunnan tulisi aina maksaa oman seurakuntansa jäsenen kutsuman »keikkapapin» palkkiot, onhan asiamme ja työmme yhteinen. Silloin voisi toivoa, että oikeus ja kohtuus toteutuisi. Nykyinen tilanne on kestävä. Odotan mielenkiinnolla keskustelua asiasta.

Soili Juntumaa, pappi Orivedeltä

Vastuulisästä päättäminen Oulun ev.lut. seurakuntayhtymässä

Oulun ev.-lut. seurakuntayhtymässä tehtiin päätös siirtää seurakuntamestarit hallinnollisesti ja työnjohdollisesti yhtymästä paikallisseurakuntiin 1.1.1999 alkaen kahden vuoden koeajaksi. Virat säilyivät yhtymän virkoina, mutta niitä varten varatut määrärahat siirrettiin paikallisseurakuntien talousarvioihin. Esimieheni antoi minulle määräyksen toimia seurakuntamestarien esimiehenä 1.1.1999 alkaen. Tammikuussa 1999 tuomiorovasti teki suullisen esityksen palkka-asiamiehenä toimivalle hallintopäällikölle vastuulisan maksamisesta minulle. Palkka-asiamies suhtautui asiaan torjuvasti. Tuomiorovasti uudisti esityksensä myöhemmin yhtä laihoin tuloksin. Mitään selvää hallinnollista päätöstä asiasta ei saatu. Huhtikuussa 1999 kirjoitin palkka-asiamiehelle vastuulisää koskevan anomuksen, jota seurakuntaneuvosto puolsi.

Asia eteni aikanaan yhteiseen kirkkoneuvostoon yhdessä muutamien muiden vastuulisäasioiden kanssa. Päätösesitys oli, että minulle vastuulisää ei maksettaisi, mutta kahdelle toimistonhoitajalle maksettaisiin. He hoitavat osittain samoja tehtäviä kuin minä, mutta heillä ei ole esimiesvastuuta. Tätä esitystä yhteinen kirkkoneuvosto ei kuitenkaan hyväksynyt vaan palautti asian uudelleen valmisteltavaksi. Seuraavalla kerralla esityksiä maksettavista vastuulisistä oli täydennetty mm. siten, että minullekin vastuulisää esitettiin. Markkamääräksi esitettiin samaa kuin toimistonhoitajille, joille se määrättyi sopimuksessa mainitusta prosenttimäärästä peruspalkasta. Tämä esitys sisälsi ajatuksen, että vastuulisan maksaminen alkaisi 1.9.1999. Yhteinen kirkkoneuvosto lähetti asian

kuitenkin suunnittelujohtokunnalle uudelleen valmisteltavaksi.

Mikäli oikein ymmärsin, yhteinen kirkkoneuvosto ei halunnut ottaa käsiteltäväkseen yksittäisiä päätöksiä siitä kenelle vastuulisia maksettaisiin. Se halusi hyväksyä menettelytavan. Kokouksessaan 15.3.2000 yhteinen kirkkoneuvosto sitten lopulta hyväksyi menettelytapaa koskevan esityksen, jonka mukaan esimies ehdottaa vastuulisia ja päätöksen asiasta tekee talousjohtaja palkka-asiamiehen esittelystä. Tätä menettelyä päätettiin alkaa soveltaa 1.2.2000 alkaen, jolloin uusi virkaehtosopimus tuli voimaan. Uudessa sopimuksessa vastuulisia koskeva kohta on joltakin osin muuttunut aikaisempaan sopimukseen verrattuna. Samalla yhteinen kirkkoneuvosto päätti jättää kaikki aikaisemmat vastuulisiaanomukset raukeamaan.

Pari kommenttia edellä kuvaamastani asioiden kulusta.

Mielestäni on kohtuutonta, että tätä suuruusluokkaa olevan asian käsittely kestää yhtymän hallinnossa näin kauan. Sen ymmärrän, että yhteinen kirkkoneuvosto ei halunnut ottaa käsiteltäväkseen yksittäisiä vastuulisia koskevia asioita, vaan halusi päättää menettelytavasta. Sen sijaan koen täysin epäoikeudenmukaisena ja täysin perusteettomana sen, että kaikki aikaisemmat vastuulisiaanomukset ajalta ennen 1.2.2000 jätettiin raukeamaan. Jo aikaisemmassa — pöydälle jätetyssä — esityksessä oli täysin mielivaltainen aikaraja, josta alkaen vastuulisia esitettiin maksettavaksi. Ymmärrän sen, että vastuulispäätöksiä ei voi tehdä takautuvasti. Oma asiani oli kiistatta vireillä kuitenkin viimeistään kirjoittamastani kirjeestä lähtien eli 26.4.1999 ja omasta mielestäni jo esimieheni tammikuussa 1999 tekemästä suullisesta esityksestä alkaen.

JÄLKIKIRJOITUS.

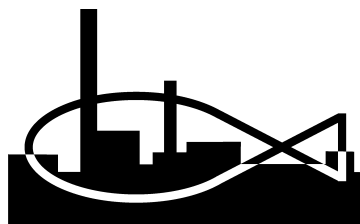
Olin siirtymässä toiseen seurakuntaan 1.5.2000 alkaen. Esimieheni kysyi, kannattaako hänen enää esittää minulle vastuulisia, kun sitä voidaan näissä oloissa maksaa enää kolmen kuukauden ajalta. Arvelin sen kannattavan, joten lähes viimeisenä virkatoimenaan ennen eläkkeelle jäämistään tuomiorovasti kirjoitti kanslian päällikölle esityksen vastuulistästä. Tuon esityksen perustelut olivat seuraavat:

»Pastori Korttesluoma hoitaa poikkeuksellista, kappalaisen virkaan normaalisti kuulumatonta velvollisuutta. Seurakuntayhtymän viranhaltijoihin kuuluvat seurakuntamestarit on siirretty koeajaksi 1999–2000 tuomiokirkkoseurakunnan alaisuuteen. Heidän työnsä järjestelyssä ja ohjauksessa on ollut poikkeuksellisen paljon huolta sairauksien, uusien ihmisten etsimisen ja opastamisen sekä työvuorojen laatimisen kanssa. Näin hänen tehtäväalueensa »on laajempi ja työn vaativuus olennaisesti suurempi kuin normaalisti» eli mitä se on seurakunnan muilla papeilla. Lisäksi pastori Korttesluoma on hoitanut saman ajan seurakuntaneuvoston sihteerin ja tuomiorovastin sijaisen tehtäviä. Nämäkin tehtävät ovat määräaikaisia sillä tavalla, että ne ovat hänen vastuullaan siihen saakka, kunnes uudessa työnjakokirjassa toisin määrätään.»

Yllättäen vain runsaan kahden kuukauden kulluttua esityksen tekemisestä kanslian päällikkö teki hallintopäällikön esittelystä päätöksen vastuulisten maksamisesta. Hakijana/vireillepanijana mainitaan tuomiorovasti. Päätös oli, että vastuulisia maksetaan 5 % viran varsinaisesta palkasta ajalta 1.2.–30.4.2000. Tähän asti kaikki oli ilmiselvää ja ymmärrettävää. Mielenkiintoiseksi, jopa käsittämättömäksi tämän päätöksen tekee sen perustelut. »Vastuulisan maksamista perustellaan sillä, että vastuu tuomiokirkkoseurakunnan toiminta- ja taloussuunnittelusta on ollut Korttesluomalla kirkkoherran eläkkeelle siirtymisen vuoksi.»

Päätöksessä oli myös kohta 'valitusosoitus'. Sen jälkeen ei kyllä ollut mitään tekstiä. Ymmärtääkseni olisin voinut valittaa päätöksestä yhteiselle kirkkoneuvostolle. Ensireaktioni olikin, että päätöksestä pitäisi valittaa. Valituksen perusteena olisi ollut se, että vastuulisia päätettiin maksaa väärin perustein. Itse en ainakaan tiedä, että minulle olisi annettu perusteluissa mainittua vastuuta enkä sellaista vastuuta ole kantanut. En kuitenkaan saanut valitusta tehdyksi ja sen tekemistä jotkut toppuutelivatkin. Sitä vain ihmettelen edelleen, miksi vastuulisia ei voitu myöntää siitä lisätehtävästä, mikä tehtävä minulle oli määrätty ja josta sitä esitettiin. Sitäkin ihmettelen, mistä päätöksen perustelu oli temmattu.

Pentti Korttesluoma
kappalainen

PAPISTON PÄIVÄT

**Aidommin, Syvemmin, Rohkeammin
Tampereella 24-25.10.2000**

1.10.

Mikkelinpäivä

Mt 18: 1–6, (7–9), 10

Jumalanpalvelus Messukylän kirkossa

Jumalanpalveluksen muotona on vuosien varrella tutuksi tullut perhejumalanpalvelus. Oheisen selostuksen numerointi noudattaa v. 1983 hyväksytyn »Perhejumalanpalvelus» — oppaan otsikkonumerointia.

Mikkelinpäivän Jumalanpalveluksessa seurakuntamme Piccolo-kuorolla on mittava rooli. Kanttori Pekka Syrjäniemi on johtanut kuoroa pian kymmenen vuotta.

Kuoro sijoittuu kirkon etuosaan alttaritasanteen reunoilla sijaitseviin seinän suuntaisiin penkkeihin. Säestys, myös virsien, tapahtuu pianolla kirkon etuosasta.

Ellei seuraavassa ohjeessa erikseen mainita, toteutetaan ao. kohta Perhejumalanpalveluksen oppaan mukaan.

Kuoron laulujen ja virsien sovitukset lapsi- ja nuorisokuoroille on saatavissa Pekka Syrjäniemeltä (050-5169 016)

1. Alkuvirsi 496
 - virren aikana prosessio, johon osallistuu kuoro (laulaen), liturgi ja ehtoollisen jakajat. Seurakunta laulaa virttä.
2. Johdanto
 - Perhejumalanpalveluksen mukainen Mikkelinpäivän johdantovuorolaulu
3. Synnintunnustus
 - liturgi kehottaa: »Olemme Jumalan edessä. Hän

tuntee meidät ja tietää, että emme ole täydellisiä. Teemme virheitä, erehdymme ja loukkaamme lähimmäisiä. Tunnustamme virheemme, syntimme ja syyllisyytemme Jumalalle näin laulaen.»

- Synnintunnustuksena virsi 288, kuoro ja seurakunta laulavat yhdessä

4. Synninpäästö

- Perhejumalanpalveluksen kolmas vaihtoehto

5. Kyrie

- Perhejumalanpalveluksen ensimmäinen vaihtoehto

6. Kunnia ja virsi 135

7. Vuorotervehdys ja rukous

- rukous uuden evankeliumikirjan Mikkelinpäivän rukousten vaihtoehto nro 2 (Herra, Jumala, taivaallinen Isä...)

8. Tekstit

- 1. Lukukappale 2. Moos 23, 20–23

- vastausmusiikkina Piccolo laulaa P. J. Hannikaisen »Maan korvessa kulkevi lapsosen tie»

- 2. Lukukappale Hepr 1, 14–2, 4

9. Päivän virsi 494

10. Saarna

- saarnaaja (Messukylässä liturgi saarnaa, muut papit avustavat ehtoollisen jakamisessa. Vain jotkut konfirmaatiomessut tekevät poikkeuksen) lukee aluksi päivän evankeliumin Mt 18, 1–6, 10

11. Apostolinen uskontunnustus

- Uskontunnustuksen jälkeen kuoro laulaa »Niin usein lapsi opettaa näin uskomahan meitä.» (säv. Eero Hintsala, san. Lilja Väyrynen, sov. Pekka Syrjäniemi)

12. Kirkolliset ilmoitukset

- Kastetut, lukemisen jälkeen kuoro laulaa virsi 492, 2

- Kuulutetut, lukemisen jälkeen kuoro laulaa virsi 571, 4

- Kuolleet, lukemisen jälkeen kuoro laulaa virsi 341, 1

- Kolehdin ilmoittaminen

13. Virsi 139

- kuorolaisten iskuryhmä kerää kolehdin

14. Vuorotervehdys ja yhteinen esirukous
— esirukouksessa kuoro laulaa virren 501 säkeistö kerrallaan. Säkeistöjen väleissä kolme kuorolaista lukee seuraavat sanalliset rukoukset:
1. Hyvä Jumala. Olemme edessäsi perheesi jäseninä. Tänään tuomme eteesi maailman kaikki lapset. Moni lapsi joutuu luopumaan lapsuudestaan ennen aikaansa. Pyydämme, että autat heitä ihmisarvoiseen elämään. Pyydämme apua ja voimaasi niille lapsille, jotka ovat menettäneet vanhempansa. Auta myös niitä lapsia, jotka joutuvat kärsimään väkivallan ja vääryyden kourissa.
2. Anna meille tahtoa auttaa niitä lapsia, jotka joutuvat elämään vailla kunnollista ruokaa. Puhtaan veden puolesta me myös rukoilemme. Pyydämme, että autat meitä ponnistelemaan, että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus käydä koulua ja päästä oikeaan ammattiin. Anna toivoa tulevaisuuteen myös niille lapsille, joiden huomispäivä on hämärän peitossa.
3. Anna evankeliumin valon auttaa lapsia kaikkialla maailmassa löytämään elämälle mielekäs sisältö. Tue ja rohkaise niitä, jotka vievät ilosanomaa Jeesuksesta eteenpäin. Luo meidän kaikkien mieliin toivon näköala. Anna meidän tehdä töitä paremman tulevaisuuden puolesta, tulevaisuuden, jossa sinulla, Rakas Taivaan Isä on paljon annettavaa meille.
15. Ehtoollisvuorolaulu, rukous ja pyhä
— opaskirjan mukaan
16. Ehtoollisen asetussanat
17. Isä meidän
18. Herran rauha, Jumalan Karitsa ja ehtoollisen jakaminen
— ehtoollisen aikana virsi 498, lisäksi kuoro laulaa virren 378
19. Kiitosrukous
20. Ylistys
21. Siunaus
22. Loppulaulu
— kuoro laulaa »Sulle kiitos soikoon...» (säv. Joseph Schuster, sovitus vihosta: Kiiski — Pohjola: Nuori kuoro 2)
23. Lähettäminen

Työryhmä: kanttori Pekka Syrjäniemi ja pastori Jukka Lehto

8.10.

17. sunn. helluntaista

Jh 11: 21–29, (30–31), 32–45

Virret:

Alkuvirsi 533: 1, 6

Kolminaisuusvirsi 475: 4

Päivän virsi 437

Uhrivirsi 582

Ehtoollisvirsi 318

Päätösvirsi 384: 1

Mistä tiedän Sinun elävän?

Mitä pappi oikeastaan hautajaisissa lupaa? Uskoiko kastettu kirkon jäsen vakavissaan Kristuksen sovitustyöhön? Mikä minä pappina olen tämän arvioimaan? Oliko tämä kirkosta eronnut kuitenkin paitsi syvälinen ajattelijan myöskin uskovainen? Luottavatko veteraanit sankaritekoihin vai armoon Kristuksessa? Toki tiedän, ettei tällaista voi saarnassa kysellä eikä ääneen muutenkaan. Ehkä vain työkavereiden kanssa hissukseen miettiä eikä kaikkien niidenkään. Keitä ovat nämä omanikäiset, suurten ikäluokkien jäsenet, joita lähes viikoittain haudataan 50-ikävuoden molemmin puolin? Millainen oli tämän jämäptin miehen itsemurha? Kainis kuva äidin piirongin päällä. Elämää katsoessa ei ole vaikea uskoa, että »Jeesus itki.»

Kuolemasta pitää puhua. Aihe kiehtoo jokaista ihmistä ainakin ajoittain. Mitä opetamme kuolemasta Raamatun mukaan? Monet maan tomussa nukkuvista heräävät, toiset ikuisen elämään, toiset häpeään ja ikuisen kauhuun. (Dan. 12: 2). Kaikki jotka lepäävät haudoissaan kuulevat Hänen äänensä. Hyvää tehneet nousevat elämän ylösnousemukseen, pahaa tehneet tuomion ylösnousemukseen. (Jh 5: 28–29). Kaikki kuulevat Jeesuksen äänen mutta herääminen voi tapahtua joko elämään tai tuomioon, ikuisen elämään tai ikuisen kauhuun.

Pitääkö papin puhua minusta vai sinusta? Jobin taistelu johti vakaumukseen: »Minä tiedän, että lunastajani elää.» (Job 19: 25). Hetkeä myöhemmin Job toteaa että se, jonka hän näkee ei ole outo. Kamppailu on johtanut lunastajan näkemiseen ja tietoon. Mistä minä tiedän että lunastajani elää? Onko herätysliikkeen antama todistus riittä-

vä? Entä kun olen pappi kuulumatta mihinkään herätysliikkeeseen? Uskooko kukaan, että lunastajani elää? Miten tästä voisi puhua eläväksi tunnistettavalla eli tutulla tavalla.

Kuoleman pelko voi avata ovia yhteiseen sanomaan. Ehkä enemmänkin kuin kuoleman selittäminen arkiseen elämään kuuluvaksi täysin luonnolliseksi asiaksi. Tämä on minusta lohduttavaa: »Meidät annetaan Jeesuksen tähden alituisesti alttiiksi kuolemalle, jotta myös Jeesuksen elämä tulisi näkyviin kuolevaisessa ruumiissamme.» (2 Kor. 4: 11). Aivan varmasti on niin, ettei kuoleman ajattelemista pidä pelon takia väheksyä tai karttaa tai kammoksua. Siinä on olennaisesti kysymys uskomme ytimestä ja meidän oman ihmisyytemme ytimestä.

Mistä minä tiedän, mikä sinun elämäsi syvyys on ollut? Vain se on varmaa, että jos olet kamppaillut kuoleman kanssa olet myös löytänyt jotakin. En usko että löytö olisi vain pahaa jos vähänkin olet etsinyt. »Sinun hyvytesi on suuri, sinä nostit minut Tuonelan syvyyksistä.» (Ps. 86: 13).

Ihmisten arvelut taitavat osua aikalailla oikeaan myöskin Lasaruksen haudan äärellä. Eikö sokean silmien avaaminen ole saman alan henkilön töitä kuin kuolemanakin estäminen? Kuoleman voittaminen tekee jotenkin ymmärrettäväksi myös sokeuden voittamisen. Jeesuksen selonteko Martalle on kyllä vaikea: »Joka uskoo minuun, saa elää, vaikka kuoleekin». Siis mitä? Ensin siis kuolee ja sitten herää elämään. Miten sitten selitän seurakunnalle saman virkkeen jatkon: »Eikä yksikään, joka elää ja uskoo minuun, ikinä kuole».

Vai olisiko tässä kysymys pikemminkin ystävyydestä. Martta pystyy kyllä katselemaan Jeesusta silmiin ja vastaamaan tavalla, joka on hämmästyttävän kunnioitettava. Tuon miehen kanssa puhuessaan hän pystyy sanomaan: »Uskon, että sinä olet Messias, Jumalan poika.» Tiedän Lunastajani elävän kun olen tuon sanonut.

Matti Perälä

15.10.

18. sunn. helluntaista

Virret:

186: 1–4

131: 4 (kiitosvirsi)

415

315

310: 8

Sana- jumalanpalvelus Töysän kirkossa

Jumalanpalvelus toimitetaan uuden sanajumalanpalveluksen kaavalla.

1. lukukappale Aam. 5: 21–24

2. lukukappale Kol. 2: 16–23

Evankeliumi Mk 2: 18–22

Päivän rukous käsikirjasta nro 2

AJATUKSIA SAARNAAN

Mieleen nousee muutama, kulunutkin sana.

Tapa. Usein se mielletään pahaksi. Tutumpi sanayhdistelmä on paha tapa kuin hyvä tapa. Myös tapa ymmärretään ja tunnetaan kahleena. Juuri niin kuin päivän tekstissä. Tietysti saarnaaja voisi siteerata varovaisesti Talmudia, ei kuitenkaan painottaen. Viittaavathan Jeesuksen omatkin sanat tapaan. Väki juhlii sulhasta, käytäntö on opettanut vaateiden paikkaamisen ja viinin varastoinnin. Onhan olemassa hyviäkin tapoja. Hyvä muistaa tapojen merkitystä kasvattajana ja ohjaajana hyvään, yhteiseen ja hyväksyttävään elämäntapaan.

Itselleni tämä raamatunkohta kertoo enemmänkin rohkeasta etsimisestä. Uskallus murtautua ulos tavoista, joilla ei saavuta mitään. Mietittäväksi jätän, mitä uskallus sisältää. Paavalin kirje roomalaisille antaa käsittääkseni uskallukselle hyvät rajat. Uskallushan ei välttämättä ole päätöntä etsintää. Se ei myöskään ole toisten loukkaamista, se mikä sopii minulle ei välttämättä sovi muille. Vapaudella, johon teksti kai sittenkin eniten viittaa, on myös rajat. Muistelkaapa, mitä rippikoulussa opetetaan vapaudesta ja vastuusta.

Vapaus on kaksipiippuinen sana. Ensimmäinen piippu antaa meille rajattomat mahdollisuudet niin »tavallisessa» elämässä kuin hengen elämässä, vai voineeko noita erotella. Muistissani on tuntuma, että joskus takavuosina uskosta yritettiin tehdä

yksityisasiä suurimassa määrin. Käskettiin pistää kynttilä vakan alle eli vapaudesta tehtiinkin vankila. Onnistuu myös nykyään.

Vapauden toinen piippu on kirottu vankila mihin joudumme, ihmiskunnan suurin hullutus. Mitä kaikkea hullua, suorastaan sairasta olemme tehneet vapauden nimissä. Ammoisina aikoina toisen orjuus oli toisen vapaus ja kääntäen.

Saisipa tuon kaksipiippuisen vapauden muutettua yksipiippuiseksi, sellaiseksi mitä Luojamme ja Vapahtajamme tarkoittavat.

Jukka Pukkila

22.10.

19. sunn.

helluntaista,

4. rukouspäivä

Lk 6: 27–31

Virret:

Alkuvirsi 537

Kolminaisuusvirsi 277: 5

Päivän virsi 401

Uhrivirsi 436

Ehtoollisvirsi 223

Päätösvirsi 442

Vihollisrakkauden vaikea haaste

Rukouspäivän evankeliumi on osa Jeesuksen kentiesäarnaa, joka on Luukkaan evankeliumin vastine vuorisäarnalle (Mt 5–7). Molemmat evankelistat ovat ilmeisesti käyttäneet lähteenään Jeesuksen sanojen kokoelmaa (Q). Evankeliumeiden välillä on paljon yhteistä, mutta myös selviä eroja. Säarnassa lienee parasta tarkastella Luukkaan tekstiä niin kuin se on, varsinkin kun teksti ei välttämättä kaipaakaan selvennykseksen apua paralleelikohdasta. Neljännen rukouspäivän yhteistä vastuuta ja rauhaa korostavat teemat liittyvät hyvin päivän tekstiin. Jeesuksen vaativat sanat kutsuvat parannus-
sentekoon riemuvoonnakin. Hänen opetuksensa antaa suuntaa yksityisen ihmisen ja koko ihmisyy-
hteisen rauhan pyrkimyksiin.

Jeesus on edellä jakeissa 6: 20–26 julistanut

autuaiksi köyhät ja nälkäiset ja valittanut rikkaiden, kylläisten ja nauravien kohtaloa. Viimeksi mainituilta on varmaan puuttunut lähimmäisenrakkautta. Vielä varmemmin heiltä on puuttunut vihollisrakkautta, jota Jeesus nyt käsiteltävässä jaksossa opetuslapsiltaan edellyttää. Mutta en ole erityisen toiveikas senkään suhteen, että köyhät, nälkäiset ja itkevät olisivat sen paremmin onnistuneet vihollistensa rakastamisessa. Jeesuksen käskyt ovat kaikille ihmisille vaikeita toteuttaa.

Välillä välivallan uhrit tai uhrien omaiset ker-
tovat antaneensa anteeksi tekijöille. Jos he todella rakastavat vihamiehiään, ei voi muuta kuin kunnioittaa heitä ja ihmetellä. Päälimmäisinä ja ensimmäisinä tunteina kiusatuksi ja parjatuksi tullee lienee viha ja kostonhalu. Se on inhimillistä. Väkivallanteon ulkopuolella pysynyt lähimmäinen ei ainakaan voi muuta vaatia. Armahtava mieli syntyy Jumalan voimasta, ei muiden kehotuksesta.

Pahuutta kokeneen on ilmeisesti nouseva kokemus-
kiensa yläpuolelle. Vasta irtaantuneena välittö-
mistä reaktioista voi päästää irti myös vihasta. Silloin voi huomata, ettei pahan tekeminen pahaa tehneelle varsinaisesti auta mitään. Jotain muuta voi kyllä tehdä asian parantamiseksi.

Juutalaisuus keskittyi pääasiassa oman kansan rakastamiseen. Jeesuksen ajan tilanteessa puhe vi-
hamiehistä sai erityisen kohteen roomalaisista mie-
hittäjistä. He juuri olivat niitä senhetkisiä viha-
miehiä, jotka vaikeuttivat juutalaisten elämää ei-
vättä kunnioittaneet juutalaisten uskontoa tai ta-
poja. Nyt Jeesus kehottaa rakastamaan näitä vihol-
lisia ja kaikkia, jotka ovat opetuslapsia vastaan. Nelinkertainen ohje (6: 27–28) asettaa opetuslap-
set vaativan tehtävän eteen. Jos he todellakin rakastavat, tekevät hyvää, siunaavat ja rukoilevat Jeesuksen käskyn mukaisesti, he ovat Jumalan valtakunnan airueita.

Periaatteellisten ohjeiden jälkeen jakeissa 6: 29–30 seuraa muutama käytännön esimerkki ää-
rimmäisestä lähimmäisenrakkaudesta. Yhteiskunta ja maailmanjärjestys eivät voisi toimia tällaisen strategian mukaan. On liikaa pahoja riistäjiä, jotka tallaisivat itseään puolustamattomien oikeudet jal-
koihinsa. Mutta Jeesus opettaa tässä jotakin yksi-
tyiselle kristitylle. Miten voisin suhtautua koke-
maani vääryyteen kosta suunnittelematta? Sano-
jen taustalla näkyy myös Luukkaan evankeliumin kirjoitustilanne. Luukas on köyhien puolustaja. Hän ei pidä niin tärkeänä viitan, paidan ja rahan omistamista. Vähällä tulee toimeen. Näin on hyvä julistaa niille kuulijoille, jotka tosiaan olivat hyvin köyhiä. yhteiskunnallisesti syrjässä.

Kultainen sääntö jakeissa 6: 31 osoittaa Jeesuk-
sen harjoittaman aktiivisen rakastamisen tien. Hän-
nelle ei riitä juutalaisessa, kreikkalaisessa ja kiina-
laisessakin viisaudessa tunnettu muotoilu, jonka mukaan lähimmäiselle jätetään tekemättä se ikävä,
mitä ei haluaisi itselleen tehtävän. Se olisi passiivista pahan välttämistä. Jos Jeesus käskee rakasta-
maan vihamiehiään, hän ilman muuta myös käs-

kee tekemään ahkerasti hyvää kelle tahansa lähimmäiselle. Jeesus itse toteutti tämän elämässään ja kuolemassaan.

Luterilaisessa etiikassa kultaisen säännön sisältö on tärkeä. Ei tarvita yksityiskohtaista luetteloa oikeista teoista. Ihminen tuntee sisimmässään, mitä toinenkin kaipaa. Tässä hänen on käytettävä paitsi tunteitaan myös järkeään.

Riitta Särkiö

29.10.

20. sunn. helluntaista

Jh 9: 24–38

Virret:

Alkuvirsi 539: 1–3

Kiitosvirsi 131

Päivän virsi 293

(Saarnavirsi 203: 3)

Uhrivirsi 314

Ehtoollisvirsi 224

Päätösvirsi 478: 4–5

Usko, sillä näet nimittäin

Johannes 9 on yksi UT:n erikoisimmista ihmekehtomuksista — ei niinkään siksi, että siinä Jeesus parantaa sokean, vaan siksi, että tapaus käynnistää varsinaisen mediasodan. Parannettu joutuu sellaiseen pyörikyseen, että hän saattaa ajoittain kysyä, onko helpompaa elää sokeana vai näkevinä!

Koko luku on kuin yksi näytelmä, jossa on kuusi kohtausta. Vain alussa (j. 1–7) ja lopussa (j. 35–41) Jeesus itse on mukana näyttämöllä. Keskele mahtuu neljä episodiat, joissa naapurit ihmettelevät (j. 8–12) ja fariseukset kuulustelevat (j. 13–17, 18–23, 24–34). Päivän evankeliumiteksti sisältää kohtauksen 5 ja alkupuolen kohtauksesta 6.

Päivän otsikko on »usko ja epäusko». Ensi näkemältä asetelma näyttää varsin mustavalkoiselta: parantunut = usko, fariseukset = epäusko. Olisi houkuttelevan helppoa haukkua sokeita fariseuksia, jotka ovat sokeampia kuin hän, joka ei äsken nähnyt (vrt. j. 41).

Toisaalta käsikirja muistuttaa heti otsikon alla: »Usko ja epäusko taistelevat myös jokaisen kristi-

tyin sydämessä.» Rajalinjat eivät kulje ihmisten välissä, vaan itse kunkin sisällä. Siksi jään kyselemään, eikö tämän näytelmän hahmoista kuitenkin löytyisi vähän useampia ulottuvuuksia.

Fariseukset ovat tietenkin näytelmän konnia ja lurjuksia. Johanneksen kirjoittaessa Jeesus-liikkeen ja synagogan välirikko on jo tapahtunut, joten paikkansapitävästä lausumasta »me olemme Moosesen opetuslapsia» tulee samalla antiuskontunnustus: »emme Jeesuksen». Ne, jotka haluavat korostaa Jumalan kunniaa (j. 24), häpäisevät Johanneksen mukaan omilla sanoillaan hänen Poikansa. Mitä hyvää näistä kertomushahmoista siis muka voisi löytää?

Toisaalta fariseusten kriittisyys ei ole aivan perusteetonta: »Tästä emme tiedä, mikä hän on miehiään» (j. 29). Pelkät kuulopuheet eivät heitä vakuuta (eikä niiden ehkä Johanneksen mukaan yksin pidäkään vakuuttaa; vrt. esim. Jh 1: 46; 4: 42). Ehkäpä oppineiden todellinen vika ei olekaan kriittinen asenne sinänsä — vaan se, että he ajavat miehen ulos mutta eivät itse »tule ja katso». He tietävät kaiken jo valmiiksi (j. 24, 29), ja se, mitä he eivät tiedä (j. 29), ei tunnu heitä kiinnostavan. Ei vain epäusko vaan myös ylivahva usko (olkoon se minkä sorttista tahansa) voi johtaa liian nopeaan silmien sulkemiseen.

Myöskään parannetun miehen usko ei ole kritiikittöntä; kuulopuheet eivät riitä myöskään hänelle, joka nyt näkee. Toisaalta hän ei ole valmis lähtemään mukaan fariseusten syytöksiin (j. 25, 30), toisaalta hänestä ei myöskään käden käänteessä ole tullut »valmista» opetuslasta (siinä mielessä myöhemmältä lisäykseltä vaikuttava j. 31–33 kiirehtii hieman tapahtumien edelle). Kun Jeesus kysyy: »Uskotko sinä Ihmisen Poikaan?» mies vastaa ensin kysymykseen kysymyksellä: »Kuka hän on, että uskoisin?» Aivan kuin hän tarjoaisi esimerkin ihmisestä, joka löytää uskon tien vähitellen, ei kertarysäyksellä.

Mitä Jeesus vastaa? Ilmoittamalla itsensä (kuten Jh 4: 26): »Sinä olet nähnyt hänet.» Kuin huomaamatta avainverbi »nähdä» tulee esille. Se että mies ylipäänsä näkee, on ihme. Mutta vasta se, että mies näkee Jeesuksen, on todellinen ihme — sillä vasta Jeesuksen kohtaaminen parantaa koko ihmisen, ei vain silmiä.

Loppu on lohdullinen vastapaino edellä olleille kuulusteluille. Hän, joka on joutunut väsyksiin asti vastaamaan kysymyksiin, saa nyt itse kysyä — itseltään Herralta. Hän, jonka toiset heittivät ulos (j. 34–35), kohtaa Hänet, joka ei heitä ketään ulos (Jh 6: 37).

Mika Aspinen

4.11.

Pyhäinpäivä

Mt 5: 1–12

Pyhäinpäivän sana- jumalanpalvelus Keravan kirkossa

SEURAKUNNAN KUVAUS

Keravalta on Helsinkiin Lahden moottoritietä pitkin noin 30 kilometriä. Juna kulkee Helsingin suuntaa parhaimmillaan jopa seitsemän kertaa tunnissa. Matka kestää 23 minuuttia. Keravalla on yksi hienoimmista pääradan puurakenteisista rautatieasemista. Koko ratapiha on tällä hetkellä remontin kourissa, mm. asemarakennusta nostetaan yli puolimetriä uuteen laiturikorkeuteen. Muutostyöt valmistuvat vasta vuonna 2002. Keravaa on tehty tunnetuksi lauseella »Pieni suuri kaupunki». Kerava tunnetaan puistoistaan, pyöräteistään, Suomen pisimmästä kävelykadusta (1002 m), joka alkaa kirkolta ja päättyy sirkushevosille. Kerava on sirkus-kaupunki, Sariolan sirkussuku on täältä lähtöisin. Kerava on myös Suomen virallinen valkosiipikaupunki.

Seurakunnan jäsenmäärä on yli 24 000, kirkkoherrana on lääninrovasti Seppo Väättäinen. Ikäkauma on nuorekas, lapsia kastetaan paljon, rippikouluja riittää ja Wanhan Pappilan mäellä on monimuotoista toimintaa nuorten keskuudessa. Keravan vastakorjattu valon ja varjon pyhäkkö on valmistunut vuonna 1963. Keravalla on käytetty uudistuvan jumalanpalveluksen aineistoa 90-luvun alusta lähtien. Tätä jumalanpalvelusta on toimittamassa kaksi pappia, kanttori, rukousosioissa ja tekstinluvussa avustava maallikko sekä kirkon suntio.

YLEISTÄ

Keravan seurakunnassa käytetään ns. arkipyhiinä sanajumalanpalveluksen kaavaa. Sunnuntaisin on aina messu. Käytössämme on uuden kirkkokäsikirjan materiaali. Yhteiset aamenet lauletaan (paitsi Isä meidän rukouksessa). Käytämme hyväksemme kouluttaja Osmo Vatasen loistavia kotisivuja linkkeineen (<http://osmo.cjb.net>). Tätä jumalanpalvelusta valmisteltaessa käytössä on ns. nettimateriaali, johon sivunumerot viittaavat. Olemme tietoi-

sesti hakenneet tälle juhlapyhälle juhlallisen, vanhan ja hartaan sävyn.

JUMALANPALVELUKSEN KULKU

Johdanto

1. Alkuvirsi 146, tätä voi edeltää alkusoittona esim. Toivo Kuulan Preludi e-molli uruille (Fazer)

2. Alkusiunaus

3. Johdantosanat

4. Yhteinen rippi

Synnintunnustus lausutaan yhteen ääneen, vaihtoehto nro. 2 »Syvyydestä minä huudan sinua, Herra.» Synnintunnusta voi seurata lyhyt hiljaisuus Synninpäästö nro 5 »Näin sanoo Herra, älä pelkää.»

Kiitosrukous, nro 2 »Jumala, Isämme.»

5. Virsi 626

6. Päivän rukous, evankeliumikirjan vaihtoehto nro 3 »Herra Jeesus, Vapahtajamme.» Sana

7. Ensimmäinen lukukappale Jes. 60: 18–21

8. Vastaus, urut. Juhani Haapasalo: Koraalipartita »Tuolla taivaan asunnoissa», voi toteuttaa myös vain osittain, M-Fazer 06507-8

9. Toinen lukukappale Ilm. 21: 1–4

10. Päivän virsi eli graduale 145, kts. Osmo Tolosen Pyhäinpäivän paketti, Yhteiskustannus 15 vuodelta 1993

11. Evankeliumi Mt 5: 1–12

12. Saarna

13. Uskontunnustus

14. Virsi 140

Rukous

15. Yhteinen esirukous

Herra, armahda rukous (lausuttuna, paitsi srk:n osuus laulettuna, rukousvaihtoehto nro 11, nettimateriaalin sivu 211)

16. Isä meidän

Päätös

17. Ylistysvirsi 617: 1, 6

18. Siunaus ja lähettäminen

19. Päätösmusiikki, esim. Ilmari Krohn: Koraalifantasia »Nyt ylös sieluni!»

SAARNAN JUURIA

Tervetuloa Jumalan valtakuntaan! Sinulta ei kysellä ansioluetteloa. Päinvastoin — Sinun odotetaan tulevan tyhjin käsin. Riittää, että tulet köyhänä kaikesta omasta yrittämisestä, omista teoista, omista suorituksista.

Oletko murheellinen? Jumalan valtakunnassa murheelliset saavat lohdutuksen. Lohdutuksen antajana on Jumala itse. Joudut odottamaan lopullista päämäärää jonkun aikaa, mutta kärsivällinen odottaminen palkitaan. Nälkäisesti Jumalan valtakuntaa ikävöivät tulevat saamaan ravintonsa. Jumalan pelastustekoja janoavat huomaavat, että Jumala pitää huolta myös ajallisista tarpeista. Kantattaa siis panna kaikki toivonsa Jumalaan.

Lopullisen päämäärän odottelemine ei ole jou-

tenoloa. Lahjaksi matkallesi saat rohkeutta ja voimaa rakastaa. Tämäkään ei ole meriittien keräämistä ansioluetteloon, sillä rohkeus ja voima tulevat Jumalta itseltään. Asetat vain itsesi alttiiksi. Kärsivä lähimmäinen on Kristus itse. Haluat palvelella häntä, rohkaista, jakaa siitä, mitä olet itse saanut. Sillä elämän kärsimysten ja taistelujen keskellä huomaat yllättäen löytäneesi iloa, turvallisuutta ja rauhaa, jo nyt. Iloa, turvallisuutta ja rauhaa, jotka jaettaessa toisten kanssa vain lisääntyvät.

Vuorisaarnan alku on Jeesuksen tervehdys pyhiinvaeltajille. Kutsu Jumalan valtakuntaan on samalla ovi, jonka avaamalla löytää tien kohti päämäärää. Pyhäinpäivä on sekoitus muistoja perille päässeistä ja muistutusta matkalla oleville.

On tärkeää, että meillä on erityinen päivä muistella edesmenneitä läheisiä. Sureville ja meille kaikille tekee hyvää pysähtyä kuoleman edessä. Muistot perille päässeistä eivät kuitenkaan kerro vain kuolemasta, vaan erityisesti elämästä. Pyhäinpäivä on tärkeä päivä siksi, että edesmenneiden läheistemme elämä kärsien, luottaen, taistellen ja toivoen rohkaisee meitä kulkemaan kohti päämäärää säilyttäen luottamus Jumalaan.

Pyhäinpäivä on muistutus meille vielä matkalla oleville afrikkalaisen rukouksen tapaan:

»Jos haluat tehdä jonkun onnelliseksi, ole hyvä ja näytä se hänelle. Jos haluat antaa kukkasen, älä odota, että hän kuolee. Lähetä se tänään, rakkaudella. Jos haluat, sanot: rakastan sinua kotiväelle tai ystävälle lähellä ja kaukana. Elämässä veljeni, elämässä. Älä odota kunnes ihmiset kuolevat, rakasta heitä juuri nyt ja näytä, että välität. Tulet itsekkin onnelliseksi ja opit antamaan onnea muille. Älä käy hautausmailla peittämässä hautoja kukkasilla, peitä jo nyt sydämet rakkaudella. Elämässä veljeni, elämässä.»

Työryhmä: pastorit Kaarina Kuokkanen ja Asta Koponen sekä kanttori Eero Annala

5.11.

21. sunn. helluntaista

Lk 10: 1–12

Virret:

Alkuvirsi 424

Kolminaisuusvirsi

433: 6–8

Päivän virsi 416

Uhrivirsi 426

Ehtoollisvirsi 429

Päätösvirsi 428: 1–3

Esirukous seurakunnan puolesta

Miten seurakunta saisi runsaasti hengellistä viisautta ja ymmärrystä? (Kol. 1: 9). Jos tällaista rukoilee ajattelevatko seurakuntalaiset olevansa ihan metsässä, ymmärrystä vailla. Poistaako Katekismusten jako vähäisestä hengellisestä viisaudesta aiheutuvat pulmat?

Tämä päivä kannustaa liikkeelläoloon. Liikkeelläolon voinee ymmärtää myöskin kyvyksi uudistua tai rohkeudeksi etsiä uutta. Henkinen ja hengellinen elastisuus voi edellyttää hiljaisuutta. Jeesuskin lähti paikkaan, jossa sai olla yksin. Hän lähti yksinäisyyteen, koska ihmiset pyysivät häntä jäämään paikoilleen. Hiljaisuudessa kirkastui selkeä johtopäätös: »Minun on vietävä Jumalan valtakunnan ilosanoma myös muihin kaupunkeihin.» (Lk 4: 42–43).

Millaisesta hiljaisuudesta saarnamme syntyvät? Mihin Sana meissä sattuu? Ensimmäisinä reaktioina tekstin kuulemiseen kirjoitin ylös seuraavat: Pelin on oltava selvää. Rauhaa pitää muistaa toivottaa. Väkinen ei saa tehdä mitään.

»Ole vahva ja rohkea.» (5 Moos. 31: 7). Mooses sanoi näin Joosualle. Plisuille, särmättömille ja johtamisen ohjakset muille antaneille tässä kyllä on opittavaa. Samoin kuin siinä tehtävässä, että saattaisimme ihmisten tietoon Herran väkevät teot. (Ps. 145: 12).

Mitä nykyihmiselle ovat Herran väkevät teot? Onko tässä kiinnitettävä huomiota yksityisten ihmisten elämäntilanteisiin. Nehän kuitenkin voimakkaimmin puhuvat. Vai onko Herran väkeviä

tekoja odotettavissa siksi että äijät syövät hattu päässä, Valitut Palat väittää uskonnollisuuden lähes kadonneen tärkeimpien asioiden joukosta ja kirkon ymmärretään olevan meitä varten vain silloin kun se on meidän mieleemme mukainen.

Pitäisikö tämä aloittaa kotikäynneistä, tämä uusi käytäntö? Pitäisikö ottaa vakavasti se, että toivotetaan rauhaa eikä vain sanota moi, heippa, päivää. (Mt 10: 12). Rauhan toivottaminen tuntuisi jotenkin edellyttävän auktoriteettia. Voiko tällainen tavallinen pappi lähestyä ikään kuin oven yläkarmin kulmasta ja toivotella rauhaa talon väelle? Varmaan tässä pappina joutuu vielä jäädyttelyvuosina miettimään omia puhetapojaan. Onko se sittenkään hyvä, että ollaan vain nuorekkaita, ajankohtaisia ja ajanmukaisia? Vai onko tuo juuri sitä kääremeiden viisautta ja kyyhkysten viatomuutta kun eletään kuin lampaat pelossa ja aina kuitenkin susien keskellä. Sudethan meidät kuitenkin mittaavat katseellaan ja luokittelevat vaarattomiksi määkijöiksi jos mitään kanttia ei ole.

Paavali kykeni puhdistamaan kaupungin pölyt jaloistaan. (Apt. 13: 51 ja 18: 6). Miten niitä pölyjä puhdistelee todisteeksi ihmisille kun ollaan vakinaisessa virassa ja tiedetään, että tässä kaupungissa on tultava toimeen huomennakin näiden samojen ihmisten kanssa? Onko se, ettei ota matkalle mukaan kukkaroa, laukkuja, jalkineita, leipää tai rahaa todiste menneiden aikojen idealismista? Mitä oikeasti tarkoittaa se, ettei ota mukaan mitään ja juuri silloin tietää ettei myöskään mitään puutu? (Lk 9: 3 ja 22: 35). Onko kysymys siitä, että nojaamme koko ajan materiaan ja asemaan ymmärtämättä, että sananviejä ei tarvitse muuta kuin sanan?

Vai diaprojektori nyt ehkä kumminkin? Entä huuliharppu ja kitara? Ovatko ne vain omaa korostusta?

Varmasti tärkeintä on rukous seurakunnan puolesta. Rukous pitää tien päällä ja liikkeellä. Ja onhan seurakunnassa heitä, jotka rukoilevat meidän puolestamme. He rukoilevat sekä notkeutemme että selkärankamme puolesta.

Matti Perälä

12.11.

Uskonpuhdistuksen

muistopäivä

Mt 16: 1–4

Virret:

Alkuvirsi 176

Kolminaisuusvirsi 126

Päivän virsi 170

Uhrivirsi 111

Ehtoollisvirsi 227

Päättövirsi 446

Ei merkkejä vaan uskoa

Tekstin edellä on monia mainintoja uskon syntymisestä ja Jeesuksen ihmeistä. Jeesus ruokkii suuria ihmisjoukkoja muutamalla kalalla ja leivällä (Mt 14: 13–21; 15: 32–38). Opetuslapset tunnustavat, että veden päällä kävellyt Jeesus todella on Jumalan Poika (14: 33). Ihmiset hämmästyvät ja uskovat, kun Jeesus parantaa rannat, sokeat, raajarikot ja muut sairast (15: 29–31). Jeesuksen ympärillä on vahva uskomisen ja seuraamisen tunnelma. Silloin Jeesuksen luo tulee fariseuksia ja saddeuksia, jotka ehkä itse eivät olleet edellä mainittuja ihmeitä nähneet. He tulevat paikalle kuin ringin ulkopuolelta. Varmasti he ovat kuulleet Jeesuksen teoista ja ihmisten reaktioista. Ehkä he ovat itsekin todistaneet ihmeitä, mutta ne eivät riitä. Tarvitaan vielä merkki taivaasta. Ihmismielelle niin ominainen vaatiminen, aina uusien todisteiden käättäminen on käynnissä.

Jeesus on aamun merkki. Hänessä Jumalan valtakunta on tullut lähellä ja on koittanut uusi aika, uusi aamu. Tällaisia aikojen merkkejä nämä viisaat vain eivät osanneet lukea. Sään ennustaminen oli helpompaa.

Jeesuksen antama vastaus on kaksijakoinen. Yhtäältä hän edellyttää, että on olemassa joitakin aikojen merkkejä. Jostakin voi päätellä, että ajat ovat muuttumassa ja uusi aikakausi, aioni, on alkanut. Mutta toisaalta merkkien vaatijat jäävät tyhjin käsin. Paha ja uskonon sukupolvi tuhoaa itse merkin saamisen mahdollisuudet. Uskottomalle, kieltävälle ihmiselle on näet vaikeaa, ellei mahdollonta antaa mitään merkkiä. Jos sydän ei ota vastaan, silloin silmät ovat sokeat ja korvat kuurot. Merkit eivät synnytä aitoa uskoa.

Joonan merkki jakeessa 16: 4 voi olla saarnaajalle ongelma, jos mukaan otetaan kaikki Joonan toiminnan vaiheet. Markuksen paralleelikohdassa Joonasta selviäisi helpolla, sillä siinä Jeesus huokaa vain ykskantaan: »Totisesti: tälle sukupolvelle ei merkkiä anneta.» (Mk 8: 12). Tässä onkin asian tähtäyspiste. Ei tule mitään tarkkoja merkkejä, jotka todistaisivat Jeesuksen olevan todella Jumalan Poika. Mikään taivaasta tuleva merkki ei kuitenkaan riittäisi lopullisesti ja kattavasti vaikuuttamaan ihmisiä Jeesuksesta. Niinpä Matteuksella esiintyvä Joonan merkkikään ei ole mikään varsinainen taivaallinen todiste Jeesuksen puolesta, vaan ainoastaan uskolle avautuva merkki.

Suuri kala nielaisi profeetta Joonan. Joonan oli kalan vatsassa kolme päivää ja kolme yötä. (Joonan 2: 1). Siellä hän oli kuin tuonelan kohdussa (2: 2). Mutta sitten Herra nosti hänet elävänä ylös haudasta (2: 7). Joonan merkistä puhuessaan Jeesus ennakoiki omaa kuolemaansa ja ylösnousemustaan. Tuon ajan juutalaisille Jeesuksen maanpäällisen elämän viimeiset tapahtumat eivät tosiaankaan olleet universaali todiste nasaretilaisen opettajan ja kansan villitsijän messiaanisuudesta. Jeesuksen opetuslapsille ne kuitenkin riittivät. Pääsiäisenä heissä heräsi jo kuollut toivo ja usko.

Kirkkovuoden ajankohta antaa aiheen myös kirkkohistorialliseen pohdintaan Martti Lutherista ja uskonpuhdistuksesta. Luther itse koki olevansa pahan ja uskottoman sukupolven keskellä taistellessaan asiansa puolesta paavia vastaan. Hän ei saanut kantojaan läpi. Hänellä oli kannattajia, mutta murskavoittoa ei tullut. Tällainen vanhojen juoksuhautojen ja rintamalinjojen laajempi esiin kaivaminen ei kuitenkaan kannattane riemuvuoden saarnassa vuonna 2000. Katolisten epäuskaisuuden ja vääräoppisuuden kauhistelu ei hyödytä ketään. Pikemminkin voi nostaa esiin ekumeenisen kehityksen, jossa kirkot ovat lähentyneet toisinaan ja oppineet, miten voivat rakentavasti keskustella keskenään vaikeistakin asioista.

Kuulijalle paljon tärkeämpi kysymys lienee oman uskon tila. Olenko vaatimassa aina vaan uusia ja uusia merkkejä uskoni vahvistukseksi? Herättääkö elämyksiä korostava aika ihmisissä kyltymättömän halun saada yhä hurjempia todisteita Jeesuksen voimasta? Jeesus jätti merkkejä tivaavat fariseukset ja saddukeukset ja lähti pois (16: 4). Hänet löytää jostakin muualta. Sieltäkö, missä arkisen uskon voimin eletään päivästä toiseen rukoillen ja työtä tehden?

Riitta Särkiö

19.11.

Valvomisen sunn.

Mk 13: 33–37

Virret:

Alkuvirsi 148

Kiitosvirsi 128

Päivän virsi 150

Taizé-laulu »Valvomaan

ja rukoilemaan»

Uhrivirsi 544

Ehtoollisvirsi 232

Päätösvirsi 152: 4–5 tai

109: 5

Siksi valpas aina mieli

Nimitys »valvomisen sunnuntai» sanoo päivän sisällöstä huomattavasti enemmän kuin aikaisempi »kirkkovuoden lähinnä viimeinen sunnuntai». Lisäksi otsikko pakottaa heti kysymään: Millaiseen valvomiseen meitä tänään kutsutaan?

Kehotus valvomiseen päättää Jeesuksen lopun aikoja koskevan puheen (Mk 13) ja samalla tavaltaan koko Jeesuksen julkisen toiminnan ajan. Jo heti seuraavassa jakeessa (14: 1) katse kääntyy ristin ja ylösnousemuksen pääsiäiseen. Näin ollen kehoitus »valvokaa» jää Mk:lla viimeiseksi sanaksi, jonka maanpäällinen Jeesus lausuu seuraajilleen — ei vain läsnäoleville opetuslapsille vaan »kaikille» (j. 37).

Samat opetuslapset, joita Jeesus kehottaa valvomaan ja varoittaa tulemasta yllätetyiksi nukkuvina (j. 36), alkavat nopeasti nuokkua Getsemanessa. Toisaalta tämä on varoittava esimerkki, toisaalta inhimillisyyttä tuova yksityiskohta. Edes kaikkein lähimmät eivät jaksaneet valvoa. Ja sen kukonlaulun (j. 35) kanssa käy vähän niin ja näin... Ei ole näköjään opetuslapsista esimerkiksi. Ei olisi tosin minustakaan, eipä sen puoleen... Lohdullista on kuitenkin se, että nämä samaiset »nukkuneen rukoukset» lähetetään silti Jumalan valtakunnan työhön. Vaikka pitäisikin aina jaksaa valvoa ja kantaa hedelmää, ei Suuri Puutarhuri näköjään heti uhkaa heittää nuokkuvaa kasvia kompostiin.

Tekstikatkelman kuvapuhe yhdistelee aineksia kahdesta vertauksesta: ulkomaille lähtevä isäntä

esiintyy myös leiviskävertauksessa (Mt 25: 14–30 par.), ovenvartija puolestaan odottaa toisaalla häistä palaavaa isäntää (Lk 12: 35–38). Kaikissa tapauksissa valvomiseen liittyy vastuullisuus. Palvelijat ovat isännän edustajia tämän poissa ollessa. Heidän on hoidettava omat tehtävänsä niin, että he ovat valmiit vastaamaan teoistaan minä hetkenä hyvänsä.

Vertaukset heijastavat tilannetta, jossa kaksiosaisesta mallista (vanha liitto — Jeesuksen aika) ollaan siirtymässä tai jo siirretty kolmiosaiseen historian jaotteluun (vanha liitto — Jeesuksen aika — kirkon aika). Parusian viivästyminen, Jeesus-liikkeen ensimmäisten sukupolvien polttava ongelma (vrt. 1. Tess. 4: 13, 15; 2. Piet. 3: 8–9), saa näin ratkaisunsa: Jeesuksen maanpäällisen toiminnan ja hänen paluunsa välille sijoittuu seurakunnan aika, joka on oikeastaan kokonaisuudessaan kuin yksi ainoa pitkä valvomisen sunnuntai. Nyt on se aika, jolloin on valvottava, koska ylösnousemuksen aamun sanomaa on vietävä eteenpäin. Nyt on se aika, jolloin jokaista kutsutaan täyttämään omaa tehtäväänsä ja herättelemään toisia.

Löytyisikö valvomisen vertauskuville nykyaikaisia vastineita? Mieleeni tulevat syksyn pimenevät tiet, hirtivaara, hämärässä siintävät kuusenlatvat ja ajovalojen letka. Pimeällä ajettaessa, jos milloin, valvominen on elintärkeää — sillä emme tiedä päivää emmekä hetkeä, jolloin meidät yllättää hirvi, jyrkkä tienmutka tai jonon äkkipysäys. Valvominen merkitsee valppautta ja vastuullisuutta — ja myös tauon pitämistä, ennen kuin elimistö vaatii väkisin leponsa. Joskus on maltettava levätä, jotta jaksaisi taas valvoa.

Tietty perspektiivi on oltava, mutta toisaalta katsetta ei kannata suunnata aivan liian kauas — sen paremmin tien päällä kuin myöskään kristillis-apokalyptis-eskatologisessa valvomisessa. Lähialueillakin on nimittäin ihan riittävästi havainnoitavaa. Pikaista parusiala ovat odottaneet monet sukupolvet — ja kuitenkin Kristus tulee joka päivä. Valepuvussa. Vierelläni olevan lähimmäisen hahmossa. Luulen olevani valveilla, ja kuitenkin kuljen hänen ohitseen. Pidän itseäni ihmisten kalastajana — ja olen vaarassa mennä merta edemmäs kalaan.

Valvomisen kehoitus haastaa miettimään. Valvonko lähimmäistäni, vai valvonko pikemminkin hänen kanssaan? Ero voi olla melkoinen. Kumpi jaksaisi pitää silmät auki edes sen verran, että näkisi yhden näistä vähimmäistä veljistä ja sisarista, ja jaksaisi valvoa hetken hänen seurassaan, joka muuten torkahtaa omaan yksinäisyyteensä.

Valvomisen sunnuntai osuu kutakuinkin vuoden pimeimpään aikaan. Tämä terävöittää kielikuvaa entisestään: ei tarvitse edes kärsiä kaamosmasennuksesta pitääkseen valvomiskehotusta erityisesti marraskuussa varsin raskaana vaatimuksena. Toisaalta: vain pieni hetki valvomista vielä, ja sitten Kristus tulee. Adventin aika on ovella, ja

Valon Lapsen syntymäjuhla havahduttaa hereille torkahtaneet.

Mika Aspinen

26.11.

Tuomiosunn.

VT:n lukukappale:

Mal. 3: 19–20

UT:n lukukappale:

1. Kor. 15: 22–28

Evankeliumi

(saarnateksti):

Jh 5: 22–29

Virret:

Alkuvirsi: 283

Kiitosvirsi: 130

Päivän virsi: 155

Uhrivirsi: 149: 1–

Ehtoollisvirsi: 223

Päätösvirsi: 156: 4–5

Tuomio on jo nyt

Koko Johanneksen evankeliumi on samanlaista asioiden pyörittelyä kuin nämä pitkät puhejaksotkin. Jäsentelyä on vaikea tehdä. Kuitenkin on nähtävissä, että perikoopin sisältävä puhejakso on kahden ihmejaksos välissä, ensin parantamisia, sitten leipä- ja myrskiyhmeitä. Ihmeet herättivät paitsi uskoa, myös vastustusta. Kun Jeesusta syytetään itsensä Jumalan veroiseksi tekemisestä, hän vakuuttelee juuri Isän tehneen hänet vertaisekseen, antaneen hänelle samat työt, joita itsekin tekee, ja vielä tuomion, jota ei itse ollenkaan tee.

Perikoopilla ei ole paralleleja, mutta alaviitteiden tekijät ovat löytäneet yhteyksiä paitsi viimeiseen tuomioon myös Jeesuksen elämää antavaan kuolemaan.

Suhtautuminen Jeesukseen ja Isään on ratkaiseva tekijä. Tuomio ei siis todellisuudessa tapahdu siellä jossakin rajan takana. Se tapahtuu nyt. Joka kuulee Jeesusta ja kunnioittaa Isää, on jo saanut ikuisen elämän ja nousee kerran elämän ylösnou-

semukseen tuomion ylösnousemuksen sijasta. Kuol-
lutkin voi sen kuulla — korostetusti jo nyt — ja
saa elää. Parannussaarnalla on siis paikkansa tuo-
miosunnuntain jumalanpalveluksessa.

Tuomiosunnuntain saarna voisi lähteä liikkeel-
le liikenteestä. Siellähän rikokset ja tuomiot ovat
jokapäiväisiä ja kaikille tuttuja. Sakon määräämi-
nen poliisiauton takapenkillä istuvalle on tuomion
hetki. Jokainen ylinopeuteni ei kuitenkaan ole
vienyt poliisiautoon. Niissäkin tapauksissa olen
kuitenkin itse tuominnut itseni, sillä olen ollut
hyvin tietoinen liian suuresta nopeudesta ja riskis-
tä joutua tilille siitä. Jos sakko sitten olisi kirjoitet-
tu, ei se olisi ollut yllätys vaan asiaankuuluvan
rangaistuksen kirjaaminen.

Tällaisen esimerkin voisi rinnastaa Jeesuksen
opetuksen kanssa ja päätyä kehotukseen pitää vaa-
ri omasta elämän asenteesta. Viimeinen tuomio on
vain täällä toteutuneen kirjaamista. Ei kannata
luottaa, että siellä pääsisi tuurilla läpi, jos täällä on
elänyt huoletonna. Turva on Jeesuksen uhrikuole-
massa, joka merkitsee meille syntien anteeksi saa-
mista. Siitä me saamme myös opastuksen ja voi-
man oikeaan elämään, Jeesuksen kuulemiseen ja
Isän kunnioittamiseen.

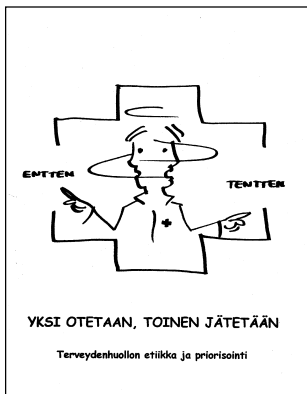
Mauno Hepola

YKSI OTETAAN, TOINEN JÄTETÄÄN

Terveystenhuollon etiikka ja priorisointi -julkaisu on ilmestynyt

Kirkon sairaalasielunhoidon keskuksen toteuttaman terveydenhuollon
etiikkaa ja priorisointia käsitelleen seminaarin alustukset on koottu julkai-
suun **Yksi otetaan, toinen jätetään**.

Ketä hoidetaan, jos voimavarat ovat rajalliset? Jul-
kaisussa tarkastellaan priorisointia ihmisarvon ja
terveydenhuollon resurssien näkökulmasta. Priori-
soinnissa kohdataan taloudellisten ja inhimillisten
voimavarojen, lääketieteen mahdollisuuksien ja
lopulta elämän ja kuoleman raja.

Kirjoittajina mm. kansanedustaja Paula Kokkonen,
dosentti Martti Lindqvist ja arkkiatri Risto Pelkonen.
Julkaisun hinta on 30 mk + postituskulut.

Tilaukset Kirkkohallituksen julkaisumyynnistä
puh. (09) 180 2315
faksi: (09) 180 2454
sähköposti: julkaisumyynti@evl.fi

Tulossa Helsingin apupappien 10- vuotisjuhla- risteily!

Varaa aika kalenteriisi:

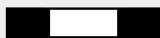
Ma 29.1.2001 klo 15–ti
30.1.2001 klo 11.

Visioimme tulevaa 10-vuotis-
kautta unohtamatta.

Kyselyt ja ilmoittautumiset:
Henri Lehtola
e-mail: henri.lehtola@evl.fi
puh. 09-709 2596

Käväise myös lounastreffeillämme
papiston päivillä Tampereella
keskiviikkona 25.10.2000
klo 12–14.

Helsingin
Hiippakunnan

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS
PRÄSTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 14. 1. 1918

PUHEENJOHTAJA

Khra Juha Kauppinen
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
(050 554 2427 (GSM)
s-posti:
juha.kauppinen@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
(019) 387 014 (koti)
s-posti: esko.jossas@pappisliitto.fi

APULAIS- TOIMINNANJOHTAJA

Pastori Jukka Huttunen
(09) 150 2466 (työ)
(09) 812 165 (koti)
050 546 2763 (GSM)
s-posti: jukka.huttunen@pappisliitto.fi

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ

Rovasti Osmo Setälä
(09) 1502 468 (työ)
050 546 2765 (GSM)
(09) 241 0015 (koti)

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@pappisliitto.fi

TOIMISTOSIHTTEERIT

Liiton talous
Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@pappisliitto.fi
Jäsenasiat
Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@pappisliitto.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoinnna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 148 5875
kotisivu www.evl.fi/jst/pappisliitto/
s-posti: suomen.kirkon@pappisliitto.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND R.Y.

Perustettu 15. 6. 1958

PUHEENJOHTAJA

Diakonissa
Leena Vanne
Seilikaari 14 as. 8
02180 Espoo
(09) 8625 0431 (työ)
(09) 502 3465 (koti)
040 546 5193 (GSM)
s-posti: leena.vanne@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
(09) 477 3853 (koti)
s-posti: riitta.hiedanpaa@dtl.inet.fi

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
Ttm Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
040 7650 477 (GSM)
09-588 1357 (koti)
s-posti:
raija.pyykkko@dtl.inet.fi

TOIMISTOSIHTTEERI

Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487 (työ)
s-posti: seija.ruotsalainen@dtl.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoinnna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 877 7397

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTÖMYYSSKASSA

PL 44 / Fabianinkatu
17 B, 00131 Helsinki
puh. (09) 625 634
(Tarja Kontkanen)
fax (09) 622 5631
s-posti: tarja.kontkanen@patkassa.fi

SUOMEN KANTTORI- URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-
ORGANISTFÖRBUND
R.Y.

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Kanttori, DU
Marjukka Andersson
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
(09) 675 248 (työ)
040 513 6235 (GSM)
(09) 679 443 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Varatuomari
Pentti Niemelä
(09) 1502 445 (työ)
040 512 9985 (GSM)
(09) 7262 321 (koti)

TOIMISTOSIHTTEERI

merkonomi Hely Munc
(09) 1502 446 (työ)

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoinnna arkisin klo
9.00–15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu www.kolumbus.fi/skul/
s-posti: kanttori.urkuri-liitto@kolumbus.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTÖMYYSSKASSA

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
fax (09) 272 1212

Satu kanttorista, joka harjoitteli

Clipa kerran suuressa Lohja-Espoon hiippakunnassa keskimmäisen asteen tutkintoa edellyttävän vakinaisen kanttorin viran haltija nimeltään Paavo. Hän oli ahkera eikä herättänyt pahennusta julkisella elämällään. Hän oli onnistunut välttämään kanttoria alati vaanivat ammattitaudit: Suuren Solistin illuusion, Ikiokkarinuorimielistelyn ja sitkeän, lähes antibiootiresistentin Ei-mun-tartte-hyvin-soittaa-ku-mähän-ylistän-Jumalaa-syndrooman. Hän kiersi kinkerit ja kerhot, istui kokouksissa, soitti messut ja toimitukset sekä kävi koulutuksessa, eikä ehtinyt harjoitella soittamista lainkaan.

Paavo oli siis normaali kanttori.

* * *

Eräänä päivänä Paavo päätti valmistella lähestyvän pääsiäisyön messun normaalia paremmin. Hän kirjoittaisi kuorolle liturgista musiikkia ja harjoittelisi uruilla alkuun Messiaenin Taivaalliset Kemat ja loppuun Bachin Toccatan Mukavassa Sävellajissa. Virsitetutuksetkin hän mieltisi huolella. Harjoitusaikaa löytyisi öistä ja vapaapäivistä sekä tinkimällä hieman muista töistä; ehkäpä jonkin kokouksen tai päiväkerhovierailun voisi jättää väliin.

Hän kertoi innoissaan suunnitelmastaan kaikille. Palaute oli monipuolista. »Voi ehän mie mittään tuollasista hienoista ymmärrä. Kristallivirta on ihana», päivitteli Selma-mummo Pih-tiputaalta. »Mut toi eka biisihän on sitä rumaa modernia, ja se Bach taas ei oo niinku Tätä Päivää; missä kitara?», tivasi Nuorison Kasvattaja. »Niin, ja eikös tuo kaikki vie kovasti työaikaa?», huolehti Seurakunnan Paimen ja yhtyi edelliseen:

»Nuorethan voisivat tosiaankin tapailla kitarasta muutamia akordeja ja minun rouvani voisi laulaa sen pyhäamunrauhan.» Myös hallinnon näkökulmaa kuultiin. »Ihmiset käyvät tangomarkkinoilla. Eivät he halua kuulla mitään Kuolleiden Säveltäjien Seuran eliittimusiikkia. Sitä paitsi lapsiperheissä on tulevaisuus», sanoi Pitkäaikainen Luottamushenkilö ja näytti Paavolle talouden tunnuslukuja.

Paavo-kanttori koetti väittää vastaan: »Mutta ettehan te ole kuulleet tätä musiikkia. Kuinka voitte siis tietää, pidätkö siitä? Uskon, että tämä musiikki tässä yhteydessä on vaikuttavaa teidänkin mielestänne.» Hän jatkoi jo hieman epäkristillisesti kiihtyen: »Ja sitä paitsi muusikon pitäisikin käyttää suurin osa työajastaan harjoitteluun. Uuden teoksen tai säestyksen opettelu vie yhdestä tunnista satoihin tunteihin aikaa. Vasta sitten sen voi esittää sillä tavalla, ettei räpellyksellään pilaa vaikkapa häitä tai messua. Työaikani pitäisi kyllä organisoida uudelleen.»

»Niin, kutsumustyö on elämäntapa», vastasi Seurakunnan Paimen viisaasti, katsoi eteerisesti iäisyteen ja jatkoi: »Meillä on nämä meidän kokouksemme ja perinteemme, enkä tosiaankaan menisi niitä hevin muuttelemaan. Kyllä tässä kuule itse kukin haluaisi kehittää itseään ihmisenä.» Pitkäaikainen Luottamushenkilö puki sanoiksi kaikkien pahimman pelon: »Ette kuule vain petaa sitä omaa solistista uraasi. Olet palvelutehtävässä, ja soitat mitä pyydetään.»

Näistä veljellisistä neuvoista huolimatta Paavo päätti pysyä suunnitelmassaan. Harjoittelutaukojen välillä hän lueskeli työpaikkailmoituksia, jos vaikka sattuisi saamaan potkut pääsiäisen ruman ja elitistisen messumusiikin jälkeen.

* * *

Pääsiäisyönä saapui kirkkoon sankka joukko kaikenikäistä seurakuntaväkeä tihrustelemaan messun käsiohjelmaa tuohusten valossa. Musiikki solji luontevasti eteenpäin; olihan sitä harjoiteltu perusteellisesti. Messun jälkeen saatiin ortodoksisen tapaan yökahvia ja pullaa. Palaute oli jälleen monipuolista. »Aij-jai, kun oli vaikuttavaa ja hienoa», huokaili Pihtiputaan Selma. »Stydii kamaa. Ihanku jostain leffasta. Siisti!», kehaisi Nuorison Kasvattaja. »Seurakunnassamme panostetaan vahvasti ydintoimintojen sektorille», informoi Pitkäaikainen Luottamushenkilö ja näytti kaikille talouden tunnuslukuja. Seurakunnan Paimen murensi pullaa kahviinsa ja myhäili: »Niin, on se vaan Jumalan lahja tuollainen soiton helppous. Muistathan Paavo sen ensi viikon kokoustyöryhmän kokouksen.»

Ja he kaikki hymyilivät.

»Työ tekijäänsä kiittää», ajatteli Paavo hammasta purren. »Kaipa tässä täytyy jatkossakin harjoitella salaa, kun noin kansaan upposi moinen.»

* * *

Vapun jälkeen Paavo-kanttori luopui kokonaan vapaapäivistään ja virallisti 75-tuntisen työviikkonsa. Paperiliitto ei mennyt myötätuntolakkoon. Kolmen pääsiäisyön jälkeen hän sanoi itsensä irti ja aloitti työt erään IT-yrityksen virtuaalilähetinä (Executive hard-copy distributor). Viikonloppuisin ja iltaisin hän pelasi lastensa kanssa kyykkää.

Ja he kaikki hymyilivät.

2

Jukka Huttunen: Kinkerisyksy

3

Esko Jossas: Uskomisen oikeus ja vapaus

4

Uutisia

9

Juha Kauppinen:

Yhteisiä asioita kirkon neuvottelukunnassa

10

Tiitta Koskela: Ammattiliitot eivät ole opiskelijalle itsestäänselvyys

11

Johanna Garam:

Osa-aikaeläkkeiden määrä kolminkertaistunut

13

Marjukka Andersson: Kesän parhaita

14

Jari Jolkkonen:

Enemmän rukousta, vähemmän puhetta.

16

Ennen rovastin viimeistä Suomi juoksee -juoksua

20

Vesa Tuominen:

Johtaminen erilaista pienessä seurakunnassa

23

Jukka-Pekka Fabrin: Lesken ropo — nyt

24–35 *Katekismus*

24 *Eero Huovinen:* »Vähän räväkämpää sananvaihtoa odotin»

26 *Tommi Lehtonen:* Katekismuksen sisältö

31 *Minna Väisänen:* Katekismus perheessäni

32 Katekismus tulee — oletko valmis?

33 *Kati Helin:* Käskyjen opettelemisesta sisälön pohtimiseen

34 *Väinö Rautio:* Kovia Kokeneiden Kopla Käskyjen keskellä

35

Opiskelijavinkki *Reetta Tourunen:*

Lahjoitetaan: Kesäkissoja ja kesävanhuksia

36

Kommentti

39

Tekstin ääressä

51

Petri Koivusalo: Satu kanttorista, joka harjoitteli

Työmarkkinapöydän kuviot

MITÄ TAPAHTUU KIRKON SOPIMUSTEN
NEUVOTTELUISSA? KUINKA SOPIMUKSET
KÄYTÄNNÖSSÄ HIOTAA?

JUHA KAUPPINEN, SIVU 9

Mitä kaste lahjoittaa?

TULEVAN TOIMITUSTEN KIRJAN RUKOUSTEN TULI-
SI OLLA SYVÄLLISEMPIÄ, RIKKAAMPIA JA ILMAI-
SUVOIMAISEMPIA. RUKOUSTEN JA PUHEEN VÄLIL-
LÄ ON MELKOINEN EPÄSUHTA.

JARI JOLKKONEN, SIVUT 14–15

»Toivoisin että vääntöä syntyisi»

UUSI KATEKISMUS ON KIRKOLLISEN SYKSYN TAPAUS. EERO
HUOVINEN KERTOO OMIA ODOTUKSIAAN KATEKISMUKSEN KÄY-
TÖSTÄ. TOMMI LEHTONEN TUTKAILEE EVÄITÄ KATEKISMUKSEN
YMMÄRTÄMISELLE JA KÄYTÖLLE.

JOUKKO IHMISIÄ ON MYÖS LUKENUT KATEKISMUSTA.

SIVUT 24–35